

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Lea Zgonec

Programi za kakovostno staranje v občini Šentjur

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Lea Zgonec

Mentorica:izr. prof. dr. Valentina Hlebec

Programi za kakovostno staranje v občini Šentjur

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila vsem, ki ste na kakršenkoli način doprinesli k nastanku diplomskega dela.

Za strokovno pomoč, kakovostno mentorsko vodenje in usmerjanje pri diplomski nalogi se zahvaljujem dr. Valentini Hlebec.

Intervjuvanim osebam se iskreno zahvaljujem za sodelovanje v raziskavi.

Posebna zahvala gre mojim staršem, ki so mi omogočili študij in mi vedno stali ob strani.

Iskrena hvala prijateljem, ki ste verjeli vame, mi vlivali moč in me podpirali na tej poti.

Brez vas mi ne bi uspelo!

Programi za kakovostno staranje v občini Šentjur

V Sloveniji in drugod po svetu je dandanes opaziti, da je življenjska doba ljudi višja kot je bila pred leti. To nam pove, da so razmere za življenje boljše kot nekoč. Posledica demografskega pojava je vidna predvsem v povečanem številu starega prebivalstva. Mimo staranja ne moremo; v naravi človeka je, da se stara, in to je tisto, kar je vsem ljudem skupno. Vsak posameznik stremi h kakovostnemu življenju v vseh življenjskih obdobjih. Zato je pomembno, da nam okolica, v kateri živimo, s svojo kvalitetno in pestro ponudbo programov za kakovostno staranje ponudi dovolj možnosti za zadovoljitev različnih dejavnikov in potreb, ki vplivajo na boljše življenje starih ljudi. V diplomskem delu se bomo v ta namen sprehodili in osredotočili na tematiko, ki govori o izboljšanju kakovosti življenja starostnikov z vidika programov za kakovostno staranje. Na podlagi analize intervjujev z izvajalci posameznih programov, bom približala podobo dogajanja in razvoja na področju programov za kakovostno staranje v občini Šentjur. Izvedeli bomo, kako le-ti delujejo, kaj ponujajo in če dovolj glede na potrebe starega človeka ter kaj je tisto, česar ni, pa bi bilo zelo dobrodošlo za kvalitetnejše bivanje ljudi »na jesenske dni življenja«.

Ključne besede: starost in staranje, kakovostna starost, programi za kakovostno starost.

Programmes for quality ageing in the Municipality of

In Slovenia and elsewhere in the world it has been noticed that life expectancy is longer today than it was years ago. This tells us that the living conditions are better than they used to be. This demographic phenomenon is primarily reflected in the increased percentage of the elderly in the overall population. Ageing, however, cannot be avoided. It is in the nature of the human being to age, since ageing is common to all forms of life. Each individual strives toward having a high life quality during all stages of life. Therefore, it is important that the environment in which we live provides diverse high-quality programmes to choose from, thus offering enough possibilities to satisfy the various factors and meet the needs which contribute to a better life for the elderly. Therefore, the focus of my diploma thesis is on the topics concerned with the improvement of the quality of life for senior citizens from the point of view of the programmes geared towards enhancing the quality of old age. Based upon an analysis of interviews with executors of individual programmes I shall present an image of the events and the developments in the field of old-age life quality improvement programmes in the Municipality of Šentjur. We shall learn how they function, what they offer, if the range of programmes offered is adequate in relation to the needs of the elderly, and what is it that does not exist but would be very welcome to senior citizens in order to further improve the quality of life "in their autumn years".

Key words: old age and ageing, high-quality old age, programmes geared towards improving the quality of old age.

KAZALO

1	UVOD	7
1.1	Struktura diplomskega dela	8
2	TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE	9
2.1	Starost in staranje	9
2.2	Kakovostna starost	10
3	PROGRAMI ZA KAKOVOSTNO STARANJE.....	12
3.1	Programi in organizacije za samostojne ljudi v tretjem življenjskem obdobju.....	13
3.2	Programi za delno samostojne stare ljudi.....	16
3.3	Programi za popolno oskrbo starostnikov	17
4	EMPIRIČNI DEL.....	20
4.1	Oprelitev raziskovalnega problema.....	20
4.2	Metodologija raziskovanja.....	21
4.2.1	<i>Vzorec</i>	21
4.2.2	<i>Način zbiranja podatkov</i>	21
4.2.3	<i>Predstavitve intervjujev</i>	22
5	ANALIZA INTERVJUJEV	24
5.1	Osnovne značilnosti programov za kakovostno staranje v občini Šentjur.....	24
5.1.1	<i>Ljudska univerza Šentjur</i>	25
5.1.2	<i>Društvo upokojencev Šentjur</i>	26
5.1.3	<i>Medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur</i>	27
5.1.4	<i>Združenje zahodnoštajerske pokrajine za pomoč pri demenci Spominčica Šentjur</i>	28
5.1.5	<i>Center za socialno delo Šentjur</i>	29
5.1.6	<i>Pomoč družini na domu</i>	30
5.1.7	<i>Skupina Vrtnica</i>	32
5.1.8	<i>Dom starejših Šentjur</i>	33
5.2	Pomen programov za kakovostno staranje v občini Šentjur	35
5.3	Ustreznost ponudbe programov za kakovostno staranje v občini Šentjur	45
6	SKLEP.....	52
7	LITERATURA.....	56
8	PRILOGE	59

Priloga A: Vprašalniki.....	59
Priloga B: Intervju – Društvo upokojencev Šentjur	67
Priloga C: Intervju – Ljudska univerza Šentjur.....	77
Priloga Č: Intervju – Center za socialno delo	90
Priloga D: Intervju – Medobčinsko društvo delovnih invalidov	103
Priloga E: Intervju – Spominčica Šentjur.....	116
Priloga F: Intervju – Dom starejših Šentjur	130

KAZALO TABEL

Tabela 5.1: Upravičenci so socialne pomoči na domu glede na starost in spol v letu 2009.....	33
--	----

1 UVOD

Staranje je pojav, s katerim se vsi soočamo in do njega prej ali slej ustvarimo tudi svoj odnos. Najprej opazujemo svoje starše, nato stare starše in sorodnike, dokler končno ne ugotovimo, da smo tudi sami prišli tako daleč (Sevšek 2006).

Staranje prebivalstva in s tem povezano naraščanje ter spreminjanje potreb starejše generacije so problemi, ki v zadnjih letih pestijo strokovnjake na različnih področjih. Svet se naglo stara tako v razvitih kot v manj razvitih in nerazvitih državah, ki se bodo v naslednjih desetletjih spopadle z demografsko eksplozijo starega prebivalstva. Zaradi boljših življenjskih razmer in zdravstvenega varstva se je življenjska doba ljudi podaljšala in na svetu je vse več starih ljudi. Kljub temu da sodobna družba z različnimi programi in oblikami pomoči omogoča življenje v pozni starosti, sodoben način življenja stare ljudi potiska v družbeni rob (Požarnik 1981; Ramovš in drugi 1992, 2003; Hojnik – Zupanc 1999 v Mali 2007).

Namen moje diplomske naloge je raziskati, kaj v občini Šentjur nudi okolica oziroma kateri programi za kakovostno staranje so na razpolago in kateri so tisti, ki manjkajo, pa bi bili zelo dobrodošli. Z raziskavo programov za kakovostno staranje v omenjeni občini želim opozoriti na to, da je med nami vedno več starostnikov, ki za kakovostno življenje potrebujejo pomoč, in prav ti programi, o katerih bom govorila, so pomemben del njihovega življenja, saj jim lajšajo in pomagajo narediti lepši vsakdan.

V sklopu diplomske naloge sem opravila intervjuje z osebami, ki so izvajalci programov za kakovostno staranje v občini Šentjur. Raziskovalno vprašanje, na katerega sem skušala odgovoriti, se glasi: »Ali je v občini Šentjur poskrbljeno za kakovostno starost ljudi v tretjem življenjskem obdobju z vidika programov za kakovostno staranje?«

Uporabila sem tako sekundarne kot primarne vire. S sekundarnimi viri sem pregledala obstoječo literaturo in raziskave, pri primarnih virih pa sem se odločila za kvalitativno metodo raziskovanja, natančneje za pol-strukturirani poglobljeni intervju. Cilj naloge je ugotoviti, kaj se dogaja na področju programov za kakovostno staranje v občini Šentjur, kako se le-ti izvajajo in kako delujejo. Zanima me, čemu služijo, kakšen je namen izvajanja programov, kako vplivajo na ljudi, katerim so namenjeni in kakšen pomen imajo za te ljudi. Na drugi

strani pa želim izvedeti, ali so ti programi ustrezni, dovolj raznoliki glede ponudbe in v zadostnem številu glede na potrebe starejših ljudi.

Populacija, s katero so opravljeni intervjuji v nalogi, je sestavljena iz oseb, izvajalcev programov za kakovostno staranje v občini Šentjur, zato je velikost populacije odvisna od števila dejavnih programov v omenjeni občini. Ko govorimo o vzorcu, lahko govorimo o namenskem vzorcu ljudi, ki so izbrani glede na njihovo strokovno usmerjenost. Velikost vzorca pa je določena glede na število programov.

1.1 Struktura diplomskega dela

Diplomska naloga je zaradi lažjega razumevanja razdeljena na uvod, posamezna poglavja, metodologijo, analizo, sklep in literaturo. V uvodu je razložena tematika diplomske naloge in na kratko približano raziskovalno vprašanje. V prvem poglavju je predstavljeno »tretje življenjsko obdobje«, kjer je pomensko opredeljena starost in staranje ter kakovostna starost. Drugo poglavje je že bolj usmerjeno, saj govori o programih za kakovostno staranje. V Sloveniji in drugod po svetu obstaja veliko programov in organizacij, ki pomagajo starejšim ljudem k uresničevanju kakovostnega življenja v tretjem življenjskem obdobju in kakovostnega staranja. Poznamo več razvrstitev teh programov, sama pa sem se odločila, da programe in organizacije za kakovostno staranje razdelim podobno kot Ramovš (2003), in sicer glede na potrebe starostnikov. Prva skupina so programi za samostojne ljudi v tretjem življenjskem obdobju, druga programi za delno samostojne stare ljudi in zadnja programi za popolno oskrbo ljudi. Za teoretskimi izhodišči sledi empirični del, ki zajema opredelitev problema, predstavitev metodologije in načina zbiranja podatkov. Naslednji, nekoliko obširnejši del diplomske naloge zajema analiza, v kateri so s pomočjo primarnih virov raziskovanja, podprtih s sekundarnimi viri, opisani programi za kakovostno staranje v občini Šentjur. V tem delu so predstavljene ugotovitve glede oskrbljenosti potreb za kakovostno starost v omenjeni občini, z vidika programov za kakovostno staranje, ki so na voljo. V sklepnem delu je povzeta celotna naloga, predstavljene sklepne misli, ki se nanašajo na diplomsko nalogo, in izpostavljene ključne ugotovitve. Sledi še pregled literature in priloga, v kateri so prepisi intervjujev.

2 TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

2.1 Starost in staranje

Razlikujemo med pojmom starost in staranje. Starost je stanje posameznika ali družbe, medtem, ko je staranje proces, ki poteka od rojstva, pa vse do smrti.

Starost

Ločimo lahko med tremi različnimi tipi starosti pri človeku (Požarnik 1981 in Chopra v Hojnik-Zupanc 1997, 53):

1. kronološka starost - določena je z rojstvom, označujemo pa jo z letnico rojstva;
2. biološka starost - telesna starost, ki označuje staranje organizma oziroma pove, koliko je le-to staro;
3. psihološka (doživljajska) starost - odnos do starosti, ki izraža počutje posameznika o tem, kako starega se počuti.

Staranje

Staranje je naraven in normalen proces. Nanj vplivajo dedne zasnove na eni strani in številni zunanji dejavniki na drugi (Požarnik 1981, 20).

Staranje danes opazujemo na dva načina. Prvi vidik je staranje posameznika, pri katerem gre za življenjsko dobo, drugi vidik pa je staranje družbe, ki označuje demografsko staranje oziroma staranje prebivalstva (Cijan 2003, 33). Do staranja prebivalstva pride zaradi upada rodnosti in podaljšanja življenjske dobe. Podobno kot Malačič (2003a, 2003b) tudi Kersnik Bergant (1999) in mnogi drugi avtorji pravijo, da demografsko starost ali staranje prebivalstva merimo z deležem starejših od 65 let glede na celotno prebivalstvo.

Na staranje lahko gledamo tudi kot biološki proces, ki (Smodlaka 1961) »prizadene živo bitje in ga pripelje do tolikšne življenjske nesposobnosti, da ne more dalj živeti«. Začetka staranja pri posamezniku ni mogoče točno določiti, ker je to sestavljen proces, ki se pojavi postopoma in zajame celice, organe ter sisteme. Nekateri se začnejo starati prej, drugi kasneje. Na začetek staranja vplivajo različni vzroki. Razlikujemo notranje (družinski, rasni, konstitucijski, endokrini, spolni) in zunanje vzroke (družbeni, ekonomski, zgodovinski,

geografski, klimatski, profesionalni idr.).

2.2 Kakovostna starost

Vsak posameznik ima edinstveni pogled na življenje. Ljudje smo postavljeni v različna okolja, zato imamo tudi različne izkušnje in potrebe. Voda, hrana, svež zrak, dom in obleka so ene izmed osnovnih potreb, ki jih imajo vsi, eni večje drugi manjše. Če le-teh zaradi različnih okoliščin ne morejo zadovoljiti, je lahko življenje kaj kmalu nekakovostno. V prvem življenjskem obdobju na kakovost življenja posameznika, v tem primeru otroka, vplivajo starši. V drugem življenjskem obdobju lahko fizično zdrav posameznik sam poskrbi, da je njegovo življenje kar se da kakovostno, medtem ko je v tretjem življenjskem obdobju, ko bolezen ni redkost in ko se fizična moč posameznika oziroma starostnika zmanjša, za kakovostno življenje, starost, nujna pomoč sočloveka, bodisi sorodnika, prijatelja, soseda, znanca ali strokovnega delavca (Hlebec in Kogovšek 2009).

Človekovo tretje življenjsko obdobje je neločljivo povezano z njegovimi srednjimi leti in mladostjo. »Če stari ljudje prezrejo mlado in srednjo generacijo v njihovih lastnih radostih in težavah, izgubijo pod seboj stvarna socialna tla, njihovo življenje se izgublja čedalje bolj v socialni praznini, tako da njihova starost ne more biti kakovostna« (Ramovš 2003).

Dejavniki, ki vplivajo na kakovostno starost, so materialne dobrine (dohodek, trajne dobrine, stanovanjske razmere in kakovost bivalnega okolja), telesni viri fizičnega zdravja in funkcionalne sposobnosti posameznika, dostopnost institucij, ki zagotavljajo psihosocialno in zdravstveno pomoč ter varstvo in obstoj družinskih varovalnih, negovalnih in podpornih mrež (Rener 1997, 42).

Bistveni elementi kakovostnega življenja starostnikov so urejeni bivalni pogoji, samostojnost, nove tehnologije, ki pripomorejo k lažjemu življenju, zdrav način življenja, ki vključuje zdravo prehrano, redno ukvarjanje s športom in rekreacijo, vseživljenjsko izobraževanje, dostopnost zdravil, socialna omrežja starejših ljudi, neformalna pomoč in formalna strokovna pomoč na domu/družini, medgeneracijska, medsebojna in samopomoč, pomoč pri osnovnih življenjskih aktivnostih in komunikaciji, timska obravnava in institucije (povzeto po Pahor in Domajnko 2005, 25).

Za doživljanje vrednosti in smisla starosti je pomembno, da človek svojo starost sprejme, se aktivno trudi za njeno kakovost in da je pripravljen sprejemati pomoč od drugih, da si ustvari pristni medčloveški odnos s sočlovekom in da se medgeneracijsko povezuje (Ramovš 2003, 51).

Vse več je programov, katerih namen je, da pomagajo starejšim ljudem tako pri vsakdanjih opravilih kot tudi pri doseganju kakovostnega življenja. V nadaljevanju sledi kratka predstavitev nekaterih programov.

3 PROGRAMI ZA KAKOVOSTNO STARANJE

»Programi za kakovostno staranje so konkretni sklopi dejavnosti v socialnih mrežah, ki pomagajo ljudem v tretjem življenjskem obdobju osebno skrbeti za svojo kakovostno staranje, družinam pri njihovi oskrbi starejših članov, velik del programov pa poteka v območju civilne družbe, nepogrešljivi pa so tudi državni programi« (Ramovš 2003).

Programov, ki se ukvarjajo s starostniki in jim pomagajo, da je njihovo življenje v tretjem življenjskem obdobju lažje ter kakovostnejše, je veliko. Pozabiti pa ne smemo, da so ljudje v tretjem življenjskem obdobju zelo različni. Velika večina starostnikov je popolnoma samostojnih, nekaj jih je, ki so delno samostojni, saj potrebujejo delno pomoč drugih, in pa malo takih, ki so v celoti odvisni od sočloveka in potrebujejo bolj ali manj popolno oskrbo drugih (Ramovš 2003, 279).

Strategija varstva starejših do leta 2010 - solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva, ki je bila sprejeta v letu 2006, govori o mnogih programih za kakovostno staranje, sožitju in solidarnosti med generacijami. Namen strategije je ohranitev solidarnosti in kakovostnega medčloveškega sožitja med tretjo, srednjo in mlado generacijo ter zagotovitev pogojev za kakovostno staranje in oskrbo rastočega deleža tretje generacije (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve Republike Slovenije 2006). Strategija govori o mnogih programih za kakovostno staranje, ki so zelo potrebni, vendar jih še ni. Mednje sodijo predvsem programi za pomoč družini s starim družinskim članom, učenje in vzgoja za lepo medgeneracijsko šolanje v vrtcih, osnovnih ter srednjih šolah, vzgoja medijev, da staranje in sožitje med generacijami v časopisih, televizijah in drugih medijih predstavljajo v pozitivni luči idr. (Ramovš 2009).

V nadaljevanju se bomo približali obstoječim teoretskim utemeljitvam, ki govorijo o formalnih programih za kakovostno staranje. Izpostavljeni so programi, ki so pomembni za nadaljnje raziskovanje. Ti programi delujejo v občini Šentjur, ostali, ki delujejo drugod po Sloveniji, pa so zgolj omenjeni.

3.1 Programi in organizacije za samostojne ljudi v tretjem življenjskem obdobju

Programi in organizacije za samostojne ljudi v tretjem življenjskem obdobju so namenjeni samostojnim starejšim ljudem. Ti programi omogočajo starostnikom, da lahko delajo, se družijo, izobražujejo idr. V Sloveniji deluje veliko programov, namenjenih starostnikom, ki živijo samostojno življenje. To so programi in organizacije za zaposlitev in delo, za medsebojno povezovanje starostnikov, za izobraževanje, za rekreacijo in šport, programi in organizacije za potovanja, počitnice, razvedrilo, za medgeneracijske odnose, za pripravo na upokojitev ter stanovanjske zadruga za tretje življenjsko obdobje (Ramovš 2003, 292-303).

Društvo upokojencev in društva delovnih invalidov

Društva upokojencev v Sloveniji delujejo od leta 1946. Organizirana so po občinah in njenih krajevnih skupnostih (Ramovš 2003, 294). Povezujejo se v pokrajinske zveze, ki so povezovalni člen med društvi upokojencev in Zvezo društev upokojencev Sloveniji, katera deluje na nacionalni ravni. Trenutno je v Zvezi društev upokojencev Slovenije 12 pokrajinskih zvez iz celotne Slovenije (Združenje društev upokojencev Slovenije).

Na krajevni ravni društva upokojencev ponujajo pester program dejavnosti za svoje člane. Znotraj društev se odvijajo razni rekreativni, športni, kulturni, razvedrilni, izobraževalni in socialni programi, razni solidarnostni skladi ter organizirani izleti, potovanja in počitnice. Nekatera izmed bolj aktivnih društev letno izdajajo tudi razne publikacije in brošure (Lenarčič v Ramovš 2003, 294).

Občinska invalidska društva so se leta 1969 povezala in ustanovila Zvezo delovnih invalidov Slovenije, ki združuje 69 lokalnih društev. V tovrstnih društvih prevladuje starejša populacija s statusom invalida. Namen zveze in območnih društev je zagotavljanje, zagovarjanje in zadovoljevanje posebnih potreb delovnih invalidov ter zastopanje njihovih interesov, delovanje proti diskriminaciji do invalidnih oseb ter skrb za socialno in pravno varnost, socialno integracijo in dobro zdravstveno počutje (Združenje delovnih invalidov Slovenije).

Center za socialno delo

V Sloveniji imamo 61 centrov za socialno delo, ki so povezani v Skupnost centrov za socialno delo Slovenije od leta 1996 (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije). Nahajajo se v večjih regionalnih centrih oziroma občinah po Sloveniji in predstavljajo pomoč starejšim, ki se znajdejo v neugodnih socialnih razmerah (Pavlovič 2009).

Starostniki se najpogosteje obrnejo po pomoč na Centre za socialno delo (prav tam):

- v primeru, ko nimajo nikogar, da bi jim napisal vlogo za sprejem v domu za starejše občane, ko potrebujejo finančno podporo za oskrbo v domu in druge finančne podpore ter podporo pri pridobitvi različnih statusov,
- ko potrebujejo kakršnokoli informacijo v zvezi z zadovoljtvijo posameznih za kvalitetnejše tretje življenjsko obdobje,
- kadar star človek ne more skrbeti sam zase in ko nima niti sorodnikov, da bi poskrbeli zanj, mu Center za socialno delo dodeli skrbnika oziroma mora Center sam poskrbeti za skrbništvo nad to osebo,
- ko potrebujejo pomoč na domu oziroma skrb in pomoč družinskega pomočnika, ki ga financirajo Centri za socialno delo, idr.

Poslanstvo socialnega dela se kaže na tri temeljne načine, in sicer pomoč socialnih delavcev tistim, ki so potrebni pomoči ob zapletenih življenjskih situacijah in pomoč pri reševanju raznih problemov, kot drugo posredovanje v različnih sistemih za uveljavitev pomoči in storitev, ki jih ljudje potrebujejo in tretje povezovanje ljudi s sistemi, ki omogočajo dostop do potrebnih virov in različnih življenjskih možnosti (Beara in Federico v Hvalič Touzery 2007).

Za preprečevanja nasilja nad starostniki in preverjanje ravnanja s starostniki v ustanovah so pristojni Centri za socialno delo in znotraj njih pristojne socialne inšpekcijske službe. Oblik nasilja je veliko, lahko gre za nadlegovanja sosedov, prikrita nasilja v družini, finančnega izsiljevanja idr. V ta namen na centrih svojim uporabnikom nudijo tako imenovano »prvo socialno pomoč«, ki zajema pomoč pri prepoznavanju socialne stiske posameznika, oceno možnih rešitev, seznanjanje upravičenca z možnimi socialno-varstvenimi storitvami in dajatvami. Starejši, pa tudi drugi se lahko na Center za socialno delo obrnejo v kakršnikoli stiski (Pavlovič 2009).

Vseživljenjsko izobraževanje

H kakovostnemu staranju sodi tudi vseživljenjsko izobraževanje, ki pomaga starejšemu človeku, da je vključen v delovni proces in družbeno dogajanje. V ta namen v Sloveniji od leta 1986 deluje Univerza za tretje življenjsko obdobje (Ramovš 2003, 296). Uspešno delovanje omenjene univerze v Sloveniji in drugod po Evropi je kazalec za potrebo tovrstnih programov med starostniki, saj je zanimanje veliko. Mnogi to potrebo čutijo in jo tudi uresničujejo za svoje zadovoljstvo in v splošno družbeno korist (Ramovš 2009).

V sklopu uresničevanja programa Evropske unije Izobraževanje in usposabljanje 2010 je leta 2007 izšla Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji, potrjena s strani takratnega ministra za šolstvo in šport RS. Strategijo vseživljenjskosti učenja spodbuja h kakovostnemu staranju, integriranosti starejših v družbo in sožitju generacij. Družba razvitih držav se stara, zato starajoče se družbe potrebujejo vizijo izobraževanja starejših odraslih, kar zajema starejše delavce, osebe pred upokojitvijo, osebe v tretjem in tudi četrtem življenjskem obdobju ali v obdobju odvisnosti, prav tako tudi za vse, ki so v stiku s starejšimi. Izobraževanje starejših je zahtevno, popolno in natančno strokovno delo. Da je delovanje izobraževalnih organizacij kakovostnejše in da je ponudba boljša, lahko uporabljajo model za samoevalvacijo, ki je bil izdelan, da spodbudi večje naložbe v kakovost in zboljšanje kakovosti pri izobraževanju odraslih. Strategija pravi, da je potrebno spodbujati vključevanje starejših v programe, da se bodo lahko najboljše vključili v družbeni in gospodarski razvoj. Starejšim omogoča izobraževanje in učenje omrežje univerz za tretje življenjsko obdobje. Ker je starega prebivalstva vedno več, strategija pravi, da je potrebno ta omrežja okrepiti in jih podpreti z javnimi sredstvi. Strategija vseživljenjskosti učenja daje poudarek na vse možnosti učenja in izobraževanja v tretjem življenjskem obdobju, zlasti bi izpostavila slednje:

- usposabljanje za življenje po upokojitvi,
- priprava načrta za kakovostno življenje starejših odraslih, z dovolj poudarka na različnih vsebinah in oblikah učenja,
- usposabljanje starejših oseb za razumevanje mlajših generacij in za komuniciranje z njimi,
- usposabljanje za različne oblike samopomoči starejših oseb med seboj, pa tudi v medgeneracijskih skupinah,

- usposabljanje starejših za prenašanje lastnih izkušenj in znanja na vse generacije, usposabljanje medijev za poročanje o kakovostnem staranju in medgeneracijskem sožitju (Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije 2007).

3.2 Programi za delno samostojne stare ljudi

Programi za pomoč delno samostojnim ljudem so namenjeni tistim, ki niso zmožni sami opravljati vsakdanjih opravil. Razlog za to so spremembe telesnih, duševnih, psiholoških in socialnih sposobnosti, ki začno s starostjo pri posameznih ljudeh pešati. Programe, ki so namenjeni pomoči takim ljudem lahko razdelimo v skupine glede na njihov namen. To so programi za usposabljanje družine s starim družinskim članom, pomoč in nega na domu, službe za preprečevanje nasilja nad starimi ljudmi, centri za pomoč na daljavo, ki zajemajo različne telekomunikacijske mreže in varovana stanovanja (Ramovš 2003, 304-310).

Pomoč in nega na domu

V okviru mreže javnih služb izvajajo pomoč družini na domu centri za socialno delo, domovi za starejše; drugi javni zavodi, koncesionarju in tisti, ki ne spadajo med javne službe, pa imajo dovoljenje ministrstva za izvajanje te dejavnosti na domu pomoči potrebnega starega človeka. Tovrstna pomoč je namenjena osebam, ki imajo zagotovljene pogoje za življenje v domačem bivalnem okolju, vendar zaradi starosti ali fizične nesposobnosti ne morejo skrbeti sami zase, prav tako pa tudi svojci, če jih imajo, zaradi različnih razlogov nimajo možnosti, da bi lahko skrbeli zanje. Ta oblika pomoči predstavlja staremu človeku, da lahko živi doma in tako nadomesti potrebo po institucionalnem bivanju (Državni portal Republike Slovenije).

Oblike pomoči na domu lahko delimo na *medicinske storitve* (fizioterapija, delovna, govorna terapija, injekcije, preveze in druga strokovna pomoč), *osebno nego* (pomoč pri hranjenju, vstajanju iz postelje ali stola, oblačenju, kopianju, opravljanju osebne potrebe, postiljanje postelje, čiščenje v primerih nekontroliranega izločanja), *instrumentalne dnevne aktivnosti* (čiščenje stanovanja in druga gospodinjska opravila, pranje in likanje perila, priprava obrokov, pomoč pri jemanju zdravil, nakupovanje, urejanje denarnih zadev), *kontrola osebne varnosti in družabni obiski*, ki vključujejo predvsem pogovor, branje in igre (Stephensonova in Christensen 1986 v Hojnik-Zupanc 1999, 117-118).

Pomoč osebam in svojcem oseb obolelim z demenco

Demenca je pogosta bolezen v starosti, saj se s starostjo povečuje tveganje za njen nastanek. Najpogostejša je pri osebah, starih 65 let ali več. Demenca je bolezen, ki prizadene višje možganske funkcije, torej spomin, mišljenje, orientacijo, razumevanje, računske in učne sposobnosti, sposobnosti govornega izražanja in presoje. Poznamo več vrst demence, najpogostejša je Alzheimerjeva bolezen, za katero velja 21. september kot svetovni dan te bolezni. Bolezen pa ne prizadene samo bolnika, pač pa tudi svojce in bližnje, ki za obolelega skrbijo. Ti bolniki postanejo s časom popolnoma odvisni od tuje pomoči, zato je lahko to za nekoga, ki prevzame skrb za obolelega z demenco, zelo obremenjujoče. Seveda je najbolje, da tak bolnik čim dlje ostane v domačem okolju, a vendar je mnogokrat nastanitev v domu neizbežna. Združenje za pomoč pri demenci Spominčica je ena izmed možnosti, ki svojcem in bolnikom nudi organizirane izobraževalne programe, skupine za samopomoč in trikrat tedensko svetovalni telefon (Velikonja, 2008).

Varovana stanovanja

Pomembna pridobitev za življenje delno samostojnih ljudi so varovana stanovanja. Ta so prilagojena, namenjena ljudem, ki potrebujejo pomoč pri osebni negi kot tudi pri gospodinjskih opravilih. Narejena morajo biti brez ovir (npr. stopnic), opremljena s telefonom za nujni klic v stiski in povezana z dežurno službo ves dan in vsak dan (Vovk 1984 v Hojnih-Zupanc 1999, 116).

3.3 Programi za popolno oskrbo starostnikov

Programi za popolno oskrbo so namenjeni starostnikom, ki niso zmožni skrbeti sami zase, torej so popolnoma odvisni od drugih ljudi in tako rekoč prepuščeni tujim ali domačim rokam. V to kategorijo programov, ki delujejo v Sloveniji, v prvi vrsti uvrstimo domove za stare ljudi, nato oskrbniške družine, ki so podobne rejniškim družinam za otroke, izvajanje dnevnega varstva in hišne skupnosti (Ramovš 2003, 311-319).

Domovi za starejše

Kadar starejša oseba ne zmore živeti več sama in poskrbeti za svojo oskrbo, navadno osebe same ali njihovi bližnji sorodniki uredijo namestitev v domu. Institucionalno varstvo kot oblika obravnave v zavodu upravičencem pomeni bivanje in organizirano prehrano, socialno oskrbo oziroma varstvo ter posebne oblike varstva ter zdravstveno varstvo po predpisih s področja zdravstva (Državni portal Republike Slovenije).

V Sloveniji imamo v večini domove, ki so odprtega tipa in kombinirani, glede na potrebe starostnikov. Ločimo negovalni in stanovanjski del doma. V prvem živijo hudo bolni ljudje, v drugem, stanovanjskem delu pa starostniki, ki lahko sicer samostojno opravljajo glavne naloge, potrebne za življenje, in se lahko samostojno gibajo, vendar zaradi različnih razlogov ne morejo več živeti doma (Hojnik-Zupanc 1997, 127-128).

Poznamo državne in zasebne domove za stare ljudi, združene v javno socialno mrežo in povezane v Skupnost socialnih zavodov Slovenije. Domovi so razporejeni po celotni Sloveniji in starostnikom nudijo prehrano, čistočo, ogrevanje, zdravstveno varstvo in nego, delovne terapije in fizioterapije ter druge materialne dobrine (Ramovš 2003, 312-316). Za kakovost življenja v domovih je pomembno, da stanovalcem zagotovijo, da so zadovoljene starostnikove glavne telesne, materialne, nematerialne in socialne potrebe ter medčloveško sožitje (Ramovš 2004, 12).

Osnovna oskrba v oskrbnem domu obsega:

- bivanje v opremljenih, ogrevanih in vzdrževanih eno- ali dvoposteljnih sobah z zagotovljenimi sanitarnimi prostori, prostori za osebno higieno in skupnimi prostori,
- organizirano prehrano z najmanj tremi glavnimi obroki hrane dnevno, ki so primerni uporabnikovi starosti in zdravstvenemu stanju,
- vzdrževanje in čiščenje prostorov, pranje in menjava posteljnega perila, pranje, likanje, šivanje, čiščenje osebne obleke in obutve (Državni portal Republike Slovenije).

Socialna oskrba v oskrbnem domu obsega (prav tam):

- pomoč pri vzdrževanju osebne higiene in pri dnevnih opravilih, kamor sodi pomoč pri oblačenju ali slačenju, pomoč pri umivanju, hranjenju, opravljanju osnovnih življenjskih potreb, ter vzdrževanje in nega osebnih ortopedskih pripomočkov,
- varstvo in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov, kamor sodijo vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, s prostovoljci in s sorodstvom, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca, pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, pri vstajanju, oblačenju, premikanju, hoji, komunikaciji, orientaciji,
- organiziranje raznih prevozov, ki niso zdravstveno usmerjeni idr.

Tiste osebe, ki ne morejo same plačati domskega varstva, se lahko obrnejo na Center za socialno delo, ki v takih primerih na podlagi Zakona o socialnem varstvu odloča o oprostitvi plačila socialno varstvene storitve (Center za socialno delo Šentjur).

4 EMPIRIČNI DEL

4.1 Opredelitev raziskovalnega problema

V diplomski nalogi se ukvarjam s programi za kakovostno staranje, katerih namen je kakovostno preživljanje prostega časa življenja starostnika. Glavni namen naloge je ugotoviti, ali je v občini Šentjur poskrbljeno za kakovostno starost ljudi v tretjem življenjskem obdobju z vidika programov za kakovostno staranje, zato se osredotočim na tiste programe, ki so starejšim občanom v omenjeni občini na voljo.

Opredelili smo starost in opisali teorije staranja. Izvedeli smo tudi, kaj predstavlja kakovostna starost, kateri so elementi in dejavniki le-te. Faktorji, ki vplivajo na kakovostno starost, so v veliki meri povezani z okoljem, v katerem starostnik biva. Pomembno je, kaj lahko nekemu okolica poleg osnovnih stvari, kot je zdravstvo, ponudi, in tukaj dobijo programi za kakovostno staranje svoj pravi pomen. Omenjene programe smo teoretsko že opredelili, v nadaljevanju pa bomo tudi izvedeli, kaj na tem področju starostnikom nudijo v občini Šentjur. Zato se bomo v empiričnem delu poglobili v to tematiko.

Problemsko področje oziroma predmet raziskovanja skušam opredeliti s pomočjo razčlenjenih vprašanj, ki so tesno povezana z generalnim raziskovalnim vprašanjem, ki smo ga zgoraj že opredelili, in sicer:

- Kaj se dogaja na področju programov za kakovostno staranje v občini Šentjur, kako se le-ti izvajajo in kako delujejo?
- Čemu služijo, kakšen je namen izvajanja teh programov in kako ti programi vplivajo na ljudi, katerim so namenjeni, kaj jim pomenijo?
- So ti programi ustrezni, dovolj raznoliki glede ponudbe in zadostni glede na potrebe starejših ljudi?

4.2 Metodologija raziskovanja

4.2.1 Vzorec

Populacija intervjuvancev je sestavljena iz oseb, ki so izvajalci programov za kakovostno staranje v občini Šentjur. V vzorcu so namensko rekrutirani ljudje po njihovi strokovni usmerjenosti. Velikost vzorca ni določena glede na število programov, saj sta pri enem intervjuju sodelovali dve osebi. V vzorec sem tako vključila sedem ljudi, ki predstavljajo izvajalce programov za kakovostno staranje. Od tega sta dva moška in pet žensk. Prva oseba je predsednik Društva upokojencev Šentjur, druga je direktorica Ljudske univerze Šentjur, tretji in četrti osebi sta direktorica in socialna delavka na Centru za socialno delo Šentjur, peta je predsednica Združenja zahodno-štajerske pokrajine za pomoč pri demenci svojcem in obolelim za demenco Spominčica Šentjur (v nadaljevanju besedila Spominčica), šesta oseba je socialna delavka v Domu starejših Šentjur in zadnji je predsednik Društva delovnih invalidov Šentjur.

4.2.2 Način zbiranja podatkov

Raziskovanje problemskega področja je potekalo s pomočjo šestih polstrukturiranih poglobljenih intervjujev. Zatorej govorimo o kvalitativni metodi zbiranja podatkov, saj je poglobljeni intervju ena izmed temeljnih metod kvalitativnega raziskovanja.

»Kvalitativno raziskovanje« je skupni pojem različnih teoretičnih, metodoloških in metodičnih pristopov k družbeni resničnosti. Pojmujemo ga lahko na različnih ravneh. Na eni strani kot samostojno dopolnilo, na drugi pa kot nasprotje, razmejitev in poseben poudarek v odnosu do eksperimentalnega, iz teoretičnih modelov izhajajočega in kvantitativnega družboslovnega raziskovanja, ki se usmerja v pretežno naravoslovno-eksperimentalni paradigmi znanosti (Kardorff v Mesec 1998).

Pri metodi poglobljenega intervjuja gre za zbiranje podatkov, ki omogočajo globlje preučevanje odgovorov intervjuvanca (Esterby-Smith, Thorpe in Love 2005, 111). Vprašanja so bila bolj ali manj vnaprej določena, vendar se je vrstni red glede na situacijo spreminjal,

zato govorimo o polstrukturiranem intervjuju (Merriam 1998, 74).

Vprašalnik sem najprej dvakrat testirala in pri tem ugotovila, da vprašanja niso dobro zastavljena. Potrebni so bili popravki in prilagoditve do te mere, da so dobljeni odgovori ustrezali ključnim raziskovalnim vprašanjem. Med samimi intervjuji ni bilo težav in nejasnosti, potekali so tekoče.

Terensko pridobivanje podatkov je trajalo v mesecu juniju in juliju 2010. Z intervjuvanci smo se za sodelovanje, čas in kraj srečanja predhodno dogovorili bodisi po telefonu ali po elektronski pošti. Z večino je bil intervju opravljen na njihovem delovnem mestu oziroma sedežu delovanja. Izjemi sta dva intervjuja, in sicer prvi je bil opravljen na domu intervjuvanca, drugi pa v nekem gostišču. Intervjuvala sem sedem različnih oseb iz šestih različnih organizacij, ki spadajo med programe za kakovostno staranje v občini Šentjur. Te so: Ljudska univerza Šentjur, Društvo upokojencev Šentjur, Društvo delovnih invalidov Šentjur, Center za socialno delo Šentjur, kjer je pogovor potekal z dvema osebama, Spominčica Šentjur in Dom starejših Šentjur. Vsi pogovori so bili posneti z diktafonom, povprečna dolžina posameznega intervjuja je bila eno uro. Po končanem terenskem delu so sledili prepisi pogovorov. Intervjuje je bilo potrebno dobro prebrati, saj sem tako lažje prišla do ključnih besed, ki so bistvene za raziskavo problema.

Osebe, ki so sodelovale pri intervjujih, niso anonimne, saj je javno znano njihovo poslanstvo bodisi v organizaciji, javnemu zavodu, društvu idr.

4.2.3 Predstavitev intervjujev

Za raziskovanje programov za kakovostno staranje sem pripravila štiri vprašalnike.

Vprašalnik za društva in združenja:

Vprašalnik je namenjen izvajalcem programa za kakovostno staranje, Društvu upokojencev Šentjur, Spominčici Šentjur in Društvu delovnih invalidov Šentjur.

Vprašalnik za Ljudsko univerzo:

Vprašalnik je namenjen izvajalcu programa za kakovostno staranje, Ljudski univerzi Šentjur.

Vprašalnik za Center za socialno delo:

Vprašalnik je namenjen izvajalcu programa za kakovostno staranje, Centru za socialno delo Šentjur.

Vprašalnik za Dom starejših:

Vprašalnik je namenjen izvajalcu programa za kakovostno staranje, Domu starejših Šentjur.

Vprašalniki so razdeljeni na tri glavne sklope. Prvi sklop vprašanj zajema glavne značilnosti, opise organizacij, društev oziroma združenj. Drugi sklop je namenjen pomenu programov za kakovostno staranje in tretji ustreznosti ponudbe za kakovostno staranje, tako znotraj organizacij, društev oziroma združenj kot tudi nasploh v Šentjurju.

Vprašalniki so sestavljeni iz podobnih vprašanj, ki so prilagojena posameznemu programu za kakovostno staranje.¹

¹ Celoten vpogled v vprašalnike se nahaja v prilogi 1.

5 ANALIZA INTERVJUJEV

V teoretičnem delu naloge smo že opredelili starost in staranje, zato nam je znano, da staranje ni stanje človeka, ki posivi, se težje giblje ali pa je obolel z demenco. To je stanje, ki traja vse od spočetja pa do smrti. Ljudje se imajo danes za mlade tudi v visoki starosti, na žalost pa je tako med mladimi kot tudi med starimi prisoten odpor do starosti. Zatorej se vsi zavedamo, da morajo biti med nami kvalitetni programi za kakovostno staranje (Ramovš 2009).

Tako znanost kot tudi politika ugotavljata, da se evropska družba naglo stara, zato je Ramovš (prav tam) mnenja, da bo v prihodnje naloga poskrbeti za kakovostno staranje pred drugimi nalogami trajnostnega razvoja. Potrebno bo poskrbeti za kakovostno staranje in medgeneracijsko sožitje (prav tam).

V nadaljevanju bomo izvedeli, kaj se dogaja na področju programov za kakovostno staranje v občini Šentjur, kako se le-ti razvijajo in kako delujejo.

5.1 Osnovne značilnosti programov za kakovostno staranje v občini Šentjur

V prvem delu analize govorimo o osnovnih značilnostih programov za kakovostno staranje v občini Šentjur. Raziskovalno vprašanje, s pomočjo katerega sem poleg že obstoječih formalnih virov prišla do odgovorov, je: Kaj se dogaja na področju programov za kakovostno staranje v občini Šentjur, kako se le-ti izvajajo in kako delujejo? Na to vprašanje bom v prvi vrsti skušala odgovoriti z analizo prvega dela intervjujev, opravljenih z različnimi izvajalci programov za kakovostno staranje v občini Šentjur. V prvem sklopu intervjuja tako dobimo odgovore na tri vprašanja s podvprašanji, ki kot celota govorijo o osnovnih značilnostih programov za kakovostno staranje. Ta vprašanja so:

- Opišite mi organizacijo, v kateri delujete.
- S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi?
- Kdo so pravzaprav osebe, ki se najpogosteje zatečejo k vam?

5.1.1 Ljudska univerza Šentjur

Na vprašanje o osnovnih značilnostih Ljudske univerze v Šentjurju bom odgovorila z analizo poglobljenega intervjuja z direktorico Ljudske univerze v Šentjurju in s pomočjo formalnih virov, objavljenih na njihovi domači spletni strani (Ljudska univerza Šentjur).

Ljudska univerza Šentjur (v nadaljevanju besedila LUŠ) je javni zavod, neprofitna organizacija za izobraževanje odraslih, ki ga je ustanovila Občina Šentjur leta 1994. Tridesetodstotni delež financiranja je iz občinskega proračuna, štiridesetodstotni od projektnih dejavnosti, preostali del financiranja pa je tržne dejavnosti, kar pomeni, da morajo udeleženci del plačati sami. Nekaj denarja, ki ne pomeni niti polovico plače zaposlenega, pa so v letošnjem letu pridobili od Ministrstva za šolstvo in šport. Večina programov, ki jih izvajajo za starejše, so sofinancirani s strani projektov, na katere se prijavijo (1).

V skladu z načeli vseživljenjskega učenja izobražujejo, usposablajo in pripomoremo k osebni rasti udeležencev programov, ki se jih čez leto izmenja približno dvesto (2). Zavedajo se, da je znanje vrednota, ki mora biti dostopna vsakomur, saj je v znanju prihodnost vseh generacij. Nenehno posodablajo, dopolnjujejo in nadgrajujejo programe. Izvajajo tako formalne kot neformalne oblike izobraževanj: jezikovna in računalniška izobraževanja, nacionalne poklicne kvalifikacije, osnovno šolo za odrasle, strokovna usposabljanja za potrebe dela, učno pomoč, plesne tečaje, klekljanje idr. Kontinuirano iščejo nove poti v nove projekte, ki so za obstoj in prepoznavnost LUŠ pomembni in potrebni. Ti so: Računalniška pismenost za odrasle, Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje, Institucionalno usposabljanje za obdobje 2009–2015 za OS Celje, Teden vseživljenjskega učenja, Šola za starše, dejavnosti v okviru projekta Dnevi evropske kulturne dediščine, mednarodna etnološka prireditvev BUČN'CE idr. LUŠ je pridružena članica Univerze za tretje življenjsko obdobje, kar pomeni, da izvajajo programe za starejše ljudi nad 65 let (3). V zadnjih letih izvajajo svetovalno dejavnost v okviru Centra za informiranje in poklicno svetovanje. Poleg izobraževalnih vsebin posegajo tudi na področje kulture in organizirajo dva abonmaja: abonma Komedija in abonma Jurček. Njihovo poslanstvo je spodbujati odrasle k vseživljenjskemu učenju, ustvarjalnosti in povečanju zaposlitvene možnosti (Ljudska univerza Šentjur).

(1) Jelka: »... smo prišli na 30 %, to pomeni, da se še z drugih dejavnosti. Tak da projektne dejavnosti okoli 50 % al pa pretiravam 40 %, ostalo pa potem tržne dejavnosti, to pomeni iz, ee, financiranja udeležencev«.

(2) Jelka: »... letno pa je kar številka samo te ciljne skupine 200«.

(3) Jelka: »Mi smo pridružena članica vseh univerz za tretje življenjsko obdobje s tem, da to izvajamo projekte oziroma izobraževanja za starejše,... ...zadnja stvar so bla ta računalniška izobraževanja za starejše osebe nad 65 let«.

5.1.2 Društvo upokojencev Šentjur

Naslednji program za kakovostno staranje v občini Šentjur je Društvo upokojencev Šentjur. O osnovnih značilnostih društva bomo izvedeli na podlagi analize intervjuja s predsednikom Društva upokojencev Šentjur in dvema formalnima viroma, Pravilnikom društva iz leta 2007 ter Biltenom, izdanim leta 2005.

Društvo upokojencev Šentjur (v nadaljevanju besedila DUŠ) je prostovoljno samostojno, nepridobitno, stanovanjsko-interesno, humanitarno in dobrodelfno združenje upokojencev, ustanovljeno zaradi skupno določenih interesov, opredeljenih v pravilih in v skladu z zakonom o društvih (Društvo upokojencev Šentjur 2007b). Ustanovljeno je bilo leta 1950, pod vodstvom sedanjega predsednika pa deluje od l. 2005. DUŠ šteje skupaj s krajevnimi skupnostmi, v katerih delujejo tudi samostojna DU, okrog 1100 članov. Organe DU sestavljajo Občini zbor, Upravni odbor s predsednikom društva, Nadzorni odbor in Častno sodišče. V društvu delujejo tudi delovna telesa, ki pokrivajo aktivnosti na področjih: komisija za šport in rekreacijo, komisija za prireditve in izletništvo, komisija za kulturo in izobraževanje, socialno-zdravstvena komisija, javnost dela in obveščanje ter stanovanjska komisija. V okviru teh komisij delujejo posamezne sekcije in odbori. Med aktivnejšimi sekcijami je pohodništvo in sekcija telovadbe. Delujejo pa še: šahovska sekcija, tarok sekcija in druge družabne igre, ribiška sekcija, sekcija sprehodništva. V okviru komisij so aktivno organizirani izleti, prireditve in srečanja, letovanja idr. Na začetku delovanja pa so sekcije za balinanje, gobarstvo in kolesarjenje. Financiranje društvenih dejavnosti zagotavljajo s članarino, donacij občine in ZDUS² za posamezne projekte in donatorstva ter drugih virov, kot so prispevki članov, ostanek dohodka idr. (4). Delo v društvu se vsa leta odvija po

² Zveza društev upokojencev Slovenije

programih. V letu 2010 je bilo delo aktivirano v tridesetih sekcijah: družabno srečanje upokojencev, kulturna prireditve ob jubileju društva, telovadba GIO (gibanje-informacija-ozaveščanje), socialno-zdravstveno svetovanje z merjenjem krvnega tlaka, sprehodništvo, pohodništvo, športni ribolov, balinanje, igranje šaha, gobarjenje, tarok in druge družabne igre s kartami, izletništvo, prireditve in praznovanja, letovanje v Izoli in Lendavi, izobraževanje članov, ogled opernih in gledaliških predstav, plesne vaje, mešani pevski zbor, klepet ob iglah in šivanki, TV kotiček, javnost dela in obveščanje, obnova društvenih prostorov, projekt *Starejši za starejše za boljšo kakovost življenja doma*, foto-sekcija, avdio-video sekcija, dramska sekcija, literarna sekcija, sekcija prostovoljk in koordinacija krajevne skupnosti Ponikava (Društvo upokojencev Šentjur 2005a).

(4) Stane: Glavna vira sta dva, to je članarina ne, ki pa je bi reku, ee, minimalna letno 7500 €, od tega ostane društvu 6,5 € po članu, ker za pokojninsko zvezo mi odvedemo po glavi 50 centov in še za ZDUS, to je Zveza društev upokojencev, krovna organizacija v Ljubljani, tud 50 €, tak da pr tisočih je 6500 €, ne. Emm drugi, ee, bi reku po vrsti, po teži je pa iz občinskega proračuna. Prijavljamo se na razpisane programe in seveda, ker imamo veliko programov, bogat program tudi sorazmerno temu dobimo, gleda na ostala društva največ, ker smo tudi največji, ne.

5.1.3 Medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur

Tudi Medobčinsko društvo delovnih invalidov predstavlja enega izmed programov za kakovostno staranje v občini Šentjur. Del tega, zakaj je tako, bomo izvedeli že v nadaljevanju, in sicer z analizo prvega dela intervjuja s predsednikom omenjenega društva, ki opisuje značilnosti delovanja društva. V pomoč pri spoznavanju društva nam bodo tudi formalni viri, objavljeni na domači spletni strani društva (Medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur).

Medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur (v nadaljevanju besedila MDDIŠ) je sprva delovalo v okviru Društva invalidov Celje. V letu 1974 pa se je osamosvojilo kot samostojno društvo v okviru občine Šentjur. Društvo deluje na območju dveh občin, in sicer občine Šentjur in Dobje. MDDIŠ trenutno združuje 1207 članov. Društvo združuje poleg delovnih invalidov iz delovnih razmerij tudi invalide, od kmetov in gospodinj do vseh, ki se jim želijo pridružiti. MDDIŠ se financira predvsem iz članarine, del pa dobijo preko Zveza delovnih

invalidov Slovenije od FIHO³ (5). Poslanstvo društva je predvsem skrb in pomoč invalidom druge in tretje kategorije, ki se borijo za preživetje v delovnih razmerjih, seveda pa društvo namenja tudi veliko pozornosti invalidom prve kategorije, torej tistim, ki so invalidsko upokojeni, in pridruženim podpornim članom. Društvo ima kar nekaj nalog, ki mu jih nalaga država, Ministrstvo za družino in socialne zadeve in FIHO. Tako izvajajo pet obveznih socialnih programov: skrb za neodvisno življenje težkih in nepokretnih invalidov, prva osebna in socialna pomoč in informiranje, pomoč invalidom za ohranjanje zdravja po težkih operativnih posegih ali po nastanku invalidnosti, ohranjanje psihofizičnih sposobnosti invalidov skozi rekreacijo in šport in integriranje invalidov v kulturno ter družbeno življenje. V društvu imajo poleg teh nalog organizirane ekskurzije in priljubljeno izletništvo. V društvu sta dejavni dve sekciji in komisija za pomoč v delovanju Upravnega odbora ter vodstva društva: sekcija za kulturo, sekcija za ekskurzije in izletništvo in komisija za socialna vprašanja (Medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur).

(5) Božo: »Društvo se financira iz same članarine, ker rečeš, da si član nekega društva, je logično posledica, da je tudi članarina,... ..preko Zveze delovnih invalidov Slovenije, financirajo, podpirajo te programe, se prav refundacija za financiranje invalidnih in humanitarnih organizacij Slovenij«.

5.1.4 Združenje zahodnoštajerske pokrajine za pomoč pri demenci Spominčica Šentjur

Združenje zahodnoštajerske pokrajine za pomoč pri demenci Spominčica Šentjur je mlado združenje. Analiza intervjuja, ki je plod pogovora s predsednico združenja, nam v nadaljevanju približa omenjeno združenje. V nadaljevanju bomo z analizo najprej izvedeli, kako združenje deluje, njegove osnovne značilnosti, kako pripomore h kakovostnejšemu življenju starostnikov in kdo so osebe, ki so člani združenja.

Združenje zahodnoštajerske pokrajine za pomoč pri demenci Spominčica Šentjur (v nadaljevanju besedila Spominčica Šentjur) je prostovoljno, samostojno, humanitarno, neprofitno in nevladno združenje fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi aktivnosti neposredno ali posredno povezanih z dejavnostjo pomoči bolnikom in njihovim svojcem pri lajšanju

³ Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS.

posledic demence, ki je najpogostejša duševna motnja v starosti. Združenje je bilo ustanovljeno leta 2008 ob podpori krajevne skupnosti Šentjur in njenega takratnega predsednika ter podpori Doma starejših Šentjur in njegovega takratnega direktorja. Podporo pri ustanavljanju pa je Spominčici Šentjur nudilo tudi združenje Spominčica, slovensko združenje za pomoč pri demenci, na čelu s tedanjim predsednikom.

Financirajo se iz članarine, razpisov, na katere se prijavljajo, ter donacij dobro stoječih podjetij (6). Cilje dosegajo s pomočjo upravnega odbora, komisije za izobraževanje in mednarodno povezovanje ter skupine za samopomoč. Organizirana imajo predavanja o demenci za širšo javnost, izobraževalne programe in delavnice za svoje osebe z demenco ter izvajanje aktivnosti v skupini za samopomoč (Felc 2009). Pomembno je tudi, da si širijo obzorja in so od leta 2009 združeni z »Alzheimer Evropa⁴« (7). Tovrstna društva so povezana z matičnim združenjem za samopomoč na svojem področju v Evropi. Za svoje člane in za širšo javnost izdajajo različna informativna gradiva, organizirajo usposabljanja, letovanje idr. (Ramovš 2003, 306).

(6) Zlata: *Financiramo se neki malga iz članarine, ki je zelo nizka, emm 7 evrov je za upokojene, pa 10 za zaposlene, pa še to ne plačujejo vsi. Prijavljamo se pridno na razne razpise, včasih smo uspešni, včasih tudi ne, ee in pa seveda prosimo, donirajo nam kakšna podjetja, kakšni znanci, ki so v službah u takih zaenkrat še dobro stoječih podjetjih, pa farmacevtske firme. Vsi tisti, ko delamo v upravnem odboru, ee zelo aktivno pridobivamo donatorje.*

(7) Zlata: »Smo pridruženi člani ee Alzheimer Evropa, ki ma sedež u Luksemburgu. Od lanskega leta smo to«.

5.1.5 Center za socialno delo Šentjur

Center za socialno delo kot javni zavod ponuja različne možnosti za kakovostno staranje starega človeka. Ponašajo se z rednimi dejavnostmi, ki jih izvajajo na podlagi javnih pooblastil, katerih del financiranja je iz državnega proračuna kot tudi s prostovoljnimi,

⁴ Alzheimer Evropa – Neprofitna organizacija, katere namen je izboljšanje oskrbe in zdravljenje bolnikov z Alzheimerjevo boleznijo s tesnejšim sodelovanjem med združenji, ki so njene članice. (www.alzheimer-europe.org).

nerednimi dejavnostmi centra. V nadaljevanju bomo z analizo prvega dela intervjuja, ki je potekal z dvema osebama, in sicer z direktorico Centra za socialno delo ter socialno delavko na Centru, ki je obenem tudi izvajalka programa Vrtnica, o katerem bomo več izvedeli v nadaljevanju, dobili odgovore na raziskovalno vprašanje o delovanju društva in vzroku, zakaj jih lahko uvrstimo med programe za kakovostno staranje.

Center za socialno delo Šentjur (v nadaljevanju besedila CSD) je javni zavod, ki opravlja socialno varstveno dejavnost na območju Upravne enote Šentjur za občini Šentjur in Dobje. Ustanovljen je bil leta 1983, kot javno-socialno varstveni zavod pa deluje od leta 1991 (7). Zaposlenih je 11 delavk, od tega osem strokovnih. Dejavnosti centra so izvrševanje javnih pooblastil, storitve socialne preventive, prve socialne pomoči, pomoči družini za dom, storitve osebne pomoči in organiziranje akcij za socialno ogrožene skupine prebivalstva. CSD se financira iz Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Kadar gre za izvajanje programov in storitev pomoči na domu, predvsem za starejše osebe, le-te financira občina (8). Med javna pooblastila in naloge po zakonu spada varstvo odraslih, ki zajema skrbništvo odraslih, obravnavo odraslih storilcev kaznivih dejanj in postpenalno pomoč ter varstvo oseb s posebnimi potrebami, kjer izpostavimo predvsem pravico gluhih oseb in družinskega pomočnika (Center za socialno delo 2009b).

(7) Anica: »...je ustanovljen bil že leta 1983, ampak ne pod takimi pogoji in utaki obliki. Takrat se je pač imenovalo še to drugač, to pomeni, da je ubistvu od takrat že mnogo let. Kot javno-socialno varstveni zavod pa deluje od leta 1991«.

(8) Anica: »Tri ministrstva, za delo, družino in socialne zadeve, eee večina sredstev je od tam. Zdej če gre pa za izvajanje kakršnihkol programov al pa če je storitev pomoč na domu, to financira občina, eem, ker jo mi izvajamo za občino. To je storitev, ravno za te starejše ee in je to z občine, samo ta program. Vsi ostali programi, če se pa prjavlamo se pa lahko s strani občine, ministrstva, različno«.

5.1.6 Pomoč družini na domu

Drugo socialno dejavnost predstavlja storitev pomoč družini na domu. To je samostojna socialno varstvena storitev, ki jo določa zakon o socialnem varstvu v 15. členu kot eno izmed oblik pomoči družini. Gre za storitev v okviru javne službe, ki jo zagotavlja občina. Pomoč

družini na domu je opredeljena kot socialna oskrba invalidov, starostnikov in drugih skupin upravičencev, s katero je mogoče (začasno) nadomestiti institucionalno varstvo.

Obsega:

- *Gospodinjsko pomoč*, to je pomoč pri vsakdanjih gospodinjskih opravilih, pomoč pri pripravi dnevnih obrokov ali pa dostava že pripravljenih obrokov, čiščenje bivalnega prostora z odnašanjem smeti, pomivanje posode in postiljanje, osnovno vzdrževanje spalnega prostora.
- *Pomoč pri vzdrževanju osebne higiene*, kamor lahko uvrstimo pomoč pri osnovni negi in oskrbi starostnikov in invalidnih oseb, pomoč pri hranjenju, opravljanju osnovnih življenjskih potreb in vzdrževanje in nega ortopedskih pripomočkov.
- *Pomoč pri ohranjanju socialnih stikov*, in sicer vzpostavljanje socialne mreže z okoljem, s prostovoljci in sorodstvom, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti (obisk zdravnika, nabava živil, zdravil), informiranje ustanov o potrebah upravičenca ter priprava na institucionalno varstvo in razne oblike družabništva (pogovor, sprehod, branje idr.) (Center za socialno delo 2009a).

Socialna oskrba na domu je strokovno voden proces in organizirana oblika praktične pomoči, pri kateri sodelujejo vodja in koordinator storitve, izvajalec storitve, upravičenec, ključni ali odgovorni družinski člani ter prostovoljni sodelavci. Zaposlenih je 11 delavk, od tega 1 koordinatorica in 10 izvajalk pomoči na domu (prav tam). Do teh storitev so poleg mlajše populacije, potrebne take pomoči, upravičene tiste starejše osebe, ki so stare nad 65 let in lahko z občasno ter nekajurno dnevno pomočjo ohranijo ali vzdržujejo zadovoljivo telesno in duševno kondicijo, da jih ni potrebno vključiti v institucionalno varstvo (glej Tabelo 5.1). Prav tako so upravičene osebe s statusom invalida, ki po oceni pristojne komisije ne zmorejo samostojnega življenja, če stopnja in vrsta njihove invalidnosti omogoča občasno oskrbo na domu. Upravičene so tudi druge invalidne osebe, ki jim je priznana pravica do tuje pomoči in nege za opravljanje večine življenjskih funkcij, kronično bolne osebe in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, ki nimajo priznanega status invalida, pa so po oceni pristojnega centra za socialno delo brez občasne pomoči druge osebe nesposobne za samostojno življenje (prav tam).

Tabela 5.1: Upravičenci glede na starost in spol v letu 2009

ŽENSKE	<i>pod 18 let</i>	18-64	65-79	nad 80	SKUPAJ
Št uporabnikov	0	6	15	24	45
%	0	8	20	32	60
MOŠKI	<i>pod 18 let</i>	18-64	45-79	nad 80	SKUPAJ
Št. uporabnikov	2	3	12	13	30
%	2,67	4	16	17,33	40

Vir: Center za socialno delo Šentjur. 2009. Pomoč družini na domu. Poročilo za leto 2009.

Uporabnik za storitve pomoč na domu plača prispevek na uro izvedene storitve. Upravičenci pa so lahko plačila storitve oproščeni delno ali v celoti, glede na svoj mesečni dohodek. Merila, po katerih se za upravičence in druge zavezance delno ali v celoti določajo oprostitve pri plačilu storitve, so določena v Uredbi (Center za socialno delo 2009a).

5.1.7 Skupina Vrtnica

Skupina vrtnica je program za vse tiste, ki želijo koristno preživeti prosti čas, vzpostaviti nova prijateljstva in znanstva, aktivno in zanimivo preživljati starost in bogate življenjske izkušnje posredovati drugim. Namenjena je osebam, starim nad 65 let, ki živijo v domačem okolju in želijo pestro in kvalitetno preživljati starost. Skupina temelji na prostovoljnemu delu (9) (Center za socialno delo Šentjur).

Delujejo v okviru združenja za socialno gerantologijo in gerantagogiko. Začetnik skupine za samopomoč je Inštitut Antona Trstenjaka v Ljubljani. Skupina v Šentjurju deluje že 17 let (10).

Program se izvaja na CSD, in sicer enkrat tedensko. Organizirane imajo izlete, obiske ob različnih praznovanjih in prireditvah, ki se dogajajo v Domu starejših Šentjur. Na skupinah telovadijo, si merijo krvni tlak, pojejo, pripovedujejo zgodbe in šale, vedno imajo tudi glavno temo pogovora (11).

(9) Anica: »Zdej to bi rada poudarila, to ni redna dejavnost CSD-ja, to so programi, ki je dobro, da se izvajajo, ker se nam vidjo potrebe zato smo to šli. Sicer je pa to prostovoljno delo in delo izven delovnega časa in zbiranje denarja posebi«.

(10) Cvetka: »To je skupina, ki je v okviru združenja za socialno gerantologijo in gerantagogiko, to je Inštitut Antona Terstenjaka začel, potem so se pa razdelil. Ta skupina pr nas obstaja že 17 let bo zdajle praznovala«.

(11) Cvetka: Enkrat do dvakrat letno mam izlet, potem z domom starejšimi Šentjur zlo velik sodelujemo, hodmo k njim na obiske, potem, ko majo te razstave, praznovanja, gremo skupi z njimi, isto tak z društvom upokojencev ta skupine sodeluje, ker tak vse so upokojene, isto tako potem gremo si pogledat kakšen muzej. Karkoli pač takega zanimivega one same tud predlagajo. Drugač na skupini pa vsakič telovadmo, si mirno pritisk, pojemo, si vice povemo, mam eno tako glavno temo pogovora. Eee z domom starejših pa kadar pač oni organizirajokašne te prireditve vedno gremo. Prej ko še v Šentjurju ni biu dom, smo tudi v domu u Celju, z domom v Šmarju. Pa še zdej tud z njimi sodelujemo.

5.1.8 Dom starejših Šentjur

Na osnovi prvega raziskovalnega vprašanja ugotavljamo, da je v Šentjurju poskrbljeno tudi za domsko varstvo starejših ljudi. Kako Dom starejših v Šentjurju deluje, kako pripomore k boljšemu življenju starostnika, kakšne so kapacitete doma in kdo so starostniki, ki so stanovalci doma, bomo izvedeli z analizo intervjuja, opravljenega s socialno delavko v domu.

Dom starejših Šentjur (v nadaljevanju besedila DSS) je ustanovljen kot javni socialno varstveni zavod, ki na osnovi Zakona o socialnem varstvu opravlja dejavnost institucionalnega varstva starejših. Zavod je član Skupnosti socialnih zavodov Slovenije. Ustanovljen oziroma odprt je od leta 1999. Finančna sredstva za izvajanje socialno varstvene dejavnosti pridobivajo z zaračunavanjem storitev, ki jih koristijo stanovalci zavoda. Zdravstvena dejavnost pa se financira iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja preko ZZZS⁵ (Dom starejših Šentjur 2006).

DSS kot osnovno dejavnost izvaja dejavnosti, ki so z zakonom določene kot javna služba, lahko pa opravlja tudi dodatno, gospodarsko dejavnost, ki je namenjena višji kvaliteti življenja in varstva starejših občanov. Osnovna dejavnost zavoda je storitvena dejavnost, in

⁵ Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

sicer institucionalno varstvo starejših oseb ter dejavnost zdravstvenega varstva (prav tam). Osnovne dejavnosti, ki jih dom izvaja, so: dejavnost domov za starejše, splošna izvenbolnišnična dejavnost, specialistična izvenbolnišnično-zdravstvena dejavnost, samostojne zdravstvene dejavnosti, ki jih ne opravljajo zdravniki (zdravstvena nega, fizioterapija, delovna terapija idr.) in druge socialne dejavnosti (pomoč posamezniku in družini na domu, socialni servis, naloge priprave okolja, družine in posameznikov na starost) (prav tam).

V DSS je sedemdeset zaposlenih, od tega štirideset v zdravstveno negovalni službi in štirje delavci po programu javnih del. V domu je trenutno nastanjenih 160 stanovalcev. Sobe so eno- ali dvoposteljne, na negovalnem delu pa tudi triposteljne. Vse negovalne postelje so elektrificirane, kar omogoča stanovalcem večjo mobilnost. Za družabništvo in prosti čas so stanovalcem na voljo dnevni prostori, bife, knjižnica, dvorana za prireditve in kapela ter veliko sprehajalnih površin. Vsi prostori so dostopni brez arhitektonskih ovir, več kot trideset sob pa ima izhod neposredno na sprehajališče. Nudijo jim zdravstveno varstvo v lastni ambulanti, zdravstveno nego in oskrbo, socialno oskrbo, ki vključuje gospodinjsko pomoč, pomoč pri hranjenju, oblačenju in vzdrževanju osebne higiene ter pomoč pri vzdrževanju socialnih stikov, najem popolnoma opremljenih varovanih stanovanj velikosti 19 m², 38 m², 45 m² ter 57,2 m², nudenje 24-urne pomoči preko klicnih naprav za pomoč v sili, prehrano, primerno starostnikom, kakor tudi dietno prehrano ter pripravo kosil za dostavo na dom, fizioterapevtske storitve, storitve delovne in funkcionalne terapije, pedikerske storitve, frizerske storitve, prisotnost zdravnika splošne prakse vsak delovni dan, v nujnem primeru takoj, storitve zdravnika nevropsihiatra dvakrat mesečno, kabelsko televizijo v vsaki sobi ali stanovanju, direktno telefonsko linijo v vsaki sobi ali stanovanju in prevoz s kombijem v mesto dvakrat tedensko. Aktivnosti, ki se jih lahko udeležujejo stanovalci doma, pa so: aktivno sodelovanje oskrbovancev ob kreiranju življenja v domu, prostovoljno delo, vzpodbujanje ustvarjalnosti v okviru delavnic delovne terapije, pevski zbor, vinogradništvo v lastnem vinogradu, organiziranje kulturnih prireditev in srečanj s svojci, rojstnodnevna praznovanja, obujanja starih šeg in običajev, izleti in pikniki, športne igre in sodelovanje stanovalcev pri izdajanju domskega časopisa (Dom starejših Šentjur).

V zgornjih odstavkih smo izvedeli, kateri programi za kakovostno staranje delujejo v Šentjurju, kakšne so njihove osnovne značilnosti, poslanstvo in kakšen nabor dejavnosti ponujajo. Poleg zgoraj opisanih programov v Šentjurju delujejo še nekatera društva in

združenja, katerih večji del članstva niso starejši ljudje, pač pa celotna populacija, od mladih, tistih v srednjih letih in starejše populacije, ki prav tako pozitivno, glede na svojo naravo delovanja vplivajo na starostnike in njihovo življenje. Nekateri od najbolj dejavnih so planinska društva, čebelarska, vinogradniška, društva kmetov in območno združenje Rdečega križa Šentjur.

Osnovne značilnosti smo izvedeli, v nadaljevanju pa se bomo posvetili pomenu programov za kakovostno staranje, natančneje pomenu teh programov v občini Šentjur.

5.2 Pomen programov za kakovostno staranje v občini Šentjur

V naslednjem delu analize se bom ukvarjala, kot to že sam naslov pove, s pomenom programov za kakovostno staranje v občini Šentjur. Raziskovalno vprašanje, na katerega dobimo odgovore z analizo drugega dela intervjujev z izvajalci programov, je: Čemu služijo programi za kakovostno staranje, kakšen je namen izvajanja teh programov in kako vplivajo na ljudi, katerim so namenjeni, kaj jim pomenijo? Tako bomo dobili odgovore na vprašanja o namenu delovanja in izvajanja dejavnosti posamezne organizacije, društev ali združenj, ki pripomorejo h kakovostnejšemu življenju starostnika, s kakšnimi dejavnostmi pripomorejo k preprečitvi težav, ovir, skrbi, ki jih imajo starostniki. Izvedeli bomo tudi, kako pripomore delovanje posameznega programa na socialno mreženje oseb, starostnikov oziroma uporabnikov programov za kakovostno staranje, je medsebojno delovanje formalno ali lahko govorimo o globljih odnosih.

Pomen programov za kakovostno staranje je tesno povezan s potrebami, ki jih imajo starejši ljudje. Najprej so tukaj telesne potrebe, nato duševne in duhovne, medčloveško odnosne, razvojne ter eksistencialne potrebe. Zatorej je pomen programov za kakovostno starost zadovoljiti te potrebe. Za prve v večji meri skrbijo socialne ustanove in zdravstvene službe, duševne potrebe lahko starostniki zadovoljijo s televizijskimi in radijskimi programi ali pa s potovanji in izleti, ki jih organizirajo razne organizacije, društva idr. Duhovne potrebe so tiste, na katere programi vplivajo zgolj z vidika izboljšati, človek pa je sam odgovoren za svoje duhovno stanje. Medčloveške odnosne potrebe človek zadovolji s pogovori z družinskimi člani, prijatelji ali v raznih društvenih namenjenim starejšim. Potrebo po druženju starejši zadovoljijo tudi z raznimi organiziranimi izleti ali medgeneracijskim povezovanjem. Slednje

vpliva pozitivno tudi na razvojne potrebe človeka. Le-te zadovoljujejo z izobraževanjem, zato v ta namen delujejo univerze za tretje življenjsko obdobje. Eksistencialne potrebe, pa ljudje tako kot duhovne, zadovoljujejo sami, okolje le pozitivno ali negativno vpliva na pogoje zadovoljevanja (Ramovš 2003, 181-282). Ko torej govorimo o programih za kakovostno staranje, lahko govorimo o zadovoljevanju potreb s pomočjo teh programov in s tem posledično boljšemu življenju starejšega človeka.

Najprej bom govorila o namenu delovanja programa za vseživljenjsko izobraževanje na LUŠ. Na raziskovalno vprašanje o namenu delovanja odgovarjam z analizo drugega dela intervjuja z direktorico LUŠ. Izvedeli bomo, kakšen je namen izobraževanja oziroma njihovega delovanja, kaj jim ponujajo za boljše življenje in o kakšnem socialnem mreženju znotraj LUŠ lahko govorimo.

Dandanes je vse več poudarka na izobraževanju starejših. Predvsem je namen izobraževanj po Ramovšu (prav tam) zadovoljiti razvojne potrebe. Namen programov za izobraževanje starejših, je aktivna vključitev v družbo oziroma socialna vključenost (12), kajti starejši ljudje so željni tega, da jim nekdo prisluhne, jih upošteva in opazi (13). Tudi različne raziskave poudarjajo pozitiven vpliv izobraževanja starejših na njihovo zdravje, socialno dejavnost in ohranjanje vpliva (Glandenning, Cusack in Thompson v Kump in Jelenc Krašovec 2009). Z izobraževanjem se starejšim utrjuje družbeni položaj in vključenost v družbo, spodbuja se njihovo delovanje v družbi in povezovanje z mlajšimi populacijami (Kump in Jelenc Krašovec 2009).

Pomembno vlogo predstavlja tudi, da ljudje, ki se udeležujejo in so dejavni v tovrstnih programih, čutijo pripadnost do skupine, s katero delajo. Spoznajo nove ljudi, nove prijatelje, navezujejo stike, in kar je najbolj pomembno, niso sami, niso družbeno izključeni (14).

(12) Jelka (LUŠ): »...namen naših izobraževanj je torej zadovoljiti te potrebe, ki se izkazujejo tukaj in na trgu, ampak jih izkazujejo te starejše osebe in jih vključiti v aktivno življenje. Eeee to pomeni, da tudi ti starejši lahko prispevajo k naši družbi, k mlajšim generacijam, ee, da nekako probamo vzpostaviti to medgeneracijsko sodelovanje, ee, torej vključite nazaj v družbo«.

(13) Jelka (LUŠ): »...ko pridejo sem, ne, kako so željni, kak srkajo vse, so željni tega, da jih nehče upošteva, da jih nehče še razume. Torej hočejo dokazati, da niso za staro šaro in da jim daš veljavo ne, da jim poveš, da so tudi oni zmožni, da lahko dajo še nekaj več ne, tisto

znanje, ki ga imajo sami. To pomeni, da so, da so videni, ne. Mislim, da jim nudimo del tega«.

(14) Jelka (LUŠ): »...pripadnost skupini se pokaže na čisto banalni način, če kdo zamuja, da ga okarajo. Kot recimo: Zakaj te ni, ne mormo začeti? Mislim, da velik bol ko pr mladih se to pojavlja. Tudi potem kasneje pridejo skupi na drug tečaj al pa jih vidiš na kavi, da skupi sedijo, pa so prej bli popolnoma si tuji ne, tak da se tudi potem vezi ohranjajo naprej, ne. Oni ne želijo socialne izključenosti in na takšen način dokazujejo pač, da so vključeni u družbo«.

Programi za razvedrilo starejših predstavljajo predvsem društva upokojencev. S kakšnim namenom delujejo, kaj ponujajo in kako to vpliva na ljudi, ki so člani društva, bomo izvedeli iz analize odgovorov intervjuja, izvedenega s predsednikom društva.

Kot smo izvedeli že v prejšnjem poglavju, tovrstna društva organizirajo razne izlete, športne dejavnosti, potovanja in počitnikovanje, razne kulturne prireditve in programe, kot so zbori, folklor, gledališče idr. Vse več, a še vedno ne dovolj, pa je tudi sodelovanja, predvsem v kulturnih programih z mlajšimi generacijami (Ramovš 2009). Glede na ponujene dejavnosti lahko vidimo namen delovanja društva predvsem v druženju, kvalitetnem preživljanju prostega časa in medgeneracijskem povezovanju (15). Vse to gotovo pripomore k večjemu zadovoljstvu, boljši komunikaciji, širšemu krogu prijateljev in preprečevanju osamitve starega človeka (16).

Pomembni programi, namenjeni ljudem, ki želijo »jesen svojega življenja« (17) preživeti doma, so razni projekti, ki temeljijo na prostovoljstvu in med drugim zadovoljujejo tudi medodnosne potrebe. Eden takih projektov je Starejši za starejše za boljšo kakovost življenja doma. V Sloveniji se odpirajo nove oblike medgeneracijskega prostovoljstva, saj društva upokojencev razvijajo pomemben prostovoljski program »Starejši za starejše« (18). Glavno poslanstvo medgeneracijskega prostovoljstva je premoščati prepad med generacijami, učiti vse generacije lepe medgeneracijske komunikacije, preprečevati osamljenosti starih ljudi in prenašati temeljne socialne vrednote iz roda v rod (Ramovš 2009).

(15) Stane (DSS): »...programi, ki vabijo sami po sebi kot dejavnost, kjer vsak najde tudi zase en delček aktivnosti, kjer se lahko angažira sam, al pa mu je prijetno v družbi ne, ker bistvo je cilj naš tak, da se starejša populacija čimbolj druži. Zjle mamu recimo srečanje

upokojencev, tu nam gre predvsem zaradi srečanj in želimo, da se nam priključijo tudi mladi, pa zgleda, da jih bo letos kr nekeje, da bo to srečanje medgeneracijsko«.

(16) Stane (DSS): »S svojo aktivnostjo v društvu so bolj zadovoljni in bolj komunikativni. V teh skupinah prav razvijajo prijateljski, zelo tovarški odnosi. Mamo pevski zbor recimo, tam je tistih 16 pevcov ko je, po pevskih vajah grejo še posedet, kako kavico spit, so prav prijetni. vedo, da niso sami, da lahko vedno se pride sem, se pomeni o kaki stvari al naveže sam stike al pa ma že navezane stike s kako drugo osebo in tako naprej«.

(17) Stane (DU): »... na starost, na jesen, zej že pravjo, da je to tudi zima svojega življenja«.

Cvetka (CSD): »... tretje življensko obdobje, jesen svojega življenja ... «.

(18) Stane (DU): *Projekt starejši za starejše, za boljše življenje doma ne, v tem projektu je pravzaprav delo tako, da naše prostovoljke, ki jih vodi zelo pridna koordinatorica tega projekta, obiskujejo na domu. Zj pa paste, ne samo naše člane, ampak vse starejše osebe, tu ne delamo nobenih razlik, in letno, ee, obišejo naše prostovoljke okrog al pa bom reku raje čez 500 starejših, ne, s tem da izpolnejo anketo, kdor pač želi, pa malo je tistih, ki bi odklonil, anketo. Iz te ankete pridobivamo nekatere podatke, ki jih potem pač uporabimo za pomoč tistim, ki so take pomoči potrebni.*

Z analizo drugega dela intervjuja s predsednikom Medobčinskega društva delovnih invalidov Šentjur v nadaljevanju ugotavljamo, kakšen je namen delovanja društva, kako društvo pomaga svojim članom na poti do uresničevanja kakovostnega življenja in ali so odnosi znotraj društva tudi globlji, prijateljski.

Ugotavljanje, zagovarjanje, zastopanje, zadovoljevanje posebnih potreb delovnih invalidov in delovanje proti diskriminaciji invalidov ter skrb za njihovo večjo varnost, socialno integracijo in dobro zdravstveno počutje je delo društev invalidov v Sloveniji kot tudi Medobčinskega društva delovnih invalidov v Šentjurju (Zveza društev invalidov Slovenije). Ti programi so pomembni za invalidne osebe, saj je njihov pomen skrb za neodvisno življenje težkih in nepokretnih invalidov ter za njihovo informiranje. Nudijo jim pomoč ob težjih operativnih posegih in jim pomagajo ohranjati njihovo zdravje (19). Prav tako pa povezovanje znotraj društva temelji tudi na prijateljski ravni, kar ima velik pomen za kakovostno življenje starostnikov, čutiti je tudi pripadnost samemu društvu (20).

(19) Božo (MDDI): *Naši programi majo večji pomen. Naše poslanstvo vodi v tem smislu, kot je dejansko res potrebno, naša osnovna najpomembnejša skrb je za neodvisno življenje težkih in nepokretnih invalidov. Osebna in socialna pomoč in informiranje invalidov pomeni za naše ljudi zelo veliko, ker eni so osamljeni, nekateri nimajo svojcev, nekteri nimajo bližnjih. Društvo je dolžno poskrbet kaj se dogaja v smislu invalidnosti za izboljšanje in poslabšanje razmer.*

(20) Božo (MDDI): *»Bi reko, da se tut kaj takega zgodi, da so se mnogi pozbližal, ne, tudi v društvu se je zgodil, da so se pol povezal, celo poročil nekateri. Med seboj se povezujejo, tut ko se srečajo, pa ta občutek, da so združen v našem društvu, ta pripadnost je sigurno prisotna, ne, da vejo ne, da bomo tam pa tam skupi, da bomo to pa to skup obdelal, da ko bo treba kakšne zadeve, da se bomo en druga podprl, to sigurno pozitivno vpliva«.*

Ime, ki že samo po sebi veliko pove, je Združenje zahodnoštajerske pokrajine za pomoč pri demenci Spominčica Šentjur. V nadaljevanju se bomo ukvarjali s pomenom delovanja združenja in na podlagi analize intervjuja s predsednico združenja spoznali namen delovanja le-tega. V tem delu nas zanima, kakšen vpliv ima združenje na starega človeka, kako jim pomagajo, da je njihov vsak dan boljši in lepši, kakšni so odnosi znotraj združenja in kako leti vplivajo na člane.

Pomen združenja je v prvi vrsti informiranje javnosti in svojcev, obolelih z demenco, kar smo že izvedeli v teoretičnem delu naloge. Spominčica Šentjur deluje kot informacijsko središče, katerega pomen je posredovanje informacij o aktualnih temah s področja demence in tako ozaveščanje javnosti o pomenu prepoznave zgodnjih znakov demence in težav, ki jih ob boleznih občutijo tako bolniki kot tudi svojci (Felc 2009). Predvsem naj bi bil pomen in tudi želja izvajalcev združenja medgeneracijsko povezovanje. Vendar se tukaj pojavljajo dvomi o uspešnosti tovrstnega povezovanja, saj so odnosi znotraj združenja bolj ali manj zaradi pomanjkanja časa in prezaposlenosti predavateljev ter prostovoljcev še vedno formalno naravnani. (21)

(21) Zlata (SŠ): *Men se zdi, no, da je bistvo vsega tega medgeneracijsko povezovanje ne. Ker zdej ni, družine ne živijo več tak, ko v starih časih, ko so živel od stare mam, mame, otrok, njihovih otrok, vsi v isti hiši. Zdej smo vsi poraspolcerirani po svojih stanovanjih. Ker zj pogledjte, sej že mi nimamo za svoje starše čas, naši otroci nimajo*

za nas, vnuki nimajo stare starše čas in to je treba nekak povezovati. Ti programi se mi zdi no, da v njihovi najgloblji globini je ravno ta želja, to medgeneracijsko povezovanje. Zaenkrat pa smo še vseeno mal bolj formalno, kljub temu, da se odnosu zelo poglobljajo. Vsaj večina je zaposlenih, prostovoljstva se lotijo ljudje, ki so že itak do vrh glave zaposleni ne. Sam zj se men zdi, da smo Slovenci tak narod, ki kr doug rabmo, da navežemo stike.

Pomen posameznih programov je, da ljudem, potrebnim pomoči pomagajo na njihovi poti in jim omogočijo lepše življenje. K temu poleg zgornjih programov, katerih namen smo že spoznali, pripomorejo tudi Centri za socialno delo. O namenu delovanja tovrstnih programov za starejše ljudi sem izvedela iz pogovora oziroma intervjuja z direktorico in socialno delavko Centa za socialno delo Šentjur. Z analizo intervjuja je v nadaljevanju le-to tudi predstavljeno.

Omenili smo že, da v CSD opravljajo socialno varstveno dejavnost, katere pomen za starostnika je nudenje prve socialno pomoč, osebne pomoč in pomoči družini na domu (Hvalič Touzery 2007).

Pomen prve socialne pomoči je prepoznavanje stisk, težav, spoznavanje starejšega človeka z možnimi socialno varstvenimi storitvami, dajatvami (22) in predstavitvi drugih izvajalcev, pri katerih starostnik najde pomoč (Mesec idr. v Hvalič Touzery 2007).

(22) Cvetka (CSD): »Kdorkoli opozori, da nekdo starejši živi v slabših razmerah, da ima težave ali karkoli, da ni za njega dobro poskrbljeno, smo dolžni reagirati«.

Anica (CSD): »Al pa anonimni klic, vedno reagiramo. Ne glede na to, da nekdo da nepopolne podatke, da nekdo sumi, da se nekomu ne dogaja dobro, vedno in v vsakem primeru preverimo«.

Cvetka (CSD): »Ta prva socialna pomoč namenjena vsem tem starejšim ljudem, ko pridejo sem al v zvezi pokojnine al z urejanjem varstvenega dodatka al državne pokojnine«.

Osebna pomoč staremu človeku kaže svoj pomen v svetovanju, urejanju in vodenju starostnika ter kot taka omogoča razvijanje, dopolnjevanje, ohranjanje ter izboljšanje socialnih zmožnosti z namenom, da lahko ostane v domačem okolju. Nujno pri tej obliki pomoči je sodelovanje starejšega človeka (Mesec in drugi v Hvalič Touzery 2007).

Kot tretja je pomoč družini na domu. Namen te pomoči je pomagati pri gospodinjskih opravilih, pri vzdrževanju osebne higiene in pri ohranjanju socialnih stikov (Center za socialno delo Šentjur 2009a) kot tudi reševanju različnih kriznih situacij v družini (23). Pomen tovrstnih programov je omogočiti starostnikom življenje doma do njihovega konca, v kolikor sploh imajo pogoje za bivanje v domačem okolju (24).

(23) Cvetka (CSD): »... pomoč pri reševanju različnih kriznih situacij u družini, socialno vključenost v okolje in skrb za preživljanje prostega časa, pomoč pri vzpostavitvi sodelovanja otrok, pa, ee, tud širše okolice, ne, pa pri skrbi in varstvu«.

(24) Cvetka (CSD): »Pomoč na domu, pa mislim, da je to glavni cilj, da omogočimo tem starejšim čimbol kvalitetno in čimdalše življenje u domačem okolju, da tisto ko morejo odidit v dom starjših se čimdleje preloži ne. Vsi ti ljudje lahko del časa ostanejo v svojem domačem okolju, ni treba, da odidejo v dom starejših, kar pa imajo vsi odpor proti temu in jim je zelo pomembno, da so lahka čim dlje na svojem domu«.

Anica (CSD): »Zagotavljanje višje ravni kvalitete življenja za kategorijo oseb, ki so po zakonu upravičene do pomoči na domu, ohranjanje možnosti bivanje človeka v domačem okolju čim dlje časa, v kolikor ima pogoje za bivanje in pa zaradi prezasedenosti domov za starejše in dolgih čakalnih dob se ljudem omogoči bivanje doma ter, ee, za ta prehodni čas, ko čaka na dom, ne«.

Program, ki prav tako temelji na prostovoljstvu in o katerem smo že govorili, je skupina za samopomoč Vrtnica, ki se izvaja na Centru za socialno delo. Pomen programa oziroma cilj skupine je kakovostno preživljanje prostega časa (25). V ta namen se izvajajo razne delavnice in izleti (26).

(25) Cvetka: »Cilj je kakovostno preživet, ee, tretje življensko obdobje, jesen svojega življenja, ee, usmislit to življenje, optimistično preživet in čimbolj aktivno«.

(26) Cvetka (CSD): »Enkrat do dvakrat letno mamoz izlet, z Domom starejšimi Šentjur zlo velik sodelujemo, hodmo k njim na obiske, ko majo te razstave, praznovanja, gremo skupi z njimi, isto tak z društvom upokoencev ta skupine sodeluje, potem gremo si pogledat kakšen muzej. Karkoli pač takega zanimivega one same tud predlagajo in odkomuniciramo in gremo«.

Vedno več je ljudi, ki potrebujejo pomoč pri vsakdanjih opravilih zaradi bolezni ali starosti. Ramovš (2009) pravi, da četrtna tretje generacije potrebujejo tovrstno pomoč. Polovica njih je potrebuje le nekaj, medtem ko vsak deseti starostnik potrebuje veliko pomoči ali celo popolno oskrbo in nego. Nekoč so za starejše, potrebne pomoči, skrbeli družinski člani in sosedje, vendar, kot smo izvedeli tudi v enem od zgornjih citatov (21), sedaj družine ne živijo več tako, kot so v preteklosti. Še vedno živi več onemoglih ljudi doma kakor v domu, predvsem pa se to pozna sedaj, v času krize (27).

(27) Ljubica (DSS): »Takole, ta kriza se kr pozna in je zelo upadlo število vlog v domu«.

Oblik pomoči v starostni onemoglosti je kar nekaj. Velik pomen za tiste, ki nimajo možnosti za bivanje v domačem okolju, zagotovo predstavljajo institucije oziroma domovi za starejše.

V nadaljevanju bomo govorili o tovrstni obliki pomoči v občini Šentjur. Vprašamo se o namenu izvajanja institucionalnega bivanja. Z analiziranjem intervjuja s socialno delavko ugotavljamo tudi, ali gre zgolj za nego in oskrbo ali imajo ti programi globlji pomen za starostnika. Zanima nas tudi odnos med stanovalci in stanovalci ter osebjem.

Hojnik-Zupanc (1999, 97) pravi, da institucije v največji meri zadovoljujejo osnovne življenjske potrebe, kot so prehrana, pranje, likanje, ogrevanje, družabnost, nego in zdravstveno varstvo. Pomen domov za starejše je celostna zadovoljitev eksistenčnih potreb, določen dnevni red, racionalizacija dela, skupinske aktivnosti in prevlada javnega prostora nad zasebnim (prav tam). Dejavnost, za katero lahko rečemo, da je prav tako pomembna in jo izvajajo v domovih, je informiranje in svetovanje za ljudi, ki jih zanimajo stvari, povezane s starostniki, bodisi so to zdravstveni nasveti ali nasveti, povezani z domom kot možnostjo za bivanje starejših idr. (28). Prav tako je pomembna tudi socialna vključenost starega človeka, za kar se v domovih za starejše tudi trudijo (29). Velika prednost domov je tudi v tem, da star človek na stara leta ne ostane sam. V kolikor želi, lahko v svojem novem domu spozna nove prijatelje, naveže nove stike, ki so včasih tudi več kot prijateljski. Tudi med osebjem in stanovalci se razvijejo posebne vezi, ki so daleč od formalnega. Vse to staremu človeku veliko pomeni in je lahko velika pridobitev za kakovostnejše življenje, saj imajo ob sebi vedno nekoga, ki ima čas za njih, ki jim prisluhne, svetuje ter pomaga na vseh področjih (30).

(28) Ljubica (DSŠ): *Poskrbimo za potrebe starejšega človeka ne, ki je pač naš stanvalec, ne. Nudimo tud precej informacij in svetovanja, ee, tudi zunanjim ne, sploh pa mislim, da precej socialna služba. Dostikrat prihajajo starejši in svojci njihovi, pa mogoče sploh ne razmišljajo resno o kaki namestitvi u dom, ampak pridejo in dobijo informacije. Sploh največkrat je mislim, da je demenca problem al pa kake druge tud težave ne. Ee, in tud mi jim damo kaka gradiva, dajemo jim naslove, povabimo jih na predavanja, čeprav niso še naši stanovalci, razložimo jim, da je potrebno čimprej k zdravniku, če demenca prisotna, em, kako se pride do napotnice, kako se uveljavi pravica do dodatka za pomoč in postrežbo, pravica do varstvenega dodatka, različne stvari, kr starejši morajo bit informirani, pa jim povemo in so zelo hvaležni.*

(29) Ljubica (DSŠ): *»Pomembno je, da se starejši počuti sprejetega, da nima občutka, da je odveč, da je nekje na robu, ampak, da je v središču dogajanja. In to v domu poskušamo, da je v središču, da je center, da je vse naravnano v bistvu na človeka«.*

(30) Ljubica (DSŠ): *Odnos je lahko čisto tak prijateljski, lahko pa še malo več kot prijateljski, tud to imamo ne, kar je normalno ne in to mi zelo sprejemamo. Odnosi z osebjem so daleč od formalnega. Mora biti včasih tud formaln, seveda ne, ampak najpogosteje pa je daleč od formalnega. Dom je u bistvu je njihov dom, sigurno, sej mora bit. Drugače ni smiselno, da bi človek živel u neki ustanovi, da je to neka institucija, da sploh nimaš občutka, da je to dom, more bit dom.*

V poglavju o programih za kakovostno staranje smo izvedeli, da je namen programov za kakovostno staranje pomagati staremu človeku na njegovi poti, mu omogočiti kakovostno starost in s tem kvalitetno življenje (Ramovš 2003).

Zgodbe o ljudeh, ki so potrebovali pomoč, da spremenijo svoje življenje na boljše, čeprav so bili na robu obupa, nekateri preživetja, so pripovedovali izvajalci programov za kakovostno staranje v občini Šentjur. Ene izmed mnogih življenjskih zgodb nam bodo v nadaljevanju prikazale, kako in na kakšen način programi za kakovostno staranje vplivajo na ljudi, katerim so namenjeni.

Jelka (LUŠ): *Bla je ena gospa, ki je pršla najprej na tečaj računalništva zato, ker je sin na Nizozemskem, torej u tujini, in z njim enostavno ne more komunicirati, ker ji*

finančno telefoni ne znesejo, in je ugotovila, da bolje prek elektronske pošte, kar ji je reko sin. Torej to je ena stvar. Druga stvar, potem je šla naprej na angleščino, se je naučila toliko angleščine v teh urah, da je šla potem k sinu gor in tam lahko normalno komunicirala, ne, torej je lahk šla sama u mestu in je bla strašno zadovoljna, pisala kartico, je prišla nazaj in rekla, da kej takšnega, da je res srečna.

Cvetka (CSD): Gospoda se spomnem , ki je živel v bližnjem kraju čisto sam, hiša se mu je rušla, sploh ni bla njegova, samo dovoljenje je mel not bivat. U hiši ni blo ne vode ne elektrike, prejemal je državno pokojnino, pri nas denarno socialno pomoč in je dobesedno hodu od hiše. Sosedje so klical, ampak vsakič, ko smo šli domov, njega ni blo in ga nismo mogli najdit. Pol smo pa je pr sosedih ostau, da smo prišl tja. Ene štirkokrat smo se pogovarjal, da bi on odšel u dom al pa da bi mel pomoč na domu, ampak pomoč na domu njemu ni nč pomagala, ker je bla hiša v razsulu in tam not se ni dal ne skuhat ne nič, ne. Potem smo ga le tak daleč prepričal, da je pristal, da se da vloga za sprejem v dom. Potem je le pred zimo, v začetku decembra, bil sprejet v dom in odšel v dom, ampak daleč. On si je pa želel striktno u Šentjurju ostat. Ko je odhajal, ni imel niti oblačil. Preko Rdečga križa smo vse dobil, od obleke, do obutve, spodnjega perila. Smo mu to domov potem tud dostavl, ti sosedje so ga odpelal u dom in takrat, ko je odhajal je prosu, lepo vas prosim, priskrbte mi, da bom prišo nazaj v Šentjur, jst bi rad u Šentjurju bil. Po treh mescih je u Šentjurju potem končno bil prostor in zdj je v Šentjur prestavljan, js ga srečujem, je pokretn gospod, ker je star 71 let, ves presrečn in zadovoln, da je zdaj tuki. Pravi tuki sn bliz, lahko me pridejo sosedje pogledat, nima pa nikogar, ne, nima otrok, ne bratov, ne sester, le neke daljne sorodnike.

Zlata (SŠ): Zakonski par, oba sta upokojena učitelja, zelo vestna delavca sta bla, spoštovana in potem je mož zbolel pr 70. proč. In ta njegova soproga je bistra, ni bolna, ampak je blo tak težko z njim živet, ker je enostavno včasih ni našel vrat iz kuhne, ni našel ničesar in je bla popolnoma obupana. Sram jo je blo povedat sosedom, sinu, ki ni opazu, kljub temu da svojo družino živi v isti hiši. Na stojnicah smo za 21. september delal reklamo v Šentjurju in je prišla ta gospa. Opreml smo jo mal z literaturo in ji povedal, da obstojamo in jo povabl u društvo, ker je sumla, da je mož za demenco bolan in se je opogumila in ga peljala k zdravniku. Diagnoza je bla postavljena, dobil je zdravila, ki pa seveda bolezn zadržijo, jo pa ne pozdravjo, je pač

ta Alchajmerjeva demenca. Potem je začela hodit najprej na predavanja k nam in potem še v to skupino za samopomoč in se je popolnoma prerodila v skupini. Je rekla zdej sm pa jes drugi človek, vem, kam se lahk zatečem po pomoč, vem, da je tudi drugim hudo, vem da majo podobne težave, da to ni konec sveta, da se da uživati u malih stvareh. Je vesela, če mož recimo, ko kakšn dan rešuje križanke, če ji pomaga pr kuhi, greta vsak dan na sprehod, če ji prnese metlo namest lopate. Ko ga pošle po to, ve, da vsaj neki nardi, da se trudi in ji je zdej lažje.

Ljubica (DSS): Ena naša stanovauka ima pač več obolenj, ne, takih bol resnih. Zdej je pri nas 6 do 7 let. Gospa pripoveduje, da se je že sprijaznila s tem, da ne bo dolgo živela več, ne, in da bo šla u dom še za mogoče leto, dve pa potem nekak je mela u mislih, da pač ne bo več živela, ne. Ampak ko je prišla k nam, ne, je postala zelo, zelo aktivna, u bistvu nam na recepciji tud pomaga, potem je predstavnica vseh stanovalcev u svetu zavoda, ne. Aktivna še na drugih področjih. In ona vedno vsem pripoveduje, da nikakor ni planirala še tulk živeti. Je rekla, da zdej pa pravi, da je tulk zanimivo, da se tulk počuti potrebna, koristna, zaželena, da enostavno to ima eno tako energijo, željo in vesele do življenja.

5.3 Ustreznost ponudbe programov za kakovostno staranje v občini Šentjur

V teoretičnem delu smo opredelili programe glede na potrebe posameznika, skozi njegovo telesno in fizično zmožnost. V mislih imamo Ramovševo (2003) možno razdelitev programov za kakovostno staranje, in sicer programi za samostojne starejše ljudi, za delno samostojne in za tiste, ki potrebujejo popolno oskrbo v tretjem življenjskem obdobju. Zatorej lahko skozi tri omenjena stanja starejšega človeka ugotovimo, ali je v tem okolju, ki ga raziskujemo, poskrbljeno za zadovoljitev potreb vseh starostnikov glede na njihove zmožnosti. To smo nekako prikazali že v teoretičnem delu naloge, saj smo v poglavju o programih za kakovostno staranje, v sklopu treh glavnih opredelitev, na podlagi že obstoječih virov predstavili tiste programe, ki delujejo v občini Šentjur. V prvem in drugem delu analize smo jih opisali in povedali njihov pomen delovanja za starega človeka skozi oči izvajalcev ter na podlagi obstoječih statutih, poročil. Tako smo ugotovili, da imajo starejši ljudje v občini Šentjur kar veliko možnosti, da zadovoljijo potrebe, ki pomenijo možnost za doseganje ciljev, ki omogočajo kakovostno življenje v starosti. Samostojni ljudje v tretjem življenjskem obdobju

imajo možnost izobraževanja na Ljudski univerzi Šentjur, imajo možnost članstva v Društvu upokojencev Šentjur, ki jim nudi razne izlete, delavnice, zabave idr. Center za socialno delo jim s skupino Vrtnica, ki temelji na prostovoljnem delu, omogoča koristno preživljanje prostega časa z različnimi pogovornimi krožki in drugimi dejavnostmi, ki smo jih že opisali v prejšnjih poglavjih. Prav tako tudi Medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur skrbi za invalidne osebe, ki so samostojne ali delno samostojne, s tem, ko jim nudijo informacije, organizirajo izlete in zabave ob različnih priložnostih. Pomoč svojcem in osebam, obolelim z demenco, nudi Spominčica Šentjur. To so osebe, ki zaradi svoje bolezni ne morejo več skrbeti zase; v velikih primerih lahko govorimo, da gre za delno samostojne starejše ljudi. Zato združenje Spominčica omogoča svojcem in obolelim osebam z demenco pomoč z informiranjem o tej bolezni, skozi predavanja imajo možnost, da se naučijo, kako lahko navkljub bolezni še vedno živijo dokaj normalno življenje. Prav tako pa ima velik pomen za osebe, ki živijo doma in so delno samostojne ali pa potrebujejo popolno oskrbo, program pomoč družinam na domu, ki ga izvaja Center za socialno delo. Pomoč osebam, ki potrebujejo popolno oskrbo, pa v Šentjurju nudi Dom starejših Šentjur. Dejavnosti, ki jih izvajajo, predstavljajo raznoliko ponudbo možnosti za kvalitetno staranje.

Z analizo tretjega dela intervjujev z izvajalci programov za kakovostno staranje v občini Šentjur bomo v nadaljevanju izvedeli, kaj menijo izvajalci programov o ustreznosti, raznolikosti in zadostnosti glede ponudbe za zadovoljitev potreb starejših občanov.

Intervjuvanci so bili v tem delu pogovora kritični glede tega, da nudijo dovolj. Vsi namreč vidijo možnosti in prostor za še večjo ponudbo, pravijo, da bi lahko naredili še več, še boljše za dobrobit starega človeka (31).

(31) Jelka (LUŠ): »Js mislim, da še vedno nismo dovolj dal, veliko, ampak še vedno ne dovolj, ker so še možnosti, je še več možnosti na tem področju. Ampak zaenkrat bi rekla smo kr dvignal stvar na dost visok nivo in ga bomo bomo stopnjeval«.

Stane (DU): »No, mi si mogoče domišljamo da, ampak sigurno ljudje ne dobijo še vseeno ne dost. Niti od nas niti od družbe, za katero so pravzaprav vse življenje tudi ustvarjali, tk da tu pa tam dobro, doživimo tudi kako kritiko na račun bi reku same družbe«.

Božo (MDDI): »Mislim, da v okviru zmožnosti ne, bi blo pa fajn, če bi blo več sredstev, da bi še lahka kaj več naredil. Proti mojemu osebnemu pričakovanju so bolj zadovoljni, kot bi človk pričakoval«.

Cvetka (CSD): »Mislim, da nikol ne mormo bit zadovoln s tistem, kar mam«.

Anica (CSD): *V okviru naše pomoči na domu so še možnosti več. Zdej je problem, da me pred prazniki in sobotami, nedeljami te pomoči ni, ne, in da posebi, če gre za prinašanje toplega obroka al pa priprava toplega obroka, da u petek, pa do pondelka je dolga, ne, tko da tu so še možnosti. To javne delavke počnejo, ne, ki nimajo izkušn, ki običajno pridejo s poklicnih šol, na eni strani so tiste, na drugi pa redno zaposlene, ki so socialne oskrbovanke ne in tu je kvaliteta storitve seveda je drugačna, a ne. Tak da je še, je še prostora za še večjo kakovost.*

Zlata (SŠ): »Verjetno, da to ne, da ne nudimo dovol, ampak se pa trudmo. Zj začetek je, valovi se širjo«.

Ljubica (DSŠ): »Js imam občutek, da nudimo dovol, ja. Čeprav vedno bomo težili k temu, da je vedno boljše. Vedno boljše, vedno kej novega, vedno več, ampak mislim, da tudi trenutno dobro skrbimo, da dosti nudimo«.

In kaj je tisto, kar omejuje izvajalce programov, da ne uresničijo možnosti, ki jih vidijo? Razlog, da pri nekaterih programih ni tako, kot bi si želeli, se kaže predvsem v pomanjkanju materialnih sredstev (32). Uporabniki, starostniki, ki se aktivno ali pasivno udeležujejo in poslužujejo programov za kakovostno staranje, nimajo denarja, zato je njihov prispevek za tovrstne dejavnosti minimalen. Na drugi strani pa tudi država, predvsem v kriznem času, ne namenja veliko sredstev za razvoj teh programov. Vsi vemo, da je dandanes povprečen človek siromak in da veliko upokojencev zaradi golega preživetja predvsem v večjih mestih v drugi polovici meseca, ko jim zmanjka prihodka, hoditi po tople obroke v centre, namenjene brezdomcem. V občini Šentjur je zaradi ruralnega okolja in možnosti lastnega pridelka ljudem malo lažje, a kljub vsemu se soočajo z revščino in pomanjkanjem.

(32) Jelka (LUŠ): »Se pravim, problem so pa finance«.

Stane (DUŠ): »Kaj več pa zaradi finančni sredstev to ne moremo«.

Kaj je tisto, kar izvajalci programov pogrešajo v ponudbi programov za kakovostno staranje v občini Šentjur?

Problem, ki sem ga zaznala iz pogovorov z izvajalci, se kaže v nesodelovanju oziroma minimalnemu sodelovanju med nekaterimi pomembnimi programi, ki delujejo znotraj občine. Z večjim sodelovanjem bi se razširil krog ljudi, s skupnimi močmi in skupnim dialogom bi lahko naredili več in bolje (33), a žal trenutno ni tako.

(33) Jelka (SŠ): »Iščemo priložnosti pr drugih organizacijah, seveda za sodelovanje. Društvo upokojence, je zaprta ustanova, za mene še vedno. Enostavno ne prideš v to sodelovanje, čeprav bi radi. Torej, da tud tam dobiš ideje, ampak js ne vem, zakaj se mi zdi, da je nekako to zaprto pr njih, ne«.

V občini Šentjur je prav tako premalo poudarka na medgeneracijskemu povezovanju. Apohal Vučkovič in drugi (2006, 99) pravijo, da je medgeneracijsko sožitje porušeno. Način življenja v današnji urbani družbi zavira medsebojne stike treh generacij, tako pri delu in razvedrilu kot nasploh v vsakdanjem življenju. Dandanes star človek težko sledi novim informacijskim in komunikacijskim tehnologijam ter hitremu razvoju, medtem ko so bili v preteklosti stari ljudje mlajšim generacijam vir informacij, znanj in veščin (prav tam). Hitri tempo življenja mlajših generacij negativno vpliva na starega človeka potrebnega pomoči, saj družinski člani mlajše generacije nimajo časa za starejše svojce (34).

(34) Ljubica (DSS): »U preteklosti ni blo tulk domov, ne, ker je bil način življenja drugačn, se pravi, mlajši so poskrbeli za starejše, ne«.

Kot vidimo, so medgeneracijski programi za kakovostno starost velika in pomembna pridobitev v nekem okolju, s čimer so se strinjali tudi izvajalci programov v občini Šentjur, ko sem jih povprašala po potrebi medgeneracijskih programov občini. Pravijo, da je povezovanja med mlajšimi in starejšimi generacijami premalo. V prihodnje je skupna želja vsem, da bi se stvari začele odvijati v smer, da bi bilo več možnosti za tovrstna povezovanja. Rešitev vidijo v nekakšnem medgeneracijskem centru ali drugih programih, ki predstavljajo možnosti za druženje generacij, pridobivanje informacij in vrsto drugih dejavnosti, ki spadajo v to mrežo (35). Mreže medgeneracijskih programov za kakovostno staranje predstavljajo programe, ki pomagajo ljudem doseči osnovne cilje kakovostnega staranja in povezovanje treh generacij.

Na Inštitutu Anton Terstenjak so razvili 25 programov medgeneracijske mreže za kakovostno staranje. Glavni štirje sklopi so:

1. informiranje in ozaveščanje celotne skupnosti, menedžersko svetovanje, pomoč pri načrtovanju uvedbe socialne mreže v skupnosti ali ustanovi;
2. tečaji praktičnega socialnega učenja za različne skupine ljudi in njihove potrebe na področju kakovostnega staranja in sožitja med generacijami;
3. prostovoljski programi za medgeneracijsko osebno družabništvo, za ustanovitev in vodenje medgeneracijske skupine, za učenje, delo in za razvedrilo;
4. krajevna samoorganizacija socialne mreže za kakovostno staranje in solidarno sožitje generacij (Ramovš 2008).

(35) Zlata (SŠ): Stari ljudje majo še tulk nekih potencialov, ki jih lahk ponudjo mladim in to bi moral se znat mlajši zavedat že enkrat. To pa je to medgeneracijsko izobraževanje, pa povezovanje. To bi blo super, bi blo zlo vredu. Bi blo treba pridobit te zlasti mlajše ne, ker dost teh mladih pa afinitete do starejših in prav želijo pomagat, ne, in to bi bla krasna iztočnica za večjo kvaliteto življenja teh mladih in tud onih. Absolutno je premalo tega povezovanja. Če bi znal mladi to zanimirat, bi blo krasno, ne, lahk je pa u paru, mladi in starejši skupi delajo, dva aktivista, ki se med seboj dopolnjujeta in dosežeta krasne rezultate ne.

(35) Jelka (LUŠ): Ja, js še vedno mislim, tulk se govori o tem medgeneracijskem sodelovanju, ne, ampak tega ni nikjer. Mi pripravlamo en projekt, kjer bi izobraževal starejše na področju kulturne naravne dediščine in etnologije. No, in mi pripravlamo en tak projekt, v katerih bi jih usposobl za prostovoljno delo in da bi ti lahko delal tudi u muzejih, potem bi lahko ti starejši tudi predavali po šolah, po vrtcih, jih vključevali. Js mislim, da jih velik premal tu notr vključujemo, no. In to je to medgeneracijsko sodelovanje.

(35) Stane (DUŠ): »Ja, to bo večni problem, ker mi se vsaj na deklarativni ravni trudmo zlo, da bi blo čimveč tega medgeneracijskega sodelovanja in tako naprej, ampak zdi se mi, da smo kar blizu tega, da se več al man zapiramo v svoj geto, starejši ne. Bi blo pa potrebno ne«.

Božo (MDDI): »Fajn bi blo, da bil medgeneracijski center, če ne druga, da bi se zgladil medsebojni odnosi, mogoče celo konflikti. Taka medgeneracijska dejavnost bi pripomogla k

bolj sproščenemu življenju starejših, da bi čutil, da nekdo z njimi diha, da se lahko na nekoga oslonjo tudi na težkih trenutkih«.

Cvetka (CSD): »Sej mogoče ne bi bilo treba, da bi glih se rekl medgeneracijski center, da bi tam, kjer lahko starejši pride, nekdo bil, ki mu lahko pomaga. Tak kot sn rekla v knjižnici, pa mogoče bi mu pomago knjigo izbrat, pa mogoče v trgovini, ko starejši ne doseže s kakšne stolice, al pa ne vidi cene«.

Anica (CSD): »To skoz opozarjamo, za mlade bi bilo dobro in za stare. Ideja, vrtci in domovi skupaj, da bi že vzgoja bila taka, da ne bi bil ta odnos do starejših tak kak sej un je pa zj starejši, je počasn, pustmo ga pr mir«.

(35) Ljubica (DSS): *Različnih nastopov, pa druženj, je mogoče mal premalo, da bi rečmo mi obiskovali vrtce, šole, tudi kdaj kake skupine stanovalcev, ne. Malo vidimo v tej smeri, medgeneracijsko malo več bi lahko. Mogoče v prihodnosti, da bi nekateri stanovalci, ki imajo zelo razvite spretnosti, pa bi v sodelovanju šole mogoče naredili pri njih na šoli takšne delavnice, mogoče bi kdo od stanovalcev jim prišu kej povedat iz preteklosti, pa kake zanimive stvari, ki jih kdo obvlada. Dalo bi se sigurno več, medgeneracijsko.*

Tudi dnevno varstvo je program, ki je na območju občine Šentjur pogrešljiva dejavnost. Tovrstno dejavnost Ramovš primerja z varstvom otrok v vrtcih, namenjeno starostnikom, ki živijo doma. Zanje prevzamejo odgovornost za skrb družinski člani, ki zaradi službenih ali drugih obveznosti čez dan za njih ne morejo skrbeti. Odpeljejo jih lahko v dnevne centre ali pa v domove za starejše, kjer imajo oddelke za dnevno varstvo (Ramovš 2003, 317-318). Zadnje raziskave med starejšimi občani so pokazale, da je za tovrstno dejavnost povpraševanje zanemarljivo (36). Vseeno se na vsake toliko časa izkaže, da bi bilo vendarle dobro, da imajo starejši tudi to možnost. Predvsem bi tako olajšali življenje marsikateremu svojcu.

(36) Ljubica (DSS): »Glede dnevnega varstva mogoče zdej razmišljamo. Razmišljamo o tem, da bomo delal raziskavo. Pred ne vem kolkimi leti smo delal neko raziskavo, ampak ni nič blo, zelo, zelo malo povpraševanja. Zdej pa razmišljamo o tem, da bi delali novo raziskavo o potrebah dnevnega varstva«.

Zlata (SŠ): »Dnevno varstvo bi moralo bit a ne, to da prpelejo zlasti te dementne svojce a ne, zjutri, da jih pustijo, pa jih potem pozno popoldne dvignejo al pa da majo to organizirano,

da jih pridejo iskat ne. Ampak, ko smo spraševali vodstvo doma so rekl, da ni blo povpraševanja, ne«.

Anica (CSD): » Dnevno varstvo je potrebno«.

Ugotovili smo, da je v občini Šentjur premalo poudarka na medgeneracijskem povezovanju, prav tako ni možnosti dnevnega varstva in sodelovanja med nekaterimi programi je premalo ali pa ga sploh ni. Starejša populacija ima sicer na izbiro kar nekaj dejavnosti, ki pomagajo, da je staranje kakovostno in s tem življenje starega človeka lepše. A vendarle je na koncu stvar posameznika, če se za tovrstno pomoč odloči in jo sprejme v vsakdan svojega življenja. Vsi vemo, da je najslabše takrat, ko se star človek zapre vase in preostanek svojega življenja preživi v samoti. Zato je potrebno stremeti k temu, da se bodo obstoječi programi še izboljšali in da se bodo tisti, ki jih še ni, v prihodnje začeli izvajati. To ni le moja želja, pač pa je, kot smo videli v raziskavi, tudi želja vseh izvajalcev že obstoječih programov za kakovostno staranje.

6 SKLEP

V diplomskem delu najprej opredelimo starost in staranje. Na podlagi teoretskih izhodišč smo ugotovili, da je starost stanje posameznika ali družbe, medtem ko je staranje proces, ki poteka od rojstva pa vse do smrti. Na svetu je vedno več starega prebivalstva, zato je zagotovitev kakovostnega staranja vedno bolj v ospredju in zelo pomembna v današnji družbi. V starosti je prisotnih veliko dejavnikov, ki staremu človeku onemogočajo normalno življenje, kot ga je vajen od prej. S staranjem se namreč povečujejo tudi bolezni, ki marsikaterega starostnika pripeljejo do tega, da postane popolnoma odvisen od pomoči sočloveka. Danes poznamo veliko programov, ki starostnikom pomagajo, da je njihovo življenje čimbolj kakovostno. Ti programi dajejo možnost zadovoljitvi potreb in elementom kakovostne starosti, kot so pomoč pri urejenih bivalnih pogojih, spodbujanje k zdravemu načinu življenja, preprečevanje izključenosti iz družbe, vseživljenjsko izobraževanje, komuniciranje idr.

V teoretskih izhodiščih smo spoznali programe za kakovostno starost, izvedeli smo, zakaj je njihov obstoj in razvoj pomemben za človeka, za tretje življenjsko obdobje in boljše življenje starostnika nasploh. Ker pa je bil cilj in namen naloge raziskati dogajanje z vidika programov za kakovostno staranje v občini Šentjur, je bil tudi v teoretičnem delu naloge poudarek na tistih programih, ki delujejo v okolju raziskovanja. Zanimalo me je, kako se programi za kakovostno staranje v omenjeni občini izvajajo, kako delujejo, čemu služijo in kakšen vpliv imajo na ljudi, katerim so namenjeni, ali so ustrezno zasnovani in zadostni glede na potrebe starejše populacije. Skupek vseh vprašanj izhaja iz glavnega raziskovalnega vprašanja o tem, ali je v občini Šentjur poskrbljeno za kakovostno staranje iz vidika programov za kakovostno staranje. Na podlagi teoretskih izhodišč, poglobljenih intervjujev z izvajalci programov za kakovostno staranje in analize le-teh smo dobili odgovore na zastavljena raziskovalna vprašanja.

Občina Šentjur sega med večje slovenske občine. Ob popisu leta 2002 je imela 18.470 prebivalcev. Delež starega prebivalstva v občini se povečuje. Leta 1991 je znašal 11 %, do leta 1999 se je povečal na 12,5 %, medtem ko je leta 2003 že narasel na 13,2 %, s čimer se občina približuje regijskemu in slovenskemu povprečju (Občina Šentjur 2005). Glede na podatke, ki kažejo, da je v občini vedno več starega prebivalstva, lahko sklepamo, da so tudi

potrebe po programih za kakovostno staranje vedno bolj prisotne in bodo z večanjem števila starejše populacije vedno večje.

Da lahko govorimo o kakovostni starosti, morajo biti zadovoljene osnovne potrebe starejšega človeka. V prvi vrsti je to fizično in psihično zdravje, urejeni bivalni pogoji, možnost aktivnega življenja in medčloveškega povezovanje. V občini je kar nekaj možnosti za zadovoljitev teh potreb. Programe, namenjene kakovostnemu staranju v občini Šentjur, predstavljajo slednje organizacije, društva/združenja in zavodi: Ljudska univerza Šentjur, Društvo upokojencev Šentjur, Medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur, Združenje zahodnoštajerske pokrajine za pomoč pri demenci – Spominčica Šentjur, Center za socialno delo Šentjur, v sklopu katerega deluje pomoč družini na domu in skupina Vrtnica, ter Dom starejših Šentjur. Menim, da imajo starejši ljudje, če le-to želijo, v Šentjurju na voljo programe, s pomočjo katerih lahko zadovoljijo večino potreb in živijo dokaj kvalitetno življenje. Možnosti je kar nekaj, tako za samostojne ljudi v tretjem življenjskem obdobju, za delno samostojne in tiste, ki potrebujejo popolno oskrbo. Največ teh možnosti imajo starostniki, ki živijo samostojno življenje. Lahko so aktivni člani društva upokojencev, ki s svojo pestro ponudbo dejavnosti svojim članom nudi možnost aktivnega preživljanja prostega časa, druženja in navezovanja novih stikov. S skupnimi močmi se zavzemajo tudi za pravice starejših na vseh področjih. Možnost vseživljenjskega izobraževanja imajo starejši občani na Ljudski univerzi, kjer ni poudarek zgolj na pestri ponudbi različnih programov, ki jih izvajajo za zadovoljitev potreb po učenju v tretjem življenjskem obdobju, pač pa tudi na zadovoljitvi potreb po komunikaciji in vključenosti v družabno okolje. Potem imamo tukaj društvo invalidov, za katerega smo ugotovili, da ni namenjeno le samostojnim starejšim ljudem, pač pa tudi invalidnim starejšim osebam kot tudi mlajšim, ki so zaradi različnih razlogov postali invalidi. Poleg organiziranih izletov in raznih prireditev se zavzemajo za pravice svojih članov, nudijo pomoč in informacije starostnikom ter drugim, ki to pomoč potrebujejo. Tudi Center za socialno delo v Šentjurju ponuja veliko, tako za ene kot za druge, glede na njihovo fizično zmogljivost. Poleg osnovnih dejavnosti (npr. pomoč v socialni stiski človeka), nudijo tudi pomoč družini na domu, namenjeni starostnikom, ki ne morejo več skrbeti zase, družinski člani pa zaradi različnih razlogov nimajo časa poskrbeti za njih. Na Centru se lahko ponosijo tudi s skupino Vrtnica, ki ni njihova redna dejavnost, saj temelji na prostovoljnemu delu in je namenjena samostojnim ljudem, ki imajo željo po kakovostnem preživljanju prostega časa. V Šentjurju od leta 2008 deluje tudi Spominčica Šentjur, namenjena ljudem, obolelim za demenco in njihovim svojcem. Za mnoge ljudi je demenca še vedno tabu tema, zato je namen

združenja poučiti o bolezni širšo množico, predvsem pa obolele in svojce obolelih z demenco ter jim s predavanji strokovnjakov s tega področja in s posredovanjem informacij, pomagati na poti do kakovostnega tretje-življenjskega obdobja, navkljub bolezni. V starosti je vedno več ljudi, ki so popolnoma odvisni od tuje pomoči, in tistih, ki zaradi različnih razlogov ne morejo bivati v domačem okolju. Institucionalno varstvo starejših predstavlja rešitev za zadovoljitev potreb teh ljudi. Predstavlja jim možnost za kakovostno staranje. V občini Šentjur za to skrbi Dom starejših, ki ni namenjen zgolj ljudem, potrebnim popolne oskrbe, pač pa tudi tistim, ki so delno samostojni in ki potrebujejo morda le pomoč pri gospodinjskih opravilih. V sklopu doma se lahko stanovalci odločijo tudi za bivanje v varovanih stanovanjih, kjer lahko živijo skorajda samostojno življenje.

Vsem programom za kakovostno staranje je skupno, da spodbujajo in pomagajo na poti do kakovostnega staranja ter da nudijo različne možnosti za zadovoljitev potreb, ki le-to omogočajo. Krivično bi bilo trditi, da so v občini Šentjur zadovoljene vse potrebe starega človeka. Že samo dejstvo o tem, da imamo ljudje različne poglede na življenje, različne vrednote, možnosti in tudi potrebe, nam pove, da ni tako. Prvi problem se pojavi v dostopnosti posameznih programov. Občina Šentjur ima več krajevnih skupnosti in od dejavnih programov za kakovostno staranje je samo Društvo upokojencev urejeno tako, da ima tudi krajevna društva, kar predstavlja večjo in vsekakor boljšo dostopnost ljudem v nekem kraju. Zelo verjetno je namreč, da mnogi ne bi bili člani društva upokojencev, če ne bi imeli te možnosti v kraju svojega bivanja. Pogrešljiva dejavnost med programi za kakovostno staranje je tudi dnevno varstvo starejših oseb. Tempo življenja je iz leta v leto hitrejši, ljudje hitijo in nimajo časa za sočloveka, ki potrebuje pomoč. Mnogim svojcem nekega starega človeka bi z možnostjo dnevnega varstva za starejše olajšali življenje, pa tudi mnogo kateremu staremu človeku bi tako podaljšali bivanje v domačem okolju. Ugotovili smo tudi, da je premalo poudarka na medgeneracijskem povezovanju. Nekateri starostniki imajo vnuke, pravnuke, na katere lahko prenesejo vse svoje znanje, življenjske nauke in izkušnje, katerih del so bili, spet drugi te možnosti nimajo. Zato je medgeneracijsko povezovanje nujna in pogrešljiva dejavnost v občini, ki bi bila zaradi svojega namena delovanja koristna tako za mlado kot staro generacijo. Vsi izvajalci obstoječih programov si želijo spremembe na tem področju v smislu razvoja medgeneracijskih programov, vendar želja ni dovolj. Menim, da bi lahko z več sodelovanja med obstoječimi programi lažje uresničili svoje želje, saj več ljudi več ve in tudi več zmore. Za boljši *danes* starega človeka in za boljšo starost nas samih moramo skupaj, ta trenutek in ne jutri, storiti in narediti čim več, da bo njihovo in naše staranje, kakovostno

staranje. Ne le želiti, tudi stremeti k temu in narediti, je potrebno, saj le to dandanes zares šteje.

7 LITERATURA

1. *Alzheimer Europe*. Dostopno prek: <http://www.alzheimer-europe.org/> (12. avgust 2010).
2. Apohal Vučkovič, Lidija in Maja Kersnik. 2006. Socialna vključenost starih. V *Socialni razgledi*, ur. Jana S. Javornik, 99-104. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
3. *Center za socialno delo Šentjur pri Celju*. Dostopno prek: <http://www.cdsentjur.si> (4. april 2009).
4. Center za socialno delo Šentjur. 2009a. *Pomoč družini na domu v občini Šentjur. Poročilo za leto 2009*. Šentjur: Center za socialno delo.
5. --- 2009b. *Poročilo o delu za leto 2009*. Šentjur: Center za socialno delo Šentjur.
6. Cijan, Rafael in Vladimir Cijan. 2003. *Zdravstveni, socialni in pravni vidiki starostnikov*. Maribor: Visoka zdravstvena šola.
7. Občina Šentjur. 2005. *Dolgoročni razvojni program občine Šentjur*. Dostopno prek: http://www.ra-kozjansko.si/f/docs/dolgorocni_razvojni_program_obcine_sentjur/Dolgorocni-razvojni-program-Obcine-Sentjur.pdf (4. marec 2010).
8. *Dom starejših Šentjur*. Dostopno prek: <http://www.dom-starejsih-sentjur.si> (4. april 2009).
9. Društvo upokojencev Šentjur. 2005a. *55 let Društva upokojencev Šentjur*. Šentjur: Društvo upokojencev Šentjur.
10. --- 2007b. *Pravilnik društva upokojencev Šentjur*. Šentjur: Društvo upokojencev Šentjur.
11. *Državni portal republike Slovenije*. Dostopno prek: <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/> (2. september 2010).
12. Easterby-Smith, Mark, Richard Thorpe in Andy Love. 2005. *Raziskovanje v managementu*. Koper: Fakulteta za management.
13. Felc, Zlata. 2009. *Letno poročilo Združenja zahodnoštajerske pokrajine za pomoč pri demenci Spominčica Šentjur za leto 2009*. Šentjur: Spominčica Šentjur.
14. Hlebec, Valentina in Tina Kogovšek. 2009. *Socialna gerontologija. Predavanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
15. Hojnik-Zupanc, Ida. 1997. *Dodajmo življenje letom*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.

16. --- 1999. *Samostojnost starega človeka v družbeno-prostorskem kontekstu*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
17. Hvalič Touzery, Simona. 2007. *Družinska oskrba starih družinskih članov*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
18. Dom starejših Šentjur. 2006. *Katalog informacij javnega značaja za dom starejših Šentjur*. Dostopno prek: <http://www.dom-starejsih-sentjur.si/> (3. marec 2010).
19. Kersnik Bergant, Maja. 1999. O starosti in staranju – sociološki pogled. Naučimo se poslušati – prostovoljno delo starih za stare. *Zdravstveno varstvo* (38): 54-56.
20. Kump, Sonja in Sabina Jelenc Krašovec. 2009. Vseživljenjsko učenje – izobraževanje starejših odraslih. *Znanstveno poročilo pedagoškega inštituta*. Dostopno prek: http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/zalozba/ZnanstvenaPorocila/04_09_vsezivljenjskoucenje,izobrazevanjestarejsihodraslih.pdf (30. avgust 2010).
21. *Ljudska univerza Šentjur*. Dostopno prek: <http://www.lusentjur.si> (5. april 2009).
22. Malačič, Janez. 2003a. *Demografija: teorija, analiza, metode in modeli*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
23. --- 2003b. *Staranje prebivalstva Slovenije po projekcijah prebivalstva 2001-2036: naravna rast nasproti celotni rasti prebivalstva*. Dostopno prek: www.stat.si/radenci/referat/MALACIC.doc (20. julij 2009).
24. Mali, Jana. 2007. *Vloga in pomen socialnega dela v razvoju institucionalnega varstva starih ljudi v Sloveniji*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
25. *Medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur*. Dostopno prek: <http://www.mddisentjur.net> (3. maj 2010).
26. Merriam, B. Sharan. 1998. *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
27. Mesec, Blaž. 1998. *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
28. Pahor, Majda in Barbara Domajnko. 2005. Celostna obravnava zdravja starejših ljudi: pregled literature v Sloveniji 1994 – junij 2004. *Kakovostna starost* 8 (1): 20-30.
29. Pavlovič, Radmila. 2009. *Centri za socialno delo*. Dostopno prek: <http://zlataleta.com/centri-za-socialno-delo-za-starejse/> (6. junij 2010).
30. Požarnik, Hubert. 1981. *Umetnost staranje*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
31. Ramovš, Jože. 2003. *Kakovostna starost, socialna gerontologija in gerontologika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka in Slovenska akademija znanosti in umetnosti.

32. --- 2004. Dom za stare ljudi z vidika kakovosti osebnega življenja in medčloveškega sožitja. *Kakovostna starost* 7 (2): 11-22.
33. --- 2008. *Socialna mreža medgeneracijskih programov za kakovostno staranje in solidarno sožitje generacij*. Dostopno prek: <http://www.instantonatrstenjaka.si/medgeneracije.html> (4. avgust 2010).
34. ---2009. *Programi za kakovostno staranje*. Dostopno prek: <http://zlataleta.com/programi-za-kakovostno-staranje/> (7. junij 2010).
35. Rener, Tanja. 1997. Rastoča manjšina. *Družboslovne razprave* VIII (24/25), 40-48.
36. Sevšek, France. 2006. *Celostna obravnava starostnikov*. Zbornik predavanj. Ljubljana: Visoka šola za zdravstvo. Dostopno prek: http://manus.zf.uni-lj.si/~ri/publikacije/starostniki2006/0_Predgovor.pdf (4. julij 2009).
37. *Skupnost centrov za socialno delo Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.gov.si/csd/> (5. maj 2010).
38. Smodlaka, Vojin. 1961. *Starost in staranje*. Ljubljana: DZS.
39. Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve Republike Slovenije. 2006. *Strategija varstva starejših do leta 2010 – solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva. 2006*. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/strategija_varstva_starejsih_splet_041006.pdf (29. oktober 2010).
40. Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije. 2007. *Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji. 2007*. Dostopno prek: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_olstva/IU2010/Strategija_VZU.pdf (24. april 2009). *strategija-SI-starejsi.pdf* (3. maj 2010).
41. Velikonja, Ingrid. 2008. *Demenca*. Novo mesto: Krka, d.d. Dostopno prek: <http://www.ezdravje.com/media/pdf/vszvz/demenca.pdf> (2. september 2010).
42. *Zveza društev upokojencev Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.zdus-zveza.si/> (5. maj 2009).

8 PRILOGE

Priloga A: Vprašalniki

VPRAŠALNIK ZA LJUDSKO UNIVERZO ŠENTJUR – UNIVERZO ZA VSEŽIVLJENJSKO IZOBRAŽEVANJE

Opis organizacije/zavoda (Ljudska univerza)

Prosim, opišite mi organizacijo v kateri delujete?

Kako se imenuje? Kako dolgo in kako deluje? Kakšne vrste dejavnosti izvajate? Od kje se financirate? Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate organizaciji?

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi?

Kakšne programe za kakovostno starost izvaja organizacija? Kje, kdaj in kako se izvajajo ti programi? Kaj vse nudite starostnikom in kolikšno je število udeležencev (učencev)? So zadovoljene potrebe zaradi katerih pridejo? Ali organizirate tudi kakšne izlete, pohode, zabave, delavnice ipd.? Kolikokrat tedensko, mesečno so dejavnosti organizirane?

Kako poteka in deluje vseživljenjsko izobraževanje starejših občanov? Gre zgolj za predavanja in sodelovanja učencev? Kaj pa ocenjevanje

Kdo so pravzaprav osebe, ki pridejo k vam? Zakaj pridejo k vam? Zgolj zaradi želje po izobraževanju, druženju? Se osebe, ki se izobražujejo pri vas za to odločijo tudi, ker jih je strah, da bi jim možgani začeli pešati, če jih z učenjem nebi trenirali?

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom delujete? S kakšnim namenom se izvaja izobraževanje za starejše občane? Gre zgolj za učenje ali tudi za kakovostno preživljanje prostega časa, druženje, povezovanje, zabavo ipd.? Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov? Pa jim tudi vi nudite del tega?

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi? Kako vi oziroma vaša organizacija pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagate na poti v tretjem življenjskem obdobju? Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje? Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Ali med seboj »starejši učenci« gojijo tudi globlje, prijateljske stike? Menite, da ljudje, ki pridejo k vam, čutijo tudi pripadnost do vaše ustanove, skupine v kateri delujejo? So navezani drug na drugega? Se družijo med seboj, si pomagajo? Kaj pomeni to za njihovo življenje? Kaj pa učitelji in učenci? Je njihov odnos zgolj formalen?

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje (znotraj društva in gledano na celotno občino Šentjur)

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju? Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov? So zadovoljni? Menite, da bi lahko bilo kaj bolje? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje? Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od varovancev?

Sodelujete tudi s katerimi drugimi organizacijami, morda z društvi? S katerimi in na kakšen način? Na kakšen način to vpliva na vaše delovanje, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi? Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanje večja, boljša ipd.? Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi? Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)? Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja? Poznate kakšen program za kakovostno staranje, ki ga v Šentjurju ni? Kaj pa medgeneracijski center? Bi bilo to potrebno? Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo starostnik ali morda tudi vaši organizaciji?

VPRAŠALNIK ZA CENTER ZA SOCIALNO DELO

Opis zavoda (Center za socialno delo)

Prosim, opišite mi organizacijo v kateri delujete?

Kako se imenuje? Kako dolgo in kako deluje? Kakšne vrste dejavnosti izvajate? Od kje se financirate? Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate organizaciji?

S čim pripomorete h kakovosti življenja starejših ljudi? Kdo so pravzaprav osebe, ki pridejo k vam in s kakšnim namenom pridejo k vam? Kakšne programe za kakovostno starost izvaja organizacija? Kje, kdaj in kako se izvajajo ti programi? Kaj vse nudite starostnikom? Kakšno pomoč jim nudite? So zadovoljene potrebe zaradi katerih pridejo? Ali organizirate tudi kakšne izlete, pohode, zabave, delavnice ipd.? Kolikokrat tedensko, mesečno so dejavnosti organizirane?

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom delujete? S kakšnim namenom izvajate dejavnosti, ki pripomorejo h kakovostnemu staranju starejših ljudi? Gre zgolj za pomoč v denarni stiski in v primeru nasilja ali tudi za kakovostno preživljanje prostega časa, pogovora, druženje, povezovanje ipd.? Jim nudite tudi kaj od naštetega? Kaj pa delavnice za starejše (jih izvajate, kdaj in zakaj jih izvajate, kakšen je odziv)?

Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov? Pa jim tudi vi nudite del tega?

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi? Kako vi oziroma vaša organizacija pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagata na poti v tretjem življenjskem obdobju? Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje? Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Ali menite da ljudje, ki prihajajo k vam čutijo pri vas neko oporo odrešitev problemov, vas vidijo kot rešitelje za njihove težave? Je odnos med uslužbenci in starostniki, ki hodijo k vam zgolj formalen ali je v katerem primeru tudi prijateljski?

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje (znotraj društva in gledano na celotno občino Šentjur)

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju? Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov? So zadovoljni? Menite, da bi lahko bilo kaj bolje? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje? Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od varovancev?

Sodelujete tudi s katerimi drugimi organizacijami, morda z društvi? S katerimi in na kakšen način? Na kakšen način to vpliva na vaše delovanje, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi? Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanja večja, boljša ipd.? Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi? Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)? Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja? Poznate kakšen program za kakovostno staranje, ki ga v Šentjurju ni? Kaj pa medgeneracijski center? Bi bilo to potrebno? Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo starostnik ali morda tudi vaši organizaciji?

VPRAŠALNIK ZA DRUŠTVA IN ZDRUŽENJA

Opis društva

Prosim, opišite mi društvo v katerem delujete?

Kako se društvo imenuje? Kako dolgo deluje in koliko je dejavnih članov? Kakšne vrste dejavnosti izvajate? Od kje se financirate? Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate?

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi?

Kakšne programe za kakovostno starost izvaja društvo? Kje in kako se izvajajo ti programi? Ali organizirate tudi kakšne izlete (morda tudi v tujini?), pohode, zabave ipd. Kolikokrat tedensko, mesečno so programi organizirani?

Kdo so pravzaprav osebe, ki se najpogosteje zatečejo k vam in z vami sodelujejo?

Ali so starostniki tisti, ki so v vašem društvu najbolj dejavni? Zakaj se obrnejo prav na vas? Menite, da jih je iz leta v leto več? Zakaj je po vašem mnenju temu tako? Menite, da so to večinoma tisti ljudje, ki so bolj osamljeni in iščejo družbo?

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom se izvajajo programi?

Gre le za druženje starostnikov ali imajo ti programi, ki jih izvajate večji pomen? Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov? Pa jim vi nudite del tega?

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi?

Kako vi oziroma vaše društvo pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagata na tej poti v tretjem življenjskem obdobju? Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje? Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Ali med seboj v društvu gojite tudi globlje, prijateljske stike ali drug z drugim delujete le formalno? Ste navezani drug na drugega? Menite, da ljudje, ki se odločijo za sodelovanje z vašim društvom, čutijo tudi pripadnost do društva in do drugih v društvu? Kaj pomeni to za njihovo življenje? Se družite ali družijo (člani vašega društva) tudi v zasebnem življenju?

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje (znotraj društva in gledano na celotno občino Šentjur)

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju? Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov? So zadovoljni? Menite, da bi lahko kaj bolje naredili? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje? Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od članov društva?

Sodelujete tudi s katerimi drugimi društvi ali organizacijami? S katerimi in na kakšen način? Na kakšen način to vpliva na vaše društvo, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi? Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanje večja, boljša ipd.? Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi? Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)? Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja? Poznate kakšen program za kakovostno staranje, ki ga v Šentjurju ni? Kaj pa medgeneracijski center? Bi bilo to potrebno? Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo ljudem ali morda tudi vašemu društvu?

VPRAŠALNIK ZA DOM STAREJŠIH ŠENTJUR

Opis organizacije (Dom starejših Šentjur)

Prosim, opišite mi organizacijo v kateri delujete?

Kako se imenuje? Kako dolgo in kako deluje? Kakšne vrste dejavnosti izvajate? Od kje se financirate? Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate organizaciji?

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi?

Kakšne programe za kakovostno starost izvaja organizacija? Kje in kako se izvajajo ti programi? Kaj vse nudite starostnikom? So zadovoljene vse njihove potrebe glede prehrane, obleke, nege in oskrbe, druženja? Ali organizirate tudi kakšne izlete (morda tudi v tujini?), pohode, zabave, delavnice ipd.? Kolikokrat tedensko, mesečno so dejavnosti organizirane?

Kakšne so kapacitete doma? So zadostne glede na povpraševanje? Koliko oddelkov imate in kako delujejo posamezni oddelki? Koliko varovancev imate trenutno po oddelkih?

Imate raznolike programe glede na duševno in fizično stanje starostnikov? Jim nudite dovolj za zadovoljitev njihovih potreb? Prosim govorite mi o tem kako poteka povprečen dan življenja vaših oskrbovancev?

Imate tudi dnevno varstvo? Kdo so ljudje, ki hodijo k vam v dnevno varstvo? Kako poteka čas, ko so v dnevnem varstvu, kaj jim ponujate?

Kdo so strokovni delavci ki so zaposleni v domu? Iz katerih področij prihajajo in kaj je njihova naloga?

Kdo so pravzaprav osebe, ki se najpogosteje zatečejo k vam? Zakaj se zatečejo k vam in kdo jih k vam napoti? Jim družinski člani ne morejo nuditi tega kar jim lahko vi? Menite, da je to povezano s hitrim življenjskim tempom in pomanjkanjem časa? Menite, da jih je iz leta v leto več? Zakaj je po vašem mnenju temu tako? Ali nudite tudi kakšna izobraževanja za družine s starejšim družinskim članom, v smislu kako jih negovati, jim pomagati in jim omogočiti kakovostnejše življenje?

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom delujete? S kakšnim namenom se izvajajo posamezne dejavnosti znotraj vaše organizacije? Gre le za oskrbo in nego starostnikov ali imajo ti programi, ki jih izvajate večji pomen (kakovostno preživljanje prostega časa, druženje, povezovanje, zabavo ipd.)? Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov? Pa jim vi nudite del tega?

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi? Kako vi oziroma vaša organizacija pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagata tako fizično kot duševno, na poti v tretjem življenjskem obdobju? Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje? Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Ali med seboj, v domu varovanci gojijo tudi globlje, prijateljske stike? Menite, da ljudje, ki živijo v domu, čutijo tudi pripadnost do doma in do drugih v domu? So navezani drug na drugega? Se družijo med seboj, si pomagajo? Menite, da se počutijo kot doma? Kaj pomeni to za njihovo življenje? Kaj pa osebje in varovanci? Je njihov odnos zgolj formalen?

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje (znotraj društva in gledano na celotno občino Šentjur)

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju? Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov? So zadovoljni? Menite, da bi lahko bilo kaj bolje? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje? Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od varovancev ali morda od njihovih svojcev?

Sodelujete tudi s katerimi drugimi organizacijami, morda z društvi? S katerimi in na kakšen način? Na kakšen način to vpliva na delovanje vaše organizacije in vaše oskrbovance, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi? Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanja večja, boljša ipd.? Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi? Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)? Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja? Poznate kakšen program za kakovostno staranje, ki ga v Šentjurju ni? Kaj pa medgeneracijski center? Bi bilo to potrebno? Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo starostnik ali morda tudi vaši organizaciji?

Priloga B: Intervju – Društvo upokojencev Šentjur

Datum in ura: 28. maj 2010 ob 11h

Intervjuvanec: Stanislav Zupanc (predsednik)

Opis društva

Prosim, opišite mi društvo v katerem delujete? Kako se društvo imenuje? Kako dolgo deluje in koliko je dejavnih članov? Kakšne vrste dejavnosti izvajate?

Ja, naše društvo deluje že od leta 1950, kar pomeni, da letos praznujemo jubilej, 60-e obletnice. Eee ustanovljeno je bilo 8. oktobra leta 1950 in do danes se je razvijalo nekako tako, da je to kot matično društvo v občini Šentjur le delovalo za vse krajevne skupnosti najprej, eem medtem ko skozi čas se je pokazalo, da se u bistvu ne moremo ne vem kako temeljito približati članstvu in so se po krajevnih skupnostih organizirala samostojna društva, tako da poleg tega našega društva upokojencev Šentjur delujejo ššš, bom reku v upravni enoti Šentjur in Dobje še ostala društva. To so Blagovna, tud u vaših Dramlah je društvo, potem je Slivnica, Planina in Dobje ne. EE v našem društvu je, pravzaprav tudi največje v celjski regiji, regija pa združuje 72 društev, je včlanjenih okrog 1100 članov. Za te člane se trudimo, da se jim nekako čimbolj približamo z različnimi dejavnostmi, da se pač na starost, na jesen, zej že pravijo, da je to tudi zima ne jaaa (smeh) svojega življenja ne bi počutil nekako izključene iz eee družbenega, iz družbene dejavnosti in tako naprej z različnimi programi. Imamo (sej to bo pa še potem v nadaljevanju) aha, no potem bova to..

Od kje se financirate?

Financiranje je precejšen problem ne. Kajti ee za takšno število članstva in pa dejavnosti, ki jih imamo, nastrgat denar skupaj, da bi nekako vse skup klapal je nekako kr problem. Glavna vira sta ee dva, to je članarina ne, ki pa je bi reku ee minimalna letno 7500€, od tega ostane društvu 6 pa pol € po članu, ker z pe za pokojninsko zvezo mi odvedemo po glavi 50 centov in še za ZDUrS to je zveza društev upokojencev krovna organizacija v Ljubljani, tud 50€, tak da pr 1000ih je 6500 ne. Emm drugi ee bi reku po vrsti, po teži je pa ee iz občinskega proračuna. Prijavljamo se na razpisane programe in seveda, ker imamo veliko programov, bogat program tudi sorazmerno temu dobimo, gleda n ostala društva največ, ker smo tudi največji ne in to je to. Eee, nekaj je tudi prispevkov, samo-prispevkov članstva, eee pri sponzorjih je pa tako opaziti, iz leta v leto težje je pridobiti kakšen evro, ker je pač resesi recesija tudi tukaj no.

Ampak letos js mislim, da bomo prav z tem ee, ko mam 60. obletnico v zvezi z izdajo biltena pa tak naprej, ker bomo tud poskusl oglašvat mal, tak da počasi neke sponzorje zjle upam, da bomo letos dobil, tako, da bomo vsaj pokrtil to proslavo, pa bilten, ki jo bomo imel ne. Tak.

Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate?

Tukaj. Ja. Ja, izobrazba moja ee, bom tak povedau, najprej sm biu prosvetar, se pav učitel, potem sm iz prosvetne šou u druge vode, doštudirau pravo, tako da sm pravnik v upokoju že 10 let, na društvu delijem aktivno ee ž tudi 10 let, najprej kot vodja in organizator izletov in članov upravnega odbora, no zj sm pa drugi mandat pa predsednik društva.

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi?

Naše društvo? Ja, vaše društvo.

Kakšne programe za kakovostno starost izvaja društvo? Kje in kako se izvajajo ti programi?

No se pravm, zdj okol tega eee ss, pravzaprav smo vključeni v projekt, eeee republiški državni projekt pravzaprav. Projekt starejši za starejše, za boljše življenje doma ne. Eee, v tem projektu pravzaprav je delo tako, da naše prostovolke, ki jih vodi zelo pridna koordinatorka tega projekta, to je Fanika Oparič, obiskujejo na domu. Zj pa paste, ne samo naše člane, ampak vse starejše osebe, tu ne delamo nobenih razlik, in letno ee obiščejo naše prostovolke okrog al pa bom reku raje čez 500 starejših ne, ee s tem da izpolnejo, kdor pač želi, pa malo je tistih, ki bi odklonl, anketo. Iz te ankete pridobivamo nekatere podatke, ki jih potem pač uporabmo za pomoč tistim, ki so take pomoči potrebni. Zej društvo ravno zaradi pomankanja ee finančnih sredstev ne more ne vem kolk, razn prostovolke kolk nardijo ne, drugač pa to so ee službe. Center za socialno delo, povežemo se z Rdečim križem, tam k je socilani problem zelo prisotn, poskusmo še s temi kaj jst vem, paketi z Rdečga križa, zj u Šenjurju je je tudi Karitas, tudi tm in to je to. Eeee, pa eef počasi, vendar za moje pojme ne dovolj hitro, pronica tudi e dejavnost, da naši ali pa kdorkoli, ki je pripravljen ee kej pomagat starejšim, da se v to v vključujejo.

Ali organizirate tudi kakšne izlete (morda tudi v tujini?), pohode, zabave ipd. Kolikokrat tedensko, mesečno so programi organizirani?

Uh, o tem bi lahk kr dovg govrila. To se prav izleti. Mi letno na mam 8 do 10 izletov. Vsak mesec je en izlet, razn pozim, januarja in februarja, pa decembra ne, ker takrat ni sezona za to, drugač pa skozi vse leto in to ustaljeno vsak drugi torek. Tako da naši člani vejo, ker to je že

leta in leta tako, vse naše dejavnosti so že kar sn js predsednik, torej terminirane z določenim datumom vnaprej, tako da vsi vejo kdaj je kaj in nismo obremenjeni s tem, da bi jih blo treba ponovno al pa še dodatno obveščat, čeprav tud to storimo preko oglasne deske in medije v mejah seveda razpoložljivih sredstev al pa če nam kot sponzorji, sponzorski mediji objavijo zaston, tako, da naši člani vejo.

Drugač izleti so seveda vse v domovini, ee razn tule kaj je bližje čez mejo, da je enodnevni izlet možn (?), drugač pa že zj tudi osmo, osmo leto organiziramo en dalši izlet v letu. Ponavadi je to u spomladanskem mesecu in to ee lahk kr povem kje vse smo že bli. Eee, no začel smo mislim, da s Prago, potem smo šli na Nizozemsko, to so 5,6 dnevni izleti ne, Nizozemsko, deželo tulipanov, potem v Švico že celo dvakrat, pa v ee na Sicilijo, pa v Grčijo, pa Nemčijo vključno z Berlinom, Drizdenom in tako naprej, pa ee na Poljsko, Krakov, Avšvic in podobno. No letos smo bili recimo u Franciji, celo tja dol do Lurda in ee takoo, veliko ne.

Kdo so pravzaprav osebe, ki se najpogosteje zatečejo k vam in z vami sodelujejo? Ali so starostniki tisti, ki so v vašem društvu najbolj dejavni? (al mate tud ne vem, kake člane mlajše, da niso starostniki? Zakaj se obrnejo prav na vas?

Ja zdj ko ste rekl zatečejo, to bi razumo, da pridejo po kako pomoč ne. Moram rečt, da tako kot nasploh je bi reku ljudem težko priznavat najbrž, priznat, da rabijo kakršnokol pomoč in raje ee trpi ee v svoji nemoči, kot pa da bi prosu, taki smo pač ljudje ne. Zaradi tega je to, iz te ankete dobrodošlo ugotovit kako je kaj, ker se potem na nek način sami ponudmo al pa ustrezne službe v to plasiramo not ne. Eee to je ta stvar, se prav težko je ee razmišlat o tem, da se bo nekdo al mu nej gre še tako slabo al finančno, materialno torej al pri delu, to ljudje tako težko priznajo, da ni tega bi reku ee dosti. Medtem pa drugo pa je gledena dejavnost ne. Prej sma rekla, da je 1100 članov ee, to so samo upokojenci, to so samo upokojenci in to računamo, da je e ka pa vem, med 30 in 40% samo včlanjenih ne. Tako da vsi upokojenci niti ne, niso včlanjeni ne, celo bi reku takole, višja kot je izobrazbena struktura, majn je članov ne. Tak da se bol včlanjujejo bi reku nižji sloj, nižje situirani in to. Ono drugo in kot jara gospoda pa iz po, bolj za sebe al pa nočejo priznat, da so upokojenci, pa s z s, da grejo k društvu upokojencev ne (smeh).

Menite, da jih je iz leta v leto več?

Ja to pa je. Ker vi računajte, da je recimo kaj js vem, ta številka ee našega članstva kot bivšega matičnega vseh ne e se niti ne spreminja oziroma ne zmanšuje, glede na to, da pa

drugje nastajajo nova društva, ki imajo skupaj tudi približno kaj pa vem, okol 1000 članov ne. Tak da se to število narašča.

Zakaj je po vašem mnenju temu tako?

Eeee, kako tako? *Da narašča število starejših ljudi, s tem upokojencev in s tem tudi članov v vašem društvu.* Ja to je eno. Po drugi strani pa so programi tisti, ki vabijo bi reku sami po sebi kot dejavnost, kjer vsak najde tudi zase en delček aktivnosti kjer se lahko angažira sam, al pa mu je prijetno v družbi ne, ker bistvo je cilj naš tak, da se starejša populacija čimbolj družijo. Zjle mammo recimo srečanje upkojencev v Dramlah, ne v Dramlah, v Lokarjih ne, v gasilskem domu eee, jutri tedn in ee tu nam gre predvsem zaradi srečanj, sej se ne gre zaradi tistga veseljačenja pa jedače in pijače, ampak tako in želimo, da se nam priključijo tudi mladi, pa zgleda, da jih bo letos kr nekeje ee, da se to srečanje medgeneracijsko.

Menite, da so to večinoma tisti ljudje, ki so bolj osamljeni in iščejo družbo?

Ja, vglavnem so to. No s tem da pa, če še to povem o teh 1100 članov je pa tistih, ki so aktivni, pa le mogoče kakih 20%, pa nič več ne. In ti se pojavljajo več al najn vsepovsod. In na izletu in na pohodih in ee tako naprej.

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom se izvajajo programi?

Ja to sva že rekla ne. To sva že rekla. Predvsem zaradi druženja ne.

Gre le za druženje starostnikov ali imajo ti programi, ki jih izvajate večji pomen?

() U kašnem smislu? Ves ta namen, mammo sprehode, mammo pohode, ee to tudi nekje pripomore, mislim ne samo k duševni eee zdravljenju, kakor tudi eee fizični, fizičnem zdravju. Sj veste pri teh letih kot smo mi, nekdo, ki ka pa vemse sam zaleži na kavču, televiziji in tako naprej, ga u kratkem pobralo al pa se al pa bo komej s kako palčko hodu ne, medtem ko tisti, ki redo vzdržujemo duševno in telesno kondicijo ee, pa gre to delj časa.

Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov?

Najpomembnejše. No zdj težko je po vrstnem redu okvalificirat kaj je najpomembnejše, ampak aja iz vidika programov. Ja ee, zdj se pravm, pomembno se nam zdi vse tiste

dejavnosti, ki na kakršnkoli način pripomorejo k temu, da so starejši v svojem življenju čim bolj nekako vključeni v dogajanje, eee, ne samo v društvu, ampak tudi sicer, eee s tem da premor ne bi moglo ločiti kaj pa je od tega najpomembnejše, seveda sam, po drugi strani je to, ee ker pa je finančni položaj naših članov precej slab, ker sma že prej rekla, da se bol niž, nizek sloj včlanjuje, se zavedamo da, čeprav smo bi reku neka apolitična ne ee struktura, da pa vendarle nekoliko posegamo tudi s svojo aktivnostjo tudi v politiko v tem smislu, da se zavedam, da se vse najvažnejše stvari dogajajo, odločajo v politiki in tako da skušamo tudi vplivat eee na to, tu je zelo dejavna sama zveza, ki pa potem navzdol seveda z nami ee, ki se vključujemo u to dejavnost nekako lobiramo in pri poslancih in pri izven vladnih organizacijah in tako naprej, da se ne bi, če se že izboljšuje ne, materialni položaj upokojencev drastično zmanjševal ne. (Prej ste rekli, da vključevanje je zelo pomembno, ne vem bi še mogoče izpostavil kako tako stvar, ki je pomembna, da je življenje starostnikov kakovostno, na splošno gledano?) Ja sej pravim, njihovo življenje je lahko bolj kakovostno al pa vsaj kakovostno, če imajo vsaj toliko sredstev, da tiste osnovne stvari, ki jih človek za svoje bivanje in delovanje, ki jih nujno potrebuje, ima. Vendar mnogo jih je, ki imajo 300, 400€ pokojnine in to težko dosežajo ne. Eeee zdej, sej skozi razne socialne transfere recimo se še da kaj kaj dobit za tiste najslabše, mislim pa, da bo zjle s tem zakonom o malem delo tud omogočeno da bi to populacijo nekako se dal izdvojiti, da bi prišli do dodatnih sredstev in ee, no to, če sm prav razumu.

Pa jim vi nudite del tega?

Ja, mi jim nudimo z našimi programi. Ne vem kako bi še drugač lahko.

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi?

Ja, to sma že neki rekla, če je premalo materialnih sredstev je to ena zadeva ne. Drugo je tudi kaj pa vem, odnosi z svojci, marsikje so taki, da ne pridejo skup in ka pa vem, tud kake pomoči, ki jih starejši pričakuje recimo ob koncu svojega življenja od svojcev tega ne dobi. Čeprav je tud to razumljivo zakaj ne, sej ob današnjem, bi reku celo nehumanem eee delovnem času in tako naprej, se posvečat potem še pa kako skrb ta starejše je težko ne. Drugač pa, no opažamo, da tudi ljudje u dom ne grejo radi, raje so doma, pa da se tam potem kakšna pomoč uredi in kaj podobno, tu ka pa vem v Šentjurju mam z Domom starejših tudi bi reku stalne kontakte.

Kako vi oziroma vaše društvo pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagata na tej poti v tretjem življenjskem obdobju?

No sej pravim, okol teh pomoči je tako ne, tu bi si moralo nardit še več ko nardimo, s tem da je pa vedno problem, mislim, dobit ustrezne ljudi, ki bodo kot prostovolci za to poskrbrl, ker u bistvu denarja je za take svari malo in predvsem kolker ga je vse to preko Centra za socialno delo, potem deva ne. Potem problem je tudi zdravstvo ne, zdravstvo eee, mislim je pač tako tendence so, da bi ee ta del se priv privatnega zdravstva se tolk razbohotu, da se mi, kaj pa vem, bojimo, da potem en preprost človk z majhnimi dohodki ne bo, to že tk zdej ni, ampak da bi šlo, blo še slabše, enakovredn ne, tud za zdravje ne more bit pol enakovredno poskrblen ne, za vse tiste, ki imajo al pa nimajo dovol sredstev. *Pa se mogoče tud v tej smeri kej udejavljate, proti temu?* Se, se, mi smo zjle bili zelo aktivno vključeni v ee ta, projekt, ko smo hotl poučit Vzajemno, da ne dela prav ne, zdravstveno zavarovalnco in smo bli tam eni izmed najbol, najbolj aktivnih, ko smo zbiral te podpise, da bi sklicala se skupščina pa tak naprej, da bi kot lastniki, ki smo ne, mi smo lastniki Vzajemne z svojimi prispevki ne, vsi ki tja dajemo. No iz tizka so pol, ne vem iz kakšnih vzrokov nardil tako, da so začasno neko drugo upravo dal in tk naprej, pa tud za zdravstvo smo iskal podporo pri članstvu in potem to posređoval naprej, da pride celo do Državnega zbora, eee, pač odločitev, da bi se čim majn privatiziralo v tem smislu kot se je ne.

Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje?

To bi lažje odgovarjal tisti, ki to pomoč dobijo, ampak mislim vplivajo v tem smislu, najbrž ka pa vem, da so bolj zadovoljni z svojo aktivnostjo v društvu in bol komunikativni. *Ali vse to vpliva tudi na zdravje in počutje?* Seveda.

Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Ja sej takih primirov je mnde celo še več, ka pa vem, ee, mi mam možnost ne, da tud pri stanovanski problematiki rešujemo zadeve, kajti v nepremičninskem skladu, ki so lastniki stanovanj prisluhnejo našim, bi reku odločitvem kdo izmed takih, ki stanovanja tudi v tej starosti potrebujejo jih tam nastanijo, to je že en velik problem ne, ki se na tak način reši. Drugač pa se pravim, finančno kej velik se ne da nardit. Kolikor prostovolke zobiski, z majnšimi opravili in tako naprej se to nardi, ee kaj več pa zaradi finančni sredstev to ne moremo.

Ali med seboj v društvu gojite tudi globlje, prijateljske stike ali drug z drugim delujete le formalno?

Ne, ne, mislim, da se v teh skupinah prav razvijajo prijateljski, zelo tovarški odnosi, tk ka pa vem, mamo pevski zbor recimo, tam je tistih 16 pevcov ko je, po pevskih vajah grejo še posedet, kako kavico spit, so prav prijatli. Al pa pohodniki, ki gremo dvakrat na mesec, po enih 30, 40 nas gre vedno, a ne, eee, vedno pohod zaključimo, vedno no, največkrat pač z neko malco na koncu, ki jo vsak sam plača in ee še potem ob tistem druženju prav tako telovadke, v dveh skupinah so, že leta in leta delujejo in so bi reku skoraj nerazdružljive al pa mamo delavnico ročnih del, ki jo imenujemo klepet ob šivanki. Jih tud tamle notr vsak četrtek, jih je po ene 15 do 20 in to ustvarjajo ročna dela, šivajo in tako naprej in prav gotovo, pa tud sami ka pa vem člani Upravnega odbora ne, ki delujemo ne delujemo samo formalno. Tule so ble punce zdj, ki so tudi tam ne, tudi ta vaša je u projektu za starejše in so prov prijateljski odnosi, več al majn.

Ste navezani drug na drugega?

Smo, smo.

Menite, da ljudje, ki se odločijo za sodelovanje z vašim društvom, čutijo tudi pripadnost do društva in do drugih v društvu? Kaj pomeni to za njihovo življenje?

Ja. Ja hh, prov gotovo, prov gotovo in to se kaže. To pomeni, da vedo, da niso sami, da lahko vedno recimo se pride sem, se pomeni o kaki stvari al naveže sam stike al pa ma že navezane stike s kako drugo osebo in tako naprej. Tako da to je.

Se družite ali družijo (člani vašega društva) tudi v zasebnem življenju?

Tudi, tudi.

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju?

Mi kot društvo? *Mhm.* No, mi si mogoče domišljamo da, ampak sigurno (smeh) ljudje ne dobijo še vseeno ne dost. Niti od nas, niti od družbe za katero so pravzaprav vse življenje ee tudi ustvarjali, tk da tu pa tam, () dobro, doživimo tudi kako kritiko na račun bi reku same družbe.

Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov? So zadovoljni?

Ja, to je relativno ne, to je relativno, vse izhaja iz tega spet kolk lahk nudimo a ne. Ja moram bit kritičn in najbrž rečt, da spt čis sigurn ne nudmo zadost okol tega, ampak taka je realnost, ki pa, za katero pa nismo mi edini kriv za to, da ne b blo tega dost, ampak je tega nasploh ka pa vem. Ljudem se tud veste upira. Vdruštvu se dela volentersko vse, prostovolno, ee in marsikdaj se potem tudi al pa zakaj se pa tam take al pa take denarje zapravljajo in podobno in mal majo tud prav.

Menite, da bi lahko kaj bolje naredili? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje?

Zdj tako je, glede na razpoložljiva sredstva, ki jih imamo je že tud teklo okol tega bi reku debata, celo na Upravnem odboru, ker ee, sej pravim, mi mam 36 programov, ki jih izvajamo in ee, za tak pestro in obsežno, številčno in vsebinsko pestrost teh programov je potrebno veliko število ljudi, ki to delajo in pa če hočeš kej nardit tudi veliko denarja. Zej niti enga niti družga ni na pretek in so že šle diskusije tudi o tej smeri, da bomo moral mal programe začet krčit ne.

Kateri so vsi ti programi?

Imamo telovadbo v Domu starejših vsak ponedeljek, pohodništvo imamo prvo in tretjo soboto vsak mesec, sprehodi so vsako sredo eee za tiste, ki so mal šibkejši in ne morjo na pohode it ne, to so za lažje, pol mam gobarja, mam plesne vaje, šah, tarok, se prav razne družabne igre, mešani pevski zbor, no izletništvo sva že rekla, pol organiziramo dvakrat letno letovanje v Izoli, v hotelu Delfin, potem v Lendavi imamo za pou leta zakuplen en apartma, kjer se izmenja približno 100 naših ljudi po en tedn. To niso male stvari ne, ko tole delaš, to nektera podjetja so, ki tole delajo, mi delamo to (smeh) volantersko in se pravim to nekaj tistih ki že skoz delamo omagujemo pol. Mam zdravstvena svetovanja z merjenjem krvnega pritiska vsak prvi in tretji ponedeljek tule, potem balinanje po urniku, za dan žena, za martinovanje, silvestrovanje obvezno, največkrat v Žonti za naše čalne, praznovanje. Tam se zber okrog 100 do 150 ljudi vedno ne. Klepet ob igli in šivanki sva rekla, starejši za starejše vam takaltak priporočam, če bi se še bolje rada poglobila je to s koordinatorko dobro se dogovorit. Pol mam tv kotiček, no to je tak, tu pride, ma tu so televizorju, doma je, ni tak problem, no dobro za tist čas ko stranka čaka mam televizor prižgan, pa če je kej takga pa se to ne. Družabno srečanje upokojencev, ki ga mam zjle 5., 6., ko sm prej reku, 60. obletnco, pol ogled, vsaj enkrat do dvakrat si ogledamo operno predstavo al pa kako gledališko in tako naprej. Tega je zelo velik.

Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od članov društva?

Ja, dobimo od članov al pa na terenu te presovolke ugotovijo, vendar ko one ugotovijo kej naprej več pa skor ne mormo nardit, razn obvestit ustrezne službe, ki imajo zato sredstva in ljudi, ki to delajo.

Sodelujete tudi s katerimi drugimi društvi ali organizacijami? S katerimi in na kakšen način?

To se prav ne samo z društvu upokojencev, ampak na sploh ne? *Ja, ja, ja.* To zagotovo. Torej povezujemo se z vsemi društvi, ki so v šentjurski regiji, mislim regiji, občini, upravni enoti. Eee pa tud smo člani pokrajinske zveze v Celju, to sva že tk rekla, e drugač pa občano ee prov z društv, no z Rdečin križom, Karitasom sodelujemo, potem z šolami, Domom starejših. *Na kakšen način?* Predvsem kadar mi kako proslavo al pa kej prirejamo, da jih povabmo, da oni pridejo ne, potem računalniške tečaje smo recimo mel na šoli v Hrušovcu za naše člane. Take stvari so. *Z domom upokojencev?* Ja tam mammo redno, nam grejo na roke, da nam dajo na razpolago tisto njihovo prostor za dve skupine, že tud dolga leta. Mi za njih kej velik ne mormo nardit, ker tudi nč kej takga ne rabjo ne. Oni majo svoje službe, razn priznanja jim dajemo. (smeh)

Na kakšen način to vpliva na vaše društvo, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi?

Ja mislim, da najvažnejše, najvažnejši odgovor na tole je, da se skoz take oblika dela afirmiramo navzvn, smo prepoznavni v tej lokalni skupnosti in to posledično vse vpliva tud na to, da vejo, da obstajamo in da tud za sploh, mesto kot tako al pa Šentjur kot tak neki nardimo. *Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanje večja, boljša ipd.?*

Eee. Večja od česa? *Večja kot bi bila, če se ne bi povezoval.* E to, to, prav gotovo, prav gotovo. Sigurno, ker pa mislim, vedno, vedno to tako povezovanje odpre bi reku nove oblike dela, nove ljudi spoznavoš, pa tako naprej.

Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Zj ste me pa našli. Glih za starostnike. Mislim majo u svojih programih Rdeč križ, pa tole tudi vključeno, da bi kakšn posebn program samo za starostnike. Poteka tudi akcija zdravo mesto ne, to je ena taka ki smo mi tud vključeni not zraven v projekt. Nudi vse aktivnosti, od mladine do upokojencev ne. Eee, aktivnosti, ki na kakršnkol način pripomorejo tako k

mentalni kakor k telesni, telesni aktivnosti oziroma, no. Tam so tudi izdelani programi in po tistih programih se dela no, pa tak so tudi. Tam majo razne aktivnosti, pohode, pa ne vem kaj še vse ne. Sam mi mam to vskloupu svojih aktivnosti, tak, da tam nismo tok angažirani. Pa z Ljudsko univerzo mogoče, Univerzo za tretje življenjsko obdobje? Tudi ja, ampak ka pa vem, to ne zaživi ne vem kako.

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi?

Tako najbrž kot drugje, nič kaj slabše, nič kaj boljše. Ja, mislim da.

Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)?

No, tkole bom reku, da recimo pogrešajo ene kake take sprehajalne poti, pa kake klopce kje v kakšnem parku, da bi tam počival. Potem kaj pa vem, eno tako akcijo, k smo je mi tud na občini opozoril, vložišče je čist gor na vrh, večrtem nadstropju, ko je treba peš gor pridet. Potem, ka pa vem tudi pločniki, koles, za to kolesarjenje, ni dovolj dobro poskrbljen. Drugač pa to, ka pa vem.

Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja? Premor. Težko vprašanje. (smeh) Poznate kakšen program za kakovostno staranje, ki ga v Šentjurju ni?

Jah, mogoče, kaj pa vem, več, več delavic še. Imamo tudi mi idejo, da bi mel, ka pa vem, kulinarično ne, pa likovno in tak naprej. Sam ni prostorov ustreznih, pa še drugih stvari.

Kaj pa medgeneracijski center?

Ja to je, to bo večni problem, ker mi se vsaj na deklerativni ravni, ne vem, tudmo zlo, da bi blo čimveč tega medgeneracijskega sodelovanja in tako naprej, ampak ka pa vem, zdi se mi, da, bom mogoče prehudo al pa prehudo oceno dal, amapk smo kar blizu tega, da se več al man zapiramo v svoj geto, starejši ne. Eeee, mladina pa tud, sej že, oni kaj pa vem, kaj bo on med tistimi starimi si misl ne.

Bi bilo to potrebno?

To bi blo potrebno.

Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo ljudem ali morda tudi vašemu društvu?

Ja gotovo je, da naši člani s svojimi izkušnjami in tako naprej, bi lahko marsikej mlajšim nudl, vzameno pa tud marsikej od njih dobil, tko da to pogrešam, pa to je tud bi reku zadeva, projekt, ki ga ne moreš zjle začrtat, pa rečt tole bomo pa letos delal al pa drug let, ampak to je treba tu not spremenit mišljenje tudi ne, da bi se to medgeneracijsko druženje nekako speljalo. Ker kaj pa vem, starejši ima včasih tak občutek, da, da marsikdo misl, da smo ne bodi ga treba, kot samo izdatek za družbo. *Imate tak občutek?* Ja, ja, je, je tudi. Je, je tudi to.

Priloga C: Intervju – Ljudska univerza Šentjur

Datum in ura: 2. junij 2010 ob 10h

Intervjuvanec: Jelka Godec (direktorica)

Opis zavoda

Prosim, opišite mi organizacijo v kateri delujete? Kako se imenuje? Kako dolgo in kako deluje? Kakšne vrste dejavnosti izvajate?

Torej gre za ljudsko univerzo Šentjur, ki je javni zavod, ustanoviteljica je občina Šentjur. Eee deluje že od leta mislim da 94 dalje, mislim da zato kr je blo umes, je bla ljudska univerza pa ni bla ee so ble ugalvnem različne varjante. Bolj pospešeno pa lahko rečem, da deluje od leta 2006 naprej, torej z temi rednimi vpisi, z rednimi dejavnostmi. Se tud prej so mel no, sej nč ne rečem, tud prej so bla izobraževanja tam od leta 96 srednješolska, ki so pa potem zamrla. Tako da danes upisujema na LU, ne upisujemo nobeno srednješolsko izobraževanje, nobeno poklicno izobraževanje, razen nacionalnih poklicnih kvalifikacij. To je kar se teči rednega tega, kok bi rekl šolskega izobraževanja. Stem, da tud nacionalna poklicna kvalifikacija niso šolsko leto, ampak je to samo preverjanje, pa usposabljanje, prekvalifikacija je to. To je to. Mmmm ka ste me še vprašal? *Glede univerze za tretje življenjsko obdobje.* Ja, mi smo članica, članica pridružena članica ee vseh univerz za tretje življenjsko obdobje, s tem da to, izvajamo projekte oziroma izobraževanja za starejše, vendar jih nikakor, še nikol nismo poimenoval kot univerza za tretje življenjsko obdobje, jih omenujemo???. Zakaj se tak nekako tega izogibamo, izogibamo, sej se ga ne no, ampak vse je vedno povezan s financam. Posebej univerzo za tretje življenjsko obdobje nihče ne sofinancira al pa financira, da bi reko, da financira točno to,

ne. In vse aktivnosti, ki se odvijajo za starejše torej v tem obdobju, tretjem življenjskem obdobju, se financirajo iz čist drugih virov.

Od kje se financirate?

Financiramo se iz občinskega proračuna, to je nekako mislim da okoli, zj smo zmajnsal procent, mislim, da okoli 30% je občinskega proračuna, včasih je blo to 80%. Zj smo prišl na 30%, to pomeni, da se še zdrukih dejavnosti. Tak da projektne dejavnosti okoli 50% al pa pretiravam 40%, ostalo pa potem tržne dejavnosti, to pomeni iz ee financiranja udeležencov. Ne. Tak da s te, to so nekako viri. Smo pa uspel v zadnjem letu pridobit tudi vir z ministrstva za šolstvo in šport, ne projektno ampak, da nam oni sofinancirajo oziroma povrnejo stroške strokovnih delavcov, plače, ampak to je 300€ na mesnc, to ni nitiplača ne. Ampak dobro pršl smo tako daleč, da je, kr kr v prejšnih leta tega nismo mel, ne. Tak da mislim pa, da bo naslednje leto ta vložek še večji. To pa pride z določenimi pokoji, ki jih morš izpolnat ne. (Kako pa se potem financirajo ti programi za starejše?) Ti programi za starejše se pa sofinancirajo vse iz al pa financirajo, kar pomeni, da je polni vložek, da udeleženc ne plača nič ne, če je sofinanciranje potem udeleženec določen kvoto da, se pa vse financira s projektov. To pomeni prijava na projekt, ki ga raspiše ministrstvo za šolstvo in šport al pa kdo drug ne al pa tud ministrstvo za delo in družino in potem tam pridobimo sredstva, če jih ne. Če smo uspemo na projektu potem dobimo sredstva, ee s katerim to za določen program. Recimo za računalniško usposabljanje, al pa za, uglavnem kar je pač razpis ne in potem s tistega se vn dobi denar.

Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate organizaciji?

Moja izobrazba, je univerzitetna izobrazba ee profesor fi, torej univerzitetni profesor fizike, upravlam pa področje direktorice LUŠ.

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi? Kakšne programe za kakovostno starost izvaja organizacija?

Ja, zdej. Torej mi izvajamo tiste programe po katerih je potreba oziroma zaznamo potrebo ali pa tako sm rekla, da je razpis za določeno področje in potem eee se zaradi financ, seveda se prijavimo. Zdej področja so različna, od ne vem, zj najbolj in pa najbolj zadnja stvar so bla ta računalniška za starejše osebe nad 65 let. Upis ogromn, izvedba kvalitetna, dobra in ee odgovor, torej evalvacija lahk rečem 99% ee zelo dobro ne. Vedno je kdo, ki mu ni blo kej ušeč, ampak tist potem pač proba nadoknadit, torej to je ena stvar. Druga stvar so potem ne

vem, eee različne strokovne ekskurzije. To ne želimo nekako prakticirat, ampak ker udeleženci hočjo nek zaključek tistga izobraževanja se potem pač organiziramo te strokovne ekskurzije. Ravno kar je bla ena na Kras, tak da te zadevice, z minimalnim vložkom, to pomeni tak da avtobus pokrijemo ne, ostalo pač potem se nekako znajdemo. Eee to. Potem so kakšna druženja kot so ee recimo ee tečajji, različne kaligrafije, potem eee mel smo angleščino, torej tuji jeziki, potem so nadaljevalni tečaj računalništva kjer spoznajo fotografijo, eee phe, še kej bi se našl, tehtnica življenjskega učenja, ki ga mamozjle izvajamo, v tem tednu imamo veliko, ogromno predavan, delavnic, ki so brezplačne. To pomeni, ampak tukaj morš poiskat, večinoma so namenjene osebam v tretjem življenjskem obdobju, to je res ja. Eee sploh tule, k sodelujemo s Spominčico Šentjur za de, osebe z demenco in njihove svojce ne, tak da različna področja.

Kje, kdaj in kako se izvajajo ti programi?

Eee, ti programi se večinoma izvajajo ee v vseh, torej se izvajajo v vseh mesecih vletu, razen poleti mal bol zamerejo ne. Poleti čis iz tega al pa pomladi recimo, ko je prvo sonce potem eee ti ljudje vsi na vrtu al pa kjerkoli delajo, potem pač ni tega časa. Drugače pa se izvajajo čez l, čez ceu dan. Recimo nekateri tečajji so dopoldan oziroma večinoma za upokojence so dopoldan, ker majo čas, mm eee potem ee tud zvečer, drugač pa majo skoz vso leto. Odvisno je ko pride do tega vpisa, ko pride do potrebe ga izvedemo in. Pa to se dogaja v vaših učilnicah?. Ja to se dogaja tukaj.

Kaj vse nudite starostnikom in kolikšno je število udeležencev (učencev)?

Zdej, če gledamo celoletno ne, ee če gledamo thaa to zej bi tešk rekla, celoletno pomoje se prav, če gledamo prav to cilno skupino ne, nekako do, ja 200, ok okli 200 oseb recimo teh se v tem letu ne, če gledamo posamezne tečaje pa to tam 12, 10, 5, včasih samo trije, to je čist odvisno od tečaja ne. Ampak letno pa je kar številka samo te cilne skupine 200, če ni več, mogla bi pač pogledat točno.

So zadovoljene potrebe zaradi katerih pridejo?

Hja, to bi mogl u bisvu njih vprašat ne, ker oni pridejo z določenim namenom, tisto kar mi nek nekako ponudmo, ampak če gremo pogledat evalvacijske liste, torej k usakem tečaju, usaki izvedbi dobijo evalvacijski list al a tud neformaln pogovor in tak naprej. Js mislim, da kažejo, da so te potrebe, tak ko sm rekla prej 90 v 99% zadovoljene ja.

Ali organizirate tudi kakšne izlete, pohode, zabave, delavnice ipd.? Kolikokrat tedensko, mesečno so dejavnosti organizirane?

Ja no, to sm že prej povedala, torej organiziramo te delavnice, ograniziramo ta strokovna ekskurzija, ampak enkrat letno, se pravim zato, ker upokojenci majo teh izletov veliko, že sam društvo upokojencev in tak naprej, tak da tu nebi z nekim, ne želimo preveč. Potem so pa tukaj še tudi te gledališke predstave, pa abonmaji ne. Dobro sam to ne, to moram rečt, to je res plačljivo zadeva ne. To bi lahk to ni zdej ne. Eeee, d drugače pa to ja, s tečaji se izvajajo tedensko, mesečno, torej uglavnem mi nekaj nimamo tega, da bi določl datume ck točno tak, ampak ko pride do te potrebe pač izvedeš zadevo.

Kako poteka in deluje vseživljenjsko izobraževanje starejših občanov? Gre zgolj za predavanja in sodelovanja učencev?

Ne glejte, to morte vedet da je to specifika, to ni mladina ne, ki bi sedela 45 minut, tud mladina ne sedi več 45 minut pri meru pa poslušā fronatalno predavanje, ker ni smiselno in zato mi predvsem te tečaje izvajamo tako, da je maksimalno kolk se da, odvisno seveda od tečaja, da pride do njihovega sodelovanja, da tako do fedbeka, da je to nekako v sproščenem vzdušju, da ni frontalnih oblik. Vedno se ne da, to je jasno da ne, ne. Recimo pri angleščini je bla potrebna določena frontalna oblika, ampak drugače da je skoz ta komunikacija, da teče. Ker če boš, da samo frontalno predavaš tej ne zadovoljiš tega kar smo prej rekle ne, da se zadovolji vseh pogledih ne, ee, tako da, js mislim, da ravno skozi to, da so to specifični ljudje, ki rabojo, da jim, več vaje, večkrat ponovi in tak naprej, daaa se pač uporabljajo te oblike, ki to omogočajo, te metode dela.

Kaj pa ocenjevanje?

Ja vsekakor, za vsak tečaj imamo tudi zaključni izpit, interni seveda, ee je zanimivo to da nihče ne ugovarja temu internemu izpitu, čeprav ni to nobena obveza ne, ampak čist tako, da e, da dobijo nek občutek za izpit, da imajo tremo, da os živčni in tak naprej, eee v teh programi, ki je pa računalniško upismenovanje za odrasle je pa potrebno ta, ee zaključni izpit ne, ker je to ministrsvto e min ministrstvo odobril ta program in ima tudi izpit in ee potem ee nardijo vsi ne, se prijavijo na izpit, zaključjo in dobijo potem javno veljavna spričeva.

Kdo so pravzaprav osebe, ki pridejo k vam?

Kha, zej a pridejo knam različni ljudje ne od zej ne vem a govorimo zej o starostnikih ne? Ja o starostnikih ja. Večino ma so to ljudje, ki želijo v svojem, torej ko grejo v pokoj še neki delat.

Delat, zj eni si najdejo delo, to pomeni da redno delajo nekje al pa uglavnemto. Eni pa si želijo izobraževat, ker prej enostavno niso meli možnosti. Ali ni blo finančnih možnosti ali ni blo časa al uglavnem različne razlogi so in potem grejo ne. Eee ali pa jih vspodbudijo mlajši ne, vnukeci, ki pravjo babica ti pa pojma nimaš o računalniku in pridejo sem, zato da dokažejo, da pač tudi oni zmorejo ne. In ee večinoma takšni prihajajo, torej, ki želijo dodatno znanje klub, nekteri misljo ja, ka bomo pa vlagal v te st starostnike, sej ne bo nekekga odziva la pa fidbeka al pa haska od tega, ampak, koristi, ampak so koristi vlke no. Tak da večinoma takšni, ki imajo notranjo motivacijo.

Zakaj pridejo k vam? Zgolj zaradi želje po izobraževanju, druženju?

Ne je želja izobraževanja in druženja, neka tist prosti čas, zato ker vidjo, da ceu dopoldan recimo na kavici sedet ni glih izkoriščen prosti čas ne in potem skoz to, je pa res, da doskrat pridejo zaradi tega, ker se hočjo družiti, ker jih povabi kolega, ki ne vem, so gospe, ki so bile celo življenje gospodinje recimo al pa so nekje delale, ki niso šle nikamor, kako bi rekla, nekam vn v družbo in tak naprej. In pol zj najdejo čas za to da pridejo in se družijo.

Se osebe, ki se izobražujejo pri vas za to odločijo tudi, ker jih je strah, da bi jim možgani začeli pešati, če jih z učenjem nebi trenirali?

Jaz zdj tak, demenci se ne moreš izognat, ker je to bolezn, je to ugotovljena stvar ee, tako da temu u bistvu se ne da izognat, smo imeli tudi ljudi, ki bi haka rekla , da so že dementn ne. Ee, morš pač s človekom mal bol drugače delat, ee mal bol se posvetit. Ni nobenga problema. Jam želijo mal trenirat ne in dokazat da niso še, da še neki znajo, zmoreje ne v svoje možgane spraviti.

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom delujete? S kakšnim namenom se izvaja izobraževanje za starejše občane?

Ja namen naših izobraževanj je torej zadovoliti te potrebe, ki se izkazujejo tukaj ni na trgu, amapk jih izkazujejo te starejše osebe in jih vključit v aktivno življenje. Eeee to pomeni, da tudi ti starejši lahko prispevajo k naši družbi, k mlajšim generacijam, ee, da nekako probamo vzpostaviti to medgeneracijsko sodelovanje, ee, torej vključitev nazaj v družbo, ker pravjo nektiri, ki pravjo da grejo v pokoj, kot da jih več ni ne, ampak ni res. Te ljudi je treba še vedno ee, torej privabit k temu, da sodelujejo v družbi.

Gre zgolj za učenje ali tudi za kakovostno preživljanje prostega časa, druženje, povezovanje, zabavo ipd.?

Tako, tako, tako.

Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov?

To bom lahk povedla, ko bom tulk stara. (smeh) zej kaj je z mojga stališča najpomembnejše. Jst vidim ko pridejo sem ne, kako u bistvu so želni, so želni, kak srkajo vse, so želni tega, da jih nehče upošteva, da jih nehče še razume, da jih neh, pa to mislim, ne zej tak da bi e, torej hočejo dokazat, da niso za staro šaro in da , da jim daš veljavo ne, da jim poveš, da so tudi oni zmožni ee, da lahko, da niso sam za sedet pred televizijo al pa nekam, ampak, da tudi nam lahko res dajo še nekaj več ne, da anm lahko dajo tudi tisto znanje, ki ga imajo sami in ki, ki nam bo, ki nam lahko nam tudi pride prav ne. To pomeni, da so, da so videni, ne.

Pa jim tudi vi nudite del tega?

Js mislim, da ja.

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi?

Hmm. Največje problemi so vedn js mislim, da ti ljudje postajajo majn mobilni ne, to je prva stvar ne. Mobilnost je pri njih po moje največja stvar, ki jih lahka, kha, lah še kej druga no, to zej js, ampak tak sama ko gledam reče bi pršu, pa ne morem ne, eee ja pa ne morem peš, pa z avtobusom ne morem, pa nihče me nima za pelat. Torej ta mobilnost jih ovira pri tem, da bi pršl u mesto se izobraževat. Zato mi poskušamo pridet do njih ne, torej na Planino, u Dramle in kamorkoli. To je ena stvar. Druga stvar je res, da tudi zdravje pri nekaterih je tisto stvar, ki ne vem slabovidnost ali kej takšnega, ki se potem ne odločajo. Pa finančna sredstva v kolikor gre za ee, ss tudi t t to je lahk 10 €, js ne govrim zej o 100€ ne, ampak res tiste eee zadevica ki, ampak ponavadi se mi zdi ta mobilnost. Pa mogoče to ja, da včasih mogoč nekteri jah kaj bom pa jst to ne, potem ko pa vidjo kolega pa pridejo ne, ko vidjo, da je to tud fajn.

Kako vi oziroma vaša organizacija pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagata na poti v tretjem življenjskem obdobju?

Ena stvar je to, ta prepreka mobilnosti, da pridemo do njih ne. Eee, da izvajamo tečaje v krajih kjer so ti ljudje, ee potem, to je ena stvar. Pa potem, da omogočimo čim manjšo participacijo ljudi, torej finančno jih čim manj obremenimo ne. Zato pa iščemo projektni denar, da je zato za njih brezplačno. Eee vse ostale zadevice pa res izvajamo s tistim minimalno, to pomeni, da stroškov zej čis čist odkrita, da pokrijemo res samo predavateljem ne. Tak da drugih stroškov ne računamo, ee, probamo čim bolj po pa potem na obroke, pa u glavnem vse kar se da, drugače pa čimveč brezplačnih teh tečajev ne.

Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje?

Ja js pravim po odzivih se mi zdi da, da mislim neverjetni odzivi no, da, da so zadovolni, s tem da dobijo neko samozavest, ko, ko pravim zej pa spet na ta računalniško. Glih tule gledam, ko grejo do računalništva tečaja, ko si začnejo dopisovat, ko si dopisujejo lahk z vnuki, z sinom iz Nizozemske in tak naprej. Tak da jim daš neko samozavest, da zmorejo, dalko in da jim mal polepšas dan no.

Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Uh, to zdej takšnega primera nismo mel, da bi mi res bli tisti nekako, ki bi spravl z neke bede al pa iz neke take stvari. So pa ljudje, ki povejo, da so pršl sem, d so srečni, ker so pršl sem, ker so vsaj za trenutek ušli eeotesnjenosti doma ali pa na privezanosti na partnerja karkoli. To je ena stvar ee. Bla pa je ena gospa recimo, ki je pršla najprej na tečaj računalništva zato, ker je sin na Nizozemskem, mislim, da Nizozemska, da ne bom narobe rekla, torej u tujini in z njim enostavno finančni ji telefoni ne znesejo in je ugotovila, da pač prek elektronske pošte ji je sin reko tako. Torej to je ena stvar. Druga stvar, potem je šla naprej na angleščino, se je naučila toliko angleščine v teh urah, da je šla potem k sinu gor ee in tam lahko normalno komunicirala ne, da lahk bla, torej je lahk šla sama u mestu in je bla strašno zadovolna, pisala kartico, je prišla nazaj in rekla, da kej takšnega mislim, da res in to jeen primer. Drugače pa pravim večinoma so to primeri, ki ni eee, da bi rešl bede, ampak mogoče pa res stega, da grejo mal vn ne.

Ali med seboj »starejši učenci« gojijo tudi globlje, prijateljske stike?

Ja ja, bol ko mladi, veliko bol. Zato ker mladi se hitro segrejejo, pa hitro ohladijo pr vsaki stvari, tud pri izobraževanju, tako kot pri prijateljstvih ne. Vsaka stvar jih potem nekot zmoti ne. Pri starejših pa je drugače ne, lahko pridejo na tečaj ljudje, ki se popolnoma nič ne poznajo med sabo, ee, s tem, da majo tud ovire včasih ne ktir ne pride, ker nobenga ne pozna ne, potem na koncu po petih, šestih urah, pa že skupaj na kavici sedijo, tak da in se tud potem vezi ohranjajo naprej ne. Tak da vidiš, da tud potem kasneje pridejo skupi na drug tečaj al pa jih vidiš dolih da skupi sedijo, pa so prej bli popolnoma si tujci ne.

Menite, da ljudje, ki pridejo k vam, čutijo tudi pripadnost do vaše ustanove, skupine v kateri delujejo?

Mogoče ne tolk pripadnost do ustanove in, se kaže to, se kaže s to, s tem ko prihajajo nazaj ne, k nam. In u bistvu tud včasih ko kakšno stvar pokličejo pa vprašajo al pa ne vem čist xy stvar vprašajo, ko sploh nima veze z izobraževanjem ne in iščejo nekako pomoč al pa se nas obračajo, da jim mi pomagamo vkakšni drugi stvari. Eee, mogoče ja sj na to nism nikol tak razmišljala ne, da je to u bistvu tud to. Eeee eee, skupini pa bi rekla, da ja ne, ee ker tud vidiš, da ni po dve urah, treh urah recimo tečajov, ki traja ne vem nekaj časa so ta pripadnost skupini pokaže na čisto banalni način, če kdo zamuja, da ga okarajo ne, recimo. »Zakaj te ni, ne mormo začeti?«, ne. Eeee tak da ja, jst mislim, da ja, da velik bol ko pr mladih se to pojavla.

So navezani drug na drugega?

Mislim, da ja.

Se družijo med seboj, si pomagajo?

Mhm, družijo, pomagajo uvseh. Torej delajo si zapiske, če koga ni povejo mu, pokličejo ga, majo včasih večjo skrb ko mi, »da ja ne bote pozabla obvestit o tem« in po koncu vsakega tečaja js ne morem verjet, res vsakega tečaja skor pripravijo pogostitev samo, iniciativno brez, da bi jim kdo kej reku ne. Tk da je, nekot rabjo to druženje no.

Kaj pomeni to za njihovo življenje?

Hah, jst mislim da je velik, jst mislim, d a jim to veliko pomeni, da da pravim, da ne gre, da s, ker ne želijo socialne izključenosti. Js mislim, da je to ključni problem ne, oni ne želijo socialne izključenosti in na takšen način dokazujejo pač, da so vključeni u družbo, da so, ne da niso pač

čist izključeno iz sistema, bi rekel temu prav že zdaj ne. Tak da jaz mislim, da jim dost pomeni no, se pravim, to bi mogoč v bistvu njih bolj vprašal, kaj točno njim to pomeni ne.

Kaj pa učitelji in učenci? Je njihov odnos zgolj formalen?

M m, pri nas ne (smeh), pri nas ne, čeprav vedno pravimo, da je treba narediti, nekako ločiti med profesijo, pa med potem tem druženjem, ampak ee, mislim da te primorajo, da ne delaš na isti način, kot delaš z mladino. Čeprav tudi jaz nikoli nisem z mladino delala na način torej zida ne, ampak nekako dovoliš, ne čisto do osebnega stika, ampak mislim, da bi čisto osebni stik me, ampak pač določene stvari življenjske deliš z njimi ne, ker oni ti marsikaj lahko dajo, ti pa z drugega zornega kota spet nazaj poveš in pride do nekaterih neformalnih razgovorov, družben in tak naprej in mislim, da to pri nas teh zadev ne moti in da je to tudi včasih ključ do uspeha.

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju? Zadolgo pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov?

Eee, jaz če bi vprašal moje sodelavce bi rekel nikoli ni zadovoljna, ne, vedno hoče več in jaz mislim, da še vedno nismo dovolj dal, veliko, ampak še vedno ne dovolj, eee, zato, ker pač so še možnosti ne, jih še vidimo, je še več možnosti na tem področju. Ampak zaenkrat bi rekla smo kar dvignila stvar na dost visok nivo in da ga bomo, da ga bomo stopnjevali, zato ker mi smo imeli problem najprej, da so nas sploh čakirali, da so nas sploh videli kje smo, kdo smo, kaj delamo, da nismo ne vem, bavbav tak ko nekateri neki pišejo noter u računih, pa tak naprej ne in ko enkrat ti dobiš te ljudi, ko in ne samo pridobiš, pridobiš jih s tem seveda, da kvalitetno izvajaš in imaš dober odnos z njimi in potem se zadeve začnejo obračati. In jaz vidim pri njihovih potrebah, da še nismo dost do, dali dovolj in da še moramo na tem področju delati. Se pravim, problem so pa finance.

So zadovoljni?

Ja jaz mislim, da ja.

Menite, da bi lahko bilo kaj bolje? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje?

Ja lahko bi ponudili kaj več zato, ker pravim, ker hodijo potem ljudje, ko končajo pri nas določene tečaj po novih, z novimi stvarmi, pravim včasih sploh nimajo veze LUŠ, ki želijo, da

jim pomagamo pri eni drugi stvari, ki želijo se uveljaviti nekje drugje, ki imajo neke svoje ideje, da bi ne vem kaj v Šentjurju izpeljali, pa ne vem kako. Včasih moreš reči ne, da ne rečeš ne, ampak ga pač, gledat vse vidike in pa vse aspekte tega problema in potem pomagat, ampak eee. Kaj je že bilo vprašanje? *Menite, da bi lahko bilo kaj bolje? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje?* Ja, ja bolje ja, še več, ja mislim, da še več, še druga področja poiskati, ee predvsem takšna, ki jim bojo ee da, dala tisto veselje, da so vidni v družbi ne. *Morda kak konkreten program?* () Ne spomnem se zjle, ne spomnem se (smeh) nobenga, ampak glih sm zadnč študirala da sem rekla to, da, aha, ja ja, zj ko sm tule odprla. Ja js še vedno mislim, tulk se govori o tem medgeneracijskem sodelovanju ne, tulk velik se govori o temu, ampak tega ni nikjer, tega ni nikjer ne, ee in zj tak, mislim, dobr lahka tud napišete notr, sej nima veze. Mi pripravljamo en projekt, kjer bi izobraževal starejše, odrasle, pa tiste ki so gospodinje, ki imajo status kmeta ne, ki niso hodli u službo, na področju kulturne naravne dediščine in etnologije. Izobraževal, na področju prostovolca. Tuk mamo mi teh starejših ljudi, ki poznajo tulk etnologije, tulk legend, tulk kulturne dediščine, tulk tega in to nikakor ne nesejo, ne prenašajo naprej ne. To vse ostaja pr babicah, pa pol pr vnučkih pa tak naprej. No in mi pripravljamo en tak projekt v katerih bih bi to, nekako dobl finance za to, da bi jih usposobl za prostovolno delo in da bi ti lahko delal tudi u muzejih prostovolno, zj prostovolno ne pomeni čist zastojn ne, neki prispevki bi bli, ee in ee, potem bi jih lahko ti starejši tudi predavali po šolah, po vrtcih, jih vključevali. Js mislim, da jih velik premal tu notr vključujemo no. In to je to medgeneracijsko sodelovanje.

Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od starejših učencev?

Ja, večinoma se dobijo ideje od ljudi ne, večinoma se dobijo ideje od ljudi ali pa čist phh lasna iniciativa oziroma lasno razmišljanje. Recimo brejn storming tule med sodelavci, potem pravjo ja ka pa če bi to, pa ka pa če bi to ne, ampak pote dobr ne, naše ideje je treba previrit na terenu ne al kok bi rekli. Ko omeniš kakšnemu starejšemu kaj pa če bi tole, če vidiš par odzivov pozitivnih potem zadevo razviješ ne, večinoma pride do tega ee odzivov, evalvaciskih listov, ko piše uzadih kaj bi še lahko ne, kaj bi še lahko.

Sodelujete tudi s katerimi drugimi organizacijami, morda z društvi? S katerimi in na kakšen način?

Na splošno sodelujemo pač js lahk naštevam zej tu od ministrstva naprej, ampak to niso pomembne stvari glede tega, to je bol zaradi financ ne. Probamo sodelovat z občino, ne sam

finančno, ampak tudi vsebinskem področju ne in nekako sugerirat katira področja bi bila pametna, ampak dobr tu so stvari pač kakšne so, tako da iščemo priložnosti pr drugih organizacijah seveda vsodelovanju, ne vem društvo upokojencev, ki je zaprta ustanova za mene, še vedno. Enostavno ne prideš v to sodelovanje, čeprav bi radi. Torej, da tud tam dopiš ideje, ampak js ne vem zakaj se mi zdi, da je nekako to zaprto pr njih ne. Amm to, potem so, dobro potem ponavadi društvo prijateljev mladine priskoči tud zravni, ki je sicer za mlade ne, ampak včasih kakšno idejo dobiš pa kej takšnega z njimi nardiš. Potem so tuki različne, to so šole ne tudi, pa večinoma so tuki pol posamezniki ne, ki nekako te pripeljejo do nekega društva, do neke ustanove. Sej društva so ne, sam društva zajemajo eno okolico oziroma nek krog, ki ni, ponavadi je tam to krog zaprt že skor ne. Društvo upokojencev Dramle al pa Ponikva maš zaprt krog ne, to ni zej razpršena stvar, včasih, ne vsepovsod, ne ne ne govrim zej vsepovsod. Sicer ponujajo vedno za use upokojence ne al pa za vse, ampak potem vidiš da ni ne pridejo zraven ne. Ne vem. *Prej ste rekli Spominčica?* Ja ja točno ja, to sm pa pozabla. Eeee Spominčica Šentjur, to je zdrženje zahodnoštajerske pokrajne za bolnike z demenco in svojce, em mogoče mamo tud srečo, da sodelujemo zato ker sm jst tam precednica komisije za izobraževanje in mednarodno sodelovanje, potem skoz to probamo nekako, ampak tud jst bom tud rekla, kljub temu, da sm jst tam zraven, nismo še nekak se čist vključ vskupine, aeee, ne vem zakaj, še sama sn začela zj zj razmišlat o temu zakaj ne. Mmm so pa tam isti ljudje recimo na predavanjih al pa udeleženci kot so pr nas ne, sej ni, ampak nismo pa še nekak ornk niti povezal. Si mislim zakaj, zato e rišemo nek projekt, ki bi to vse skupi vključl.

Na kakšen način to vpliva na vaše delovanje, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi?

Js mislim, dobr no ta povezovanja, js še enkrat bi rekla to, da niso dovol dobra v Šentjurju, da tudi mi včasih mogoče nismo dovol pozorni še na ostale, ki določene stvari ponujajo. Zakaj? Zato ker če delaš skupi lahk kvalitetno narediš in za širši krog ljudi in odzivnost je večja. V kolikor delaš sam, torej da dela več ljudi js mal tole, pa mal ti, pa niti en za drugega ne vemo, potem je kvaliteta ni ravno dobra ne, oziroma je mogoče pri posameznih organizacijah, ni pa to za širšo, torej skupnost ni glih ravno dobra stvar. Torej js mislim povezovanja morjo bit eeee, se pravm ravno zaradi te kvalitete izvajanja.

Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanje večja, boljša ipd.?

Da je kakovost večja al boljša. Se pravim js bi si želela še boljše, pa povezovanje zdruštvom upokojencev Šentjur recimo ne in potem mislim, da bi bla kakovost še večja in bolša. Tako

pa, pa ne rečem, da je slaba zdej, sploh ne, ampak pravim v tej želji, da povečam sodelovanje, potem včasih pač misliš, da ni dobra stvar ne, ker se ti zdi, da je nehče prikrajšan zato ne. Eee tako da pri teh sodelovanjih ja, zato ker pokriješ širši krog ljudi, večjo odmevnost maš in to. Mislim da je, da vsa ta sodelovanja, ki so pripomorejo seveda k bolšem izvajanju.

Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Premor. Za kakovostno staranje, zej če čist tak rečem ne vem točno, ampak jst mislim da s tem se ukvarja Zdravo mesto, torej projekt Zdravega mesta v občini Šentjur. Eeee tam smo bli nek zavn vključeni z določenimi zadevami, ee potem so tuki društva upokojencev, ki izvajajo svoje aktivnosti. Tak da če pogledate društvo upokojencev Šentjur majo vedno, vem da majo izlete, druženja, potem ročna dela, ee to poznam. Potem je društvo kmetič, zdej, zdej ne vem če so one glih za to tretje življensko obdobje, ampak večinoma so tu te ženske starejše mal bol ne. Ne čisto to, amapk, tak da mislim tam se stvari dogajajo. Potem pa že več ne vem. Aja, dom starejših, ja seveda. Dom starejših ma svoje aktivnosti tud joj, seveda.

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi?

Js mislim, da se vsi trudmo, da je ne, da bi bilo dobro poskrbljeno, z mojega stališča bi še blo lahk boljše, še več vključevanj, saj pa ne zato, da jst to tak mislim, ampak zato pravim glede na odzive teh starejših ljudi, ki hodjo k nam ne, vem da bi lahka blo še boljše poskrbljeno. Tak da z moje strani bi blo treba še kej nardit, mogoče se jim še bol prebližat, to bi mogl, to bi blo za njih vprašanje. Oni bi vam velik povedal.

Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)? Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja?

Ja js mislim ne, tuk ko se pogovarjam z njimi ne, čist tak njihov odgovor ne, »nihče me ne poslušā« ne, »nihče me ne razume«. Js vem, da je včasih starostnika teško razumet ne, zato ker oni še vedno govorijo »ko smo pa mi« ne, »mi pa smo to tak, vi pa mladi pa tok nardite« ne, ampak so ljudje, ki potem ko se želiš z njimi pomagat, ko predstaviš stvari in se čist normalno skomuniciraš in čist normalno rešiš zadeve. Tak da js mislim, da da mogoče to to, da jim majnka mogoče teh delavnic, pa to niso delavnice, kr taka srečanja ko pač se pogovarjajo. Kavice pa, ne vem u Evropi u Celu vidte gospe starejše, ki sedijo na kavicah vsak dan in se pogovarjajo in mogoče to manjka nekako da bi ble takšne delavnice, ki bi z

nekim moderatorjem, mediatorjem, ki bi ljudje pač mogoče svoje ideje, svoje poglede na določene zadevice rešval.

Poznate kakšen program za kakovostno staranje, ki ga v Šentjurju ni?

() Čaki kiro, zadnič sm vidla, glih tole ko mi delamo ne, ta kulturni mediator se imenuje ne, ki je bil, ki ga imajo na tej univerzi za tretje življensko obdobje. Torej teh posrednikov kulturne naravne dediščine in etnologije. To mi je ena stvar, ki mi je zanimiva, ki je sicer tudi na občini blo interes, da se ta stvar razvije tudi pri nas. To je ena stvar recimo, ki je, vem da je razvita. Eeeee potem so pa ti programi predvsem za aktivno preživljanje prostega časa, to pomeni športna udejstvovanja, ee za zdravo življenje al neki vtem stilu je stvar, kjer maš tedensko se udeležijo teh delavnic ali pa no ja, lahk se reče delavnic, ki čez ceu dan se aktivno, ne vem maš nordisko hojo, od plavanja do potem pač tisto kar zmoreš in potem različni razgovori, delavnice, predavanja. Tak da to je recimo en tak program, ki je tud zanimiv ne, ki bi se izvajal recimo tedensko ne. Po dklopih.

Kaj pa medgeneracijski center? Bi bilo to potrebno? Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo starostnik ali morda tudi vaši organizaciji?

Ja to je ena stvar ja, to so tudi programi, ki obstajajo, ki jih razvijajo različno različne organizacije ne, eee. Mogoče ja ne, sam to vprašanje, js mislim to rabi čas ne. Zato ker vse kar je neki navo, kar je neki sprememba al pa neki na novo se uvaja je to ču dna stvar vedno ne, zato mogoče bi se ta medgeneracijski center, ni slaba ideja, ampak se more začeti razvijati v neki organizaciji, ki to že počne oziroma že izobrazuje starostnike, pa mlajše ma stik ne. Mogoče smo mi ena taka ustanova, ki imamo oboje ne, ki lahka privabiš starostnika in mladostnika ne in mladega in da se in da se na tak način, da ne imenujemo to medgeneracijski center, ker to se s fino sliši, pa na papirju je vse lepo ne, ampak da se to začne izvajati, brez da ti rečeš na veleki zvon obesiš, da to je to, ampak začneš izvajati in potem ko to stvar tako daleč razviješ in potem rečeš ja, to je to. Tak da ja, to je ena stvar. Si lahk zapišem. (Smeh)

Priloga Č: Intervju – Center za socialno delo

Datum in ura: 9. junij 2010 ob 13h

Intervjuvanec 1: mag. Anica Veber (direktorica)

Intervjuvanec 2: Cvetka Leskovšek (socialna delavka)

Opis zavoda

Prosim, opišite mi organizacijo v kateri delujete? Kako se imenuje? Kako dolgo in kako deluje? Kakšne vrste dejavnosti izvajate?

A: CSD Šentjur pri Celju je socialno varstveni zavod, ki je ee ustanovljen bi že leta 1983, ampak ne pod takimi pogoji in utaki obliki. Takrt se je pač imenovalo še to drugač, to pomeni, da je ubistvu od takrat že mnogo let. Kot javno-socialno varstveni zavod pa deluje od leta 1991. ee delamo za območje upravne enote eee Šentjur, občine Šentjur in pa občine ee teh občin, občine Šentjur pa Dobje. Približno 22.000 prebivalcev je. Občina Dobje ima 1000 prebivalcev, mmm ostalo jih je pa pod Šentjur. Pač naša dejavnost kot sn že rekla je socialno varstvena dejavnost, smo javni zavod, izvajamo javan pooblastila, ki so nam določena po zakonu in pa storitve in pa različne programe. Zdej eee to so več vrst storitev.

Od kje se financirate?

A: Tri ministrstva, za delo, družino in socialne zadeve, eee večina sredstev je od tam. Zdej če gre pa za izvajanje kakršnih kol programov al pa če je storitev pomoč na domu to financira občina, eem, ker jo mi izvajamo za občino. To je storitev, ravno za te starejše. Ee in je to z občine, iz strani zavoda a zaposlovanje oziroma ministrstva e je samo ta program. Vsi ostali programi, če se pa prjavlamo se pa lahk s strani občine, ministrstva, različno.

Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate organizaciji?

A: Moja je magisterij in sm direktorica CSD, imam drugi mandat, to je približno devet let.

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi?

A: Ja to pa sm že prej rekla. Javna pooblastila so tista in pa storitve ne. Zdej javna pooblastila sp vsa tista pooblastila, ki nam zakon nalaga, da mormo poskrbet, pa kaj mormo nardit. Za storitve pa prav tak, ampak za storitve se odločajo em posamezniki, skratka vse se dela skupi z njimi, ne za njih ne, to je zlo pomebno. Eee, da načrtujemo skup reševanje stisk emm, nikol

ne odločamo mi o tem kako bo starostnik živeu, ka se bo z njim dogajal. Nikol, zdej nism to prav rekla, kadar ogoža sebe in druge, to so pa posebni postopki, sicer pa vse v sodelovanju skupaj z njimi. Da poskrbimo za preživetje, za tud gre in v materialni obliki in vse ostale stiske in težave.

C: Ja sigurn to kar je prej že direktorca rekla, ta skupina starih za samopomoč sigurno. Potem ta prva socialna pomoč vsem tem starejšim ljudem, ko pridejo sem al v zevi spokojnino al z urejanjem varstvenega dodatka al državne pokojnine, pa tudi pomoči na domu, ki jo mam v okviru CSD, ko lahk tem starejšim prinašamo kosila domov, da se im počisti, pospravi, druženje, skratka vse te pomoči mislim, da so, da je lahk njihova kvaliteta bolša.

Kdo so pravzaprav osebe, ki pridejo k vam in s kakšnim namenom pridejo k vam?

C: Eeee čisto različno. Pridejo sami starejši al pridejo v spremstvu svojih otrok al pridejo vspremstvu znancev, različno. Včasih otroci sami pridejo, ker ti starejši že niso več sposobni pridet, različno, skratka različne informacije.

A: včasih smo obveščeni s strani drugih, društva upokojencev, patronažnih sester, policije.

C: v bistvu lahko kdorkoli opozori, da nekdo starejši živi v slabših razmerah, da ima težave ali karkoli, da ni za njega dobro poskrbljeno.

A: Al pa anonimni klic.

C: Smo dolžni reagirat.

A: In tudi vedno reagiramo. Ne glede na to, da nekdo da nepopolne podatke, da nekdo sumi, da se nekomu ne dogaja dobro, vedno in v vsakem primeru preverimo.

Kakšne programe za kakovostno starost izvaja organizacija?

C: To kar je že prej gospa direktorca povedla, to skupino starih za samopomoč mam. To je skupina, ki je v okviru združenja za socialno gerantologijo in gerantagogiko, to je Inštitut Antona Terstenjaka začel, potem so se pa razdelil. Ta skupina pr nas obstaja že 17 let bo zdajle praznovala. To mislim, da je zelo eee, druga pa mislim, da za kvaliteto njihovega žvljenja sigurno ta storitev pomoč na domu, ker vsi ti ljudje lahko del časa ostanejo v svojem domačem okolju, ni treba, da odidejo v dom starejših, kar pa iamjo vsi odpor proti temu in jim je zelo pomebno, da so lahka čim dle na svojem domu.

Kje, kdaj in kako se izvajajo ti programi?

C: Ta skupina starih za samopomoč je vsak četrtek tu na centru v sejni sobi, dve ure od četrte pa do šeste ure zvečer. Medtem ko ta storitev pomoč na domu se pa izvaja na njihovem domu,

pač glede na njihovo željo, ki jo izrazijo. Kolkokrat to želijo ali je to vsak dan ali je to enkrat tedensko ee, z njimi se sklene dogovor na podlagi tega dogovora pa se potem ta storitev izvaja.

Kaj vse nudite starostnikom? Kakšno pomoč jim nudite?

A: Mogoč še to dodamo, da v okviru te pomoči ee na domu, spada pomoč pri reševanju različnih kriznih situacij u družini, socialno vključenost v okolje in skrb za preživljanje prostega časa, pomoč pri vzpostavitvi sodelovanja eee otrok, pa ee tud širše okolice ne, pa pri skrbi in varstvu.

So zadovoljene potrebe zaradi katerih pridejo?

C: Js mislim, da se center maksimalno potruđi, verjetno res jim čisto vsa pričakovanja ne moremo izpolnat, ker pogostokrat se zgodi, da ti starejši ljudje niti ne vejo kam se lahko obrnejo in dobijo rpi nas vsaj informacijo kam in na koga se lahko obrnejo ne. Eee so verjetno tud njihova pričakovanja od centra, da bo rešo recimo tud ee pogostokrat rešujemo spore med starejšimi in mlajšimi, kjer več generacij v isti hiši živi al pa blizu skupaj. Oni pričakujejo, da bomo kar mi ene odločitve in pa neke spremembe in da to treba sodelovanje vseh teh vključenih oziroma teh, ki živijo skupi kr težko, pogostokrat se razrešijo situacije, pogostokrat pa tud ne, ne in ne morem rečt, da čist vedno, ampak trudmo se pa maksimalno zadovolit te njihove potrebe kolker je pač vokviru naših pristojnosti in pa možnosti ne. To kar pa niso naše pristojnosti, ar so recimo spori preko sodišča la pa drugih služb jih pa napotimo kam se naj obrnejo in tam potem naprej uveljavljajo svoje pravice.

Ali organizirate tudi kakšne izlete, pohode, zabave, delavnice ipd.?

C: Ja s to skupino vse to delamo. Enkrat do dvakrat letno mamoz izlet, potem z domom starejšimi Šentjur zlo velik sodelujemo, hodmo k njim na obiske, potem, ko majo te raztave, praznovanja, gremo skupi z njimi, isto tak z društvom upokojencev ta skupine sodeluje, ker tak vse so upokojene, isto tako potem gremo si pogledat kakšen muzej. Karkoli pač takega zanimivega one same tud predlagajo in odkomuniciramo in gremo. Zdej že mal težje, ker je skupina 17 let in najstarejša je 90 let letos praznovala, tak da nekatere med njimi so že tud gibalno ovirane e, težje grejo. Včasih smo najele avtobus in smo šle z avtobusom, medtem ko je pa zdaj malo težje, ampak vseen poskušamo, vsaj tuki v bližini kam lahko gremo.

Kolikokrat tedensko, mesečno so dejavnosti organizirane?

C: Mesečno imamo vsak teden, da gremo pa na izlet pa ne, niti finančno ne bi zmogle, pa tudi fizično ne, ne. Sej pravim dvakrat letno gremo na izlet, drugač na skupini pa vsakič telovadmo, si mirno pritisk, pojemo, si vice povemo, mammo eno tako glavno temo pogovora. Eee z domom starejših pa kadar pač oni organizirajokašne te prireditve vedno gremo. Prej ko še v Šentjurju ni bi dom smo tudi v domu u Celju, z domom v Šmarju. Pa še zdej tud z njimi sodelujemo.

A: Zdej to bi rada poudarila, to ni redna dejavnost CSD-ja, to so programi, ki je dobro, da se izvajajo, ker se nam vidjo potrebe zato smo to šli. Sicer je pa to prostovolno delo in delo izven delovnega časa in zbiranje denarja posebi. Mi moramo za te programe dobit nekje denar, to ni avtomacko in to ni v okviru rednega dela ne.

C: Mi se prijavlamo na razpise ne in potem to občina Šentjur ma vsako leto razpis in razpis ta združenje za gerontologijo in gerantagogiko, ampak to so taka minimalna sredstva. Če vam povem, da smo v 2009 dobili 90€ od tega združenja, občina Šentjur nam je dala pa 500€. Mi pa recimo za en avtobusn prevoz že damo kakih 300, 400€, tak da potem prispevajo same pač po svojih zmožnostih, ki pa niso vlke, pokojnina z varstvenimi dodatki in so res nizke ne.

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom delujete? S kakšnim namenom izvajate dejavnosti, ki pripomorejo h kakovostnemu staranju starejših ljudi?

C: No ta skupina absolutno je cilj kakovostno preživet ee tretje življenjsko obdobje, jesen svojega življenja ee, usmislit to življenje, optimistično preživet in čimbolj aktivno ee, medtem ko sm pa prej rekla že za pomoč na domu, pa mislim, da je to glavni cilj, da omogočit tem starejšim čimbol kvalitetno in čimdalše življenje udomačem okolju, da tisto ko morejo odidit v dom starjših se čimdlje preloži ne.

A: Mogoče še to kar pa vzvezi s to storitijo ne. Zagotavljanjevišje ravni kvalitete življenja za kategorijo oseb, ki so po zakonu upravičene do pomoči na domu, ohranjanje možnosti bivanje človeka vdomačem okolju čimdlje časa, vkolikor ima pogoje za bivanje in pa zaradi prezasedenosti domov za starejše in dolgih čakalnih dob se ljudjem omogoči bivanje doma ter ee za ta prehodni čas, ko čaka na dom ne.

Gre zgolj za pomoč v denarni stiski in v primeru nasilja ali tudi za kakovostno preživljanje prostega časa, pogovora, druženje, povezovanje ipd.?

C: Predvsem to, čimbolj kvalitetno, sploh ta skupina. Ravno tako pa ee ta pomoč na domu, ker ee ti ljudje potem povejo kak jim to veliko pomeni da vsak dan al pa dvakrat, trikrat na tedn delavka pride k njim in se z njim pogovarja, jih posluša, em oni povejo svoje doživetje in je vbistvu ta delovka njihov že skoraj družinski član in im zaupajo marskaj takega ko drugemu nebi, tudi svojim otrkom ne, celo kakšne želje u zvezi ne vem svojega pogreba la pa karkoli. Tak da tud to so ble situacije.

A: Zlo velikrat je obratno, ko ste to rekla ne, da se preko teh zadev ugotovi nasilje, pomankanje in vse ostale ne, da je bol posledica tega skupin, pa te pomoči na domu, so potem tud informacije, ko prideš dlje do teh stvari. O nasilju ljudje kr tk ne spregovorijo ne, če jim pa ti enkrat, ko si jim pa bližje, pa pride to na dan.

C: Pa tudi tako rečejo ne, pa sej ni tako hudo, sej pa moram potrpet ne, vedno bol iščejo tisto opravičilo, da so oni starejši sitni ali karkoli ne, pa da ni tako. Potem pa, ko jim razložiš, da nihče nima pravice ne vem se kregat al pa jim denarja vzet al pa, da oni ne smejo z njim razpolagat, pol pa počasi vidijo, da pa mogoče res niso prezahtevni, da je pa to le njihova pravica ne.

A: Da jim daš potrditev ne, da sej to e nn ni dovoljenje, da sej oni morjo žvet tak ko sami misljo. Včas je to še ta stara miselnost ne, morm dat vso penzijo, pa kej taka in vteh skupinah se o teh stvareh dost pogovarjajo.

Jim nudite tudi kaj od naštetega? Kaj pa delavnice za starejše (jih izvajate, kdaj in zakaj jih izvajate, kakšen je odziv)?

C: Vbistvo je to vokviru skupine, na centru organiziranih delavnic nimamo za starejše ne. Zdaj e pri nas e to sicer Center sodeluje z Društvom upokojencev, ampak ne sodelujemo pa pri teh aktivnostih. Lahk rečem, da je društvo upokojencev zlo aktivno in majo tam ogromno najrazličnejših delavnic. Od ročnih ee teh krožkov, do telovadbe, sprehe in tak naprej. Oni imajo vokviru društva zelo veliko tega ne, tak dam i se znjimi povezujemo, hkrati tudi povemo tam mate možnost it pejte tja, tud tem ko so v pomoči na domu vključeni, ko marsikdo reče kak mi je dolgčas, ne vem kam bi se dau. Pa je tud seznanmo vključte se v dejavnosti društva upokojencev, tam bote mel možnost druženja, srečanja z drugimi starejšimi.

A: Šle ste pa že v domove na delavnice. C: Ja, ja, to pa ja. Pirhe barvale, pa ročna dela smo delale, pa svilo smo barvale, pa na steklo slikale. Take, ampak ne tu, skupi z domom starejših,

ker tisti, ki so v domu starejših, pa naši smo skupi meli delavnice.

Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov?

C: Mislim, da prvo je to, da ti ljudje majo občutek, da še neki pomenijo, da so še nekaj ne, ker tisto njihovo sej je vseeno al sn tam al sn tu čist tako brez izhodnost, to, potem, da čim delj ostanejo aktivni, da se družijo z sebi enakimi al tud z mlajšimi, ee pa to, da niso tolk zaprti vsebe ne. Nekateri zlo, zlo težko karkoli povejo, recimi js is primera iz skupine, ena gospa dolgo dolgo ni in ni nič se vključla vskupino, samo opazovala je ne in potem ko se je odprla, ko je se začutla, da je varna in da lahko ona pove, je potlačiti ona je čudovita zdej, čist se je spremenila, drug človek postala.

Pa jim tudi vi nudite del tega?

C: No sigurno s to skupino ne, pa to, da jim čimveč možnosti povemo ne. Sej vsega tega Center ne more zagotavljat, ker to ni naša osnovna dejavnost, absolutno ne, to je dodatna, ampak te informacije, kje pa lahko se še dodatno vključijo in osmislijo tretje življensko obdobje.

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi?

C: Hm, to bi jst težko rekla, to kr povejo. Jst bi rekla mogoče to, zlo hiter in skokovit razvoj. Ti starejši ljudje, to mene tud že moti, nism še tuk stara, ampak me moti to računalništvo je ee nepismenost ne. Pravjo vsepovsod piše to si pogledjte na internetu, to si pogledjte tam ne. Oni pa rečejo, mi ne poznamo ne računalnika, ne interneta, ne, ne znamo ee tega ne znamo, unega ne zanmo.

A: To je še ta generacija starejših in mislim, da ta skokovit razvoj je zlo zlo zlo spremenil.

C: Mobiteli tudi. Ta najstarejša gospa, dolgo časa ga je sam sabo u žepu nosla in ko jo je kdo poklical se je znala oglasit ne. Zej že pravjo, da že emal več, da že tudi ona koga pokliče. Prej se je sam oglasla, tak da so oni preverl kje je. Vse, vse ta tehnologija mislim, da je zlo zlo. Potem mislim ta hiter tempo življenja emm zlo.

A: Osamljnost ne.

C: Ja bi rekla ja ne, ni čisto vseh, ja večinoma so osamljeni zelo, zelo. Potem bi pa rekla to tudi, eemm mogče dostopnost do teh različnih služb ne, ker se ee zlo spreminja glede te naše ureditve, ki je bla prej spremenjena ne im zdaj one še vedno zvijo v tistem socializmu, ko so

one vslužbo hodle, ko so urejal vse na enem mestu, pa kjerkoli. Zdej se je to vse spremenil in dejanosko niti se ne znajdejo kam, kje it, na katira vrata potrkati in je že to, informacija kje lahko dobijo karkoli zelo pomembna.

A: In so že zgublene predn sploh začnejo rihtati zadevo. Kaj pa zdej? In to bega starejše ljudi še pa še. To je za njih ne vem kak projekt it na u penzijo že ne.

C: Al pa recimo ko kakšne obrazce morajo izpolniti vem ko pridejo tuki na center, mogoče prosijo in to seveda jim pomagamo izpolniti ta obrazec. Enkrat že zato, ker jim težavo vidimo dela, drugič zato, ker ne vejo kaj naj tam not upišejo.

A: Strah pred novimi ne, kaj pa je zdaj tu pred mano tukaj listov ne. Jst recimo velikokrat pomislim kak je grozno, da proizvajalci recimo določene stvari naredijo, da je star človek žejen, pa si ne more steklenico odpreti ne, velikokrat povejo al pa ja vem iz izkušnje ko maš odprite mi to in če te ni je žejen ne, konzervo odpreti, kak odpreti ne.

C: Js recimo iz izkušnje iz skupine. Ti nakupovalni centri, tekoče stopnice ne. Ta starejši, ki je oviran težko gre na tekoče stopnice. Potem pa dvigala, nekateri se bojijo v dvigala, ker se bojijo kaj se bo zgodilo, če se dvigalo ne bo odprlo ne in uporaba dvigala, ja se spomnem več let nazaj ko smo šli prvič v Dom starejših v Šmarje, pa smo se z dvigalom pelali, kak jih je bilo strah vstopiti v dvigalo ne, ker so se prvič z njim peljali ne. To so take stvari, ko se nam zdijo čisto logične pa čisto, ampak niso logične ne.

A: Tudi police, polne utrogovini tisoč artiklov, zdej se pa ne najde, ko noče nič druga ko zemlja, pa mogoče tisto pašeto še s tistih časov ne.

Kako vi oziroma vaša organizacija pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagata na poti v tretjem življenjskem obdobju?

C: Vse to kar sm že prej povedala ne. Čimveč informacij ko pridejo, da jim daš podporo, spodbude, naj se ne ustrašijo, kljub temu, če so kje zavrženi, ko pol rečejo ja, pa so osorni, nesramni, pa mi tega ne povejo, rečem večkrat uprašajte če ne slišijo, bojo pa drugič pa tretjič slišal ne. Na Centru pa lahko rečem to, da smo za starejše in invalide dali zvonec odspodaj, če ne morejo po stopnicah pozvonijo, gremo spodaj in ee se spodajm, v sejni sobi z njimi pogovorimo, da ne hodijo po stopnicah z berglami ali pa kdo, ki se z vozičkom pripelje. Mislim, da je to zelo pomembno.

A: Mogoče bi še dodala, tu je za nekatere kr hudo, ta pomoč na domu je plačljiva ne, to je storitev, ki jo mora uporabnik plačati. Eee včasih problem delajo svojci ne, ker ee zdej če on ne mora plačati se lahko tudi občina vključbo naredi ne, nekateri svojci pa to ne želijo. Sami jim ne

morjo pomagat, časovno ne zmorejo ee, meli pa bi za njim neki ne. Tko da včas vidmo potrebo, si želimo, ampak še vedno mormo, si želimo, vemo, da je potreba, uporabnik tud bi meu, ampak nekje so še svojci tisti, ki včasih marsikje zabremzajo na žalost ne in potem je treba tu precej energije s svojci se pogovarjat oz. sploh te starejše ljudi prepričat ne. Pokojnina je vaša, življenje je vaše, vi ste, si zaslužite dostojno življenje in sam včasih smo žalostni vsi skupi ne, ker vemo da bi rabu več, da bi blo bolj več, pa ne dobi.

Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

A: Teh zgodb je pa velik ne.

C: Ogromno, to ni sam edn. Js bi zejle težko rekla. Recimo, če se zjle sam na enga gospoda spomnem ee, ki je živeu na ponikvi, čisto sam, hiša se mu je rušla, ploh ni bla njegova, samo dovoljenje je meu not bivat. U hiši ni blo ne vuode, ne elektrike, prejemal je državno pokojnino, pri nas denarno socialno pomoč in je dobesedno hodu od hiše do hiše in potem so sosedje klical, ampak vsakič, ko smo šli domov njega ni blo doma, ker je hodu od hiše do hiše in ga nismo mogli najdl. Pol smo s temi sosedi tu lahk res rečem zlo en tak fajn kontakt, da so oni, ko so ga vidl, da je šou domov al pa je pr njih ostau, da smo prišl tja. Ene trikrat, štirkat smo se pogovarjal, da bi on odšeu u dom, da bi meu pomoč na domu, ampak pomoč na domu njemu ni nč pomagala, ker je bla hiša vrazsulu in tam not se ni dal ne skuhat ne nič ne. Eee no in končno potem smo ga le tak daleč prepričal, da je pristal, da se da vloga za sprejem v dom, ampak to je blo tak precej, to ni blo en mesec, to je blo skoraj celo leto. Ee potem je le pred zimo, v začetku decembra bil sprejet v dom in odšel v dom, ampak daleč, u Topolščico. On si je pa želeu striktno u Šentjur in takrat, ko je odhajau ni imel niti obačil, ničesar. Preko RK smo vse od obleke, do obutve, piđame, spodnjega perila, vse, er ni meu ničesar. On je pač hodil od hiše do hiše in smo mu to domov potem tud dostavl, ti sosedje so ga odpelal u Topolščico in takrat, ko je dhajau je reku, je prosu, je reku lepo vas prosim priskrbte mi, da bom prišo nazaj vŠentjur, jst bi rad u Šentjurju biu. Po treh mescih je uŠentjurju potem končno bil prostor in zdj je v Šentjur prestavljan, js ga srečujem, je pokretn gospodm ker je star 71 let, ves presrečn in zadovoln, da je zdaj tuki. Pravi tuki sn bliz, lahko me pridejo sosedje pogledat, nima pa nikogar ne, nima otrok, ne bratov, ne sester. Sordniki, neki dalni sorodniki so. To je en sam primer, ampak takih primerov kot je ta je ogromno ne, ker nikomur ne naredi od danes na jutri, ker to je projekt, pripravljanje tega človeka na spremembo, ker če je celo življenje, 7 let živeu svoje življenje, se to ne da spremenit od danes na jutri. Da se ga postopno pripravlja, seznanja, ga posluša, em mogoče tud pelje celo vdom al pa se z domom

dogovorimo, da gre v dom k njemu na obisk, al da ga sosedje al mi peljemo, da pogleda, skratka to je postopk, to se ne da spremenit na hiter.

A: pa zlo je pomembno, vse skupi z njimi, da nč za njih, da majo občutek da oni odloč, mislim majo občitek, oni morjo odločat. Mi jim lahk damo informacije, mi jim damo možnosti oni se pa odločjo ne, pa zlo pomembno je to kar je ga. Leskovškova povedala mal večji projekt biu, zlo pomembno,, ogromno je pa teh drobnih stvari, ko se nam včasih solzah vočeh hvaležni za kako toplo besedo, prijaznost, za informacijo, ee ko je njim naredila premik u življenju al pa obisk sorodnikov, al kej rabte, kaj rabte, na kak način bi to rešval. Ee tk da tu je ceu kup nekih drobnarij, ko jih starejši zlo cenijo in jim lahk spremni življenje ne, se prav čist drobna stvar za druge nč posebnega ne, ka pa pol če je šla pa mi stisnala roko pa neki lepga povedla ne.

Ali menite da ljudje, ki prihajajo k vam čutijo pri vas neko oporo odrešitev problemov, vas vidijo kot rešitelje za njihove težave?

C: Ja, neki od tega sigurno. Se pravm pogostokrat so pa njihova pričakovanja prevlka ne, ee ampak potem ko se jim pojasni kaj lahko mi, kam se lahko obrnejo, ee pa mislim, da se da čist vreau. Zdj da bi rekla rešitelji, mogoče nekteri ja kot rešitelji, ampak predvsem pa kot pomoč al pa službo na katero se lahko obrnejo, da bojo dobil vsaj informacije kaj pa potem lahko naprej ne.

A: Mogoče vsi tud ne, ne. Eni tud ostanejo nezadovolni ne. Trudimo pa se, da bi tisti, ko pridejo vsaj neki dobil.

Je odnos med uslužbenci in starostniki, ki hodijo k vam zgolj formalen ali je v katerem primeru tudi prijateljski?

C: Kaj pa vem, prijateljski skor ne morem rečt, ker že smo služba taka, da težko, medtem ko na teh skupinah so sigurno prijateljski, tam absolutno al pa s temi, ko si pogosteje v stiku al pa z nekom, ko eno leto ga pripravljaš, da bo odšeu udom al pa da bo dobu pomoč na domu, tam pa pomoč na domu steče tam pa absolutno. Te delavke s pomoči na domu majo take prijateljske odnose s temi ljudmi, tako da potem pa se zgodi pač ta zadnja faza, ko umrejo celo delavke čutijo neko dolžnost, da grejo na njihov pogreb, čeprav ti ljudje njim niso nič ne in in tud pogosto je zgodi, da se zjočejo celo in rečejo zej mi je pa ta, pa ta umru. U teh primerih kjer dlje časa to traja sigurno je prijateljski, tisti, ki pridejo pa po en pogovor, eno vprašanje to pa sigurno tega ne more bit, ker je to samo en stik ne.

A: Zagotovo prijateljski je mogoče mal pre pre, beseda ni prava, če pa hočmo v temu smislu

mislim, da je cilj, da ni zgolj formalen odnos, to pa zagotov skoraj nikol vsaj v naši ostanovi bi si upala trdit, da ni, da ne gre samo za formalno informacijo, ampak že vse tist stik, da si vzamemo čas, da smo dostopni, da znamo bit senzibilni ee bolj vtem smislu ne, vprašanje, če je to prijateljski, je pa sigurno topu in več kot uradniški, kot nas majo za uradnike, to zagotov.

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju?

C: Mislm, da nikol ne mormo bit zadovoln s tistem kar mamu. U Šentjurju zagotovo bi blo fajn, če bi bil dnevni center al pač u sklopu doma starejših, eeee, kamor bi lahko ljudje zjutri prišli in odšli mogoče ob dvanajstih al pa popoldan ne, kamor bi jih lahko svojci prpelal. To se mi zdi, da absolutno bi blo pozitivno, potem u sklopu doma starejših imamo varovana stanivanja, ki bi sigurno blo še več povpraševanja po njih oziroma še več bi bilo nujno, da bi bila. je pač kokr je, mislim, da so sam, da je 10 stanovanj na razpolago. Mislim, da tudi to kar sm prej rekla, društvo upokojencev je zlo aktivno emm..

A: Pa tudi v okviru naše pomoči na domu so še možnosti več. Zdej je problem, da me pred prazniki in sobotoma, nedeljami te pomoči ni ne in da posebi če gre za prinašanje toplega obroka al pa priprava toplega obroka, da u petek, pa do pondelka je dolga ne, tko da tu so še možnosti in mislim, da se razmišljajo. Pa tud o rednih zaposlitvah, zdej to javne delavke počnejo, ki nimajo izkušn, ki običajno pridejo s trgovskim šolam, frizerskim, na eni strani so tiste, na drugi pa redno zaposlene, ki so socialne oskrbovanke ne in tu je tud kvaliteta storitve seveda je drugačna a ne. Ne tak da je še, je še prostora za še večjo kakovost.

C: Jst tudi razmišlam za une, ki si že u domu ne, ker pogostokrat mi kot, tak kot sm rekla za tegale gospoda, ki nima nikogar in ubistvu ti ljudje čajkajo na nekoga, če bo prišeu al bo prišu. jst vidim še ogromno možnosti prostovolcev, ne vem tudi organizacije, mogoče kake službe, ki bodo enkrat na teden nekdo komu šel na obisk. če je na vozičku, bi ga odpeljal ven, šeu z njim na sprehod al bi šla supej u trgovino, al bi se z njim pogovarjal, ker ti ljudje u bistvu u dom grejo, sej tam srečajo ljudi, ampak obisk vsak pričakuje. Tega ni.

A: Pa medgeneracijsko druženje ne.

Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov? So zadovoljni?

A: Zagotovo bi lahko bilo bolš.

C: Zdej kok so zadovolni s tem kar dobijo jst mislim, da so verjetno delno zadovoljni. Pričakovanja ljudi, tak ko za nas so različna od starejših ljudi. Sigurno bi se pa še dalo.

A: Kake raziskave o tem naredit, kaj pravzaprav rabijo, kje bi tist. Zdej mi ugotavljamo kaj bi oni radi meli oziroma nekatere slišimo, pa to posplošujemo. Mogoč več anket, več raziskav, ki bi tud seveda tud dober u lokalni skupnosti, ne na slovenskem nivoju, ne da bi tu vidli.

C: Pa recimo jst tud to vidim, u knjižnici je internet dostopn, pa tud računalnik, ampak za tistega, ki to zna. Nekdo starejši, ki bi pa mogoče rad, pa bi prišu tja, bi mu tam bil kdo na razpolago, bi skupi z njim šou, bi skupaj pogledala, mogoče mu še kaj pokazau, mogoče to, je možnosti še in še.

A: Pa če bi jim kdo kej prebrau, mogoče jim poveču tekst, ker je običajno na drobno.

Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje?

A: Amapk ne sam mi. Absolutno mi težko, mi pač mislim, da maksimalno poskušamo kar je v naših okvirih, kar zmoremo. To je prostovoljno delo, to ni plačljivo delo, tko de kej več pa z naše strani, mogoče v tem smislu, da apeliramo ne, da opozarjamo. Potrebe pa vidimo in da to predajamo naprej. Da smo še na potezi.

A: Pa tud to se mi zdi zlo pomebno ne, ti ljudje, ki so u Šentjurju ne in u tem okolju ti še kr neki majo, kaj pa ti ljudje s Palnine, sPonikve, zDraml, tam kak pa nej on pride na skupino, pa na ljudsko, pa u gledališče in u kino.

Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od varovancev?

C: Ja sigurno, to fedbek je iz te plati, ko oni povejo ne, pol ko je že vse to končano, ko misliš sej so ljudje pozabl, pa ti kartico ob novem letu napišejo, pa se ti zahvalju. Al pa recimo, ko mamo praznovanje na skupini al pa se družjo s starejšimi u domu in tam dobimo informacije. Na tak način, ne. sej direktno skoraj težko, razn s kakšno kartico se zahvali ne.

A: Običajno s kritiko smo tud opozorjeni. To pa to ni vredit, to pa to ne velja, to je pa treba uredit, to bi blo pa dobr. Pa so skupine ustanovile, ker vidimo, da je potreba. Zakajpomoč na domu, zato ker vidimo, da je potrebno. Vedno bol s teh plati, kaj pa ni, pa bi bilo treba.

C: Jst sm prej rekla, da mamo zvonc in stezo za invalidski voziček, so nas tud opozoril ne. Dejansko nimamo dvigala, tud tega ni blo. Se je vidl, da ne morjo gor in je blo treba uredit to. Take čist ...

Sodelujete tudi s katerimi drugimi organizacijami, morda z društvi? S katerimi in na kakšen način?

C: Dom starejših absolutno u Šentjurju. Potem Šmarje, Celje, z društvom upokojencev,

društvom invalidov, Spominčico ja, na predavanja k njim hodmo, potem tud nae uporabnike tja napotimo. Pogostokrat ko pridejo svojci in imajo osebo, ki ima demenco, pa sočist obupani in potem, ko jim pojasniš, da je to bolezn, da se lahko vključijo, da majo možnost.

A: Ker to ni zadeva, ki bi bla dobra sam za svojce, svojci izražajo stisko in dobijo tam ene odgovore in preko tega je lažje tem, ki so dementni, ker jih svojci razumejo. Najhujše je, ker jih ne razumejo in obsojajo in napačno ravnaajo z njimi.

C: Z zdravniki, patronažno sestro, rdeč križ, občina, praktično z vsemi. Skoraj ni, da ne bi. S policijo, z vsemi, s šolo in pa z vrtcem.

Na kakšen način to vpliva na vaše delovanje, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi?

C: Sigurno pozitivno, usmislu za pomoč tem starejšim ljudem.

A: Pa tud izmenjave izkušn, a vete mi mogoče sami nimamo idejo, kdo drug ima krasno, al pa jih oni nimajo, pa jih mi mam. Ta izmenjava mnenj, izkušn. V slogi je moč, tud če hočmo kej novga nardit, če bomo vse te stvari ugotavljali da je treba dom, pa da je treba dnevno varstvo, zagotov se bo, al pa pravzaprav drug drugga opozarjamo na poteba, na napake al pa pohvale, ar pa spet ni zanemarljivo.

Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanja večja, boljša ipd.?

C: Sigurno bolša kot je bla pred leti ne. Js sn na CSD 22 let, takrat nib lo ničesar ne. u vsem tem času so te stvari stekle, mislim, da je bolša ne, absolutno. Lahk bi pa bla še bolša ne.

Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

A: To kar sma že prej omenjale ne, vsa ta društva s katerimi sodelujemo, vsi ponujajo, zdj pač odvisno je od the starejših ljudi kok so pač pripravljeni sprejt, pa it.

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi? Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)? Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja?

A: Mogoče sklop vsega tega, kar sma govorile. Mogoče res to dnevno varstvo, pa celodnevna oskrba, več storitev, mogoč nižja cena storitev, dostopnost za starejše. Bol te stvari, kej druga bi težk.

Poznate kakšen program za kakovostno staranje, ki ga v Šentjurju ni?

A: Isto spet, da imajo nekje soboto in nedeljo, da imajo dnevni center, več teh eee ka so, organiziranih delavnic, tečajev za tretje življensko obdobje.

Kaj pa medgeneracijski center?

A: To pa absolutno, to skoz opozarjamo, za mlade bi bilo dobro in za to. Ideja, vrtci, domovi skupaj, da bi že vzgoja bila taka, da ne bi bil ta odnos do starejših tak kak se un je pa zj starejši, je počasni, pustimo ga pr mir.

C: Sej mogoče ne bi blo treba, da bi glih se rekl medgeneracijski center, da bi tam kjer lahko starejši pride, nekdo bil, ki mu lahko pomaga. Tak kot sn rekla v knjižnici, pa mogoče bi mu pomago knjigo izbrat, pa mogoče v trgovini, ko starejši ne doseže s kakšne stolice, al pa ne vidi cene, a sprašuje vse mimo idoče a mi lahko poveste to. Dab o nekdo tam, ki gab o lahko poiskal in mu bo lahko pomagau.

A: To se mi zdi fajn, da niso neke vsiljive pomoči, ker kr naprej ponavljajo starejši, neubolgljen, nemočen, to se mi ne zdi v redu. Bolj, da je to tak, spontano, avtomatsko, dostopno. Ni treba nekih nalepk.

C: Če hočeš vprašati, če nočeš ne, če rabiš pomoč jo dobiš, pa da ko prosiš za pomoč ti tista pomoč prijazno, ne da se kdo udregne u tebe, pa tak naprej. Včasih ečeš ne, ko pa gremo, pa vprašamo nas a grdo odslovijo.. vse to ne. to se take malenkosti ne, ko sploh ni treba ne vem kok ne.

Bi bilo to potrebno? Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo starostnik ali morda tudi vaši organizaciji?

C: Sigurno, pomagal bi že v tem smislu, ker mi smo nekje naj bi center obstajal točka, kjer je znano, da dobijo čimveč informacij kam se obrnat in kje iskat. Ker že s tem bi mi lahko ljudem nakazal več možnosti kam se lahko obrnejo. Ne ko nekdo pride k nam in je čist zmenden in ne vem kaj in mu ponudiš možnosti ne, to in to in potem iščeš z njim kaj bi pa blo za njega. To bi že bil možnost več izmed tistih kar mu lahko kdaj ponudiš, mi rečemo dom za starejše, nega na Domu, medtem ko medgeneracijskega centra pa ni in tu se že ustavi.

A: Možnost izbire ne, da ma. Zdej mi smo najbolj srečni ko mam nabor, ker za vsakega ni vse. Medgeneracijsko za enega je, za druge ni, skupina je za ene, za ene niti slučajno ni, najbolj smo srečni, ko je ta nabor velik in da je blizu. Lahko greste tja, ne ne grem, tja, ne ne grem, pol pa že ni več. Debatiramo pol ure, pa se zagotov skor neki najde, karkoli je, je za nas plus ker s tem vemo, da je več pomoči.

C: Taksi je problem, ker ga ni. Prevoz od doma do trgovine je včasih težko ne in ni možnosti, da kdorkoli zapelje, nima otrok, ker so u službi. Če bi bil uŠentjurju taksi bi blo bolš.

Priloga D: Intervju – Medobčinsko društvo delovnih invalidov

Datum in ura: 3. avgust 2010

Intervjuvanec: Božo Robič (predsednik)

Opis društva

Prosim, opišite mi društvo v katerem delujete? Kako se društvo imenuje? Kako dolgo deluje in koliko je dejavnih članov?

E društvo se imenuje medobčinsko društvo delovnih invalidov Šentjur, združuje cirka neki preko tisoč tristo članov, e rednih tistih, ki so aktivni jih je cirka osemstoštirdeset, ostali so občasni, med temi občasnimi so pravzaprav to so oni podporni člani, to so običajno možje družine tistih rednih, imajo status invalida z odločbami ne in tudi zaradi samga nadaljnjega delovanja v društvu ti ljudje ko delajo jim to omogočamo, da lahko skozi (...) partnerja povabijo. To bi blo to.

Kakšne vrste dejavnosti izvajate?

Ja pr nas mamo pa mal določeno zadevo, ker smo združeni tudi v Zvezo delovnih invalidov Slovenije, v katero je združeno 69 društev na nivoju Republike Slovenije in šteje članstvo cirka 57.000 članov, to je največja nevladna organizacija v Sloveniji, e, ki skrbi za, predvsem za delovne invalide v Republiki Sloveniji, poleg tega invalide tudi združuje populacija iz kmetijskega področja, se prav gospodinje in gospodarje kmetovalce, tu noter je zajeto kar širok krog, ampak e poanta oziroma smer vsega tega delovanja našega je predvsem delovna invalidnost ne, se pravi e vsa invalidnost v okviru našega društva se suče okrog tega, kar so ljudje e dobili od trdega dela, od e nekdanjih članstev bi boljše reku, ko ni blo delovnih priprav, ni blo viličarjev, ni blo delovnih pripomočkov, tak da so ljudje večinoma bremena prenašal, ne pa jih na nek način so jih opravljal na ročno fizično delo, se prav z rokami, z nošnjjo, z prenašanjem in tako dalje, zato so to največja populacija, izhajajo iz težke industrije ne, se prav Železarna Štore, Cinkarna Celje, Alpos Šentjur, Bohor Šentjur in pa te firme, ki so pač po drugi svetovni vojni za, kok bi reku, bile glavni utrin utrip našega gospodarstva v

občini in širše ne, in je to to. V okviru teh naših nalog, ki jih pa seveda mormo e opravljati, so je pa pet teh socialnih programov, ki so vodilo našega društva, in sicer kot prvo je skrb za neobjestno življenje težkih in nepokretnih invalidov, druga naša takrat obstoječa dejavnost je prvo osebna in socialna pomoč in informiranje, tretja je pomoč invalidom za ohranjanje zdravja po težkih operativnih posegih po nastanku invalidnosti, četrta je ohranjanje psihofizične sposobnosti invalidov skozi rekreacijo in šport, pa peta aktiviranje invalidov v kulturno in družabno življenje. Seveda pa v društvu ne smemo mimo ekskurzij in trenutnega izletništva, ki pa pozitivno vpliva na razpoloženje in počutje prav starejših članov našega društva, po pravilih in navodilih naj bi to sodilo v drugo prioriteto. Vse tako velikih obveznosti in dolžnosti je društvo vpreteklih letih po konstituiranju nove ekipe ustanovilo oziroma imenovalo sekcije, in sicer komisije za pomoč vdelovanju vodstva društva, kot so Komisije za socialna vprašanja, katerega vodi predsednik Drago Kramperšek, Sekcijo za kulturo, katerega vodi predsednik Vlado Robič, Sekcijo za ekskurzije in izletništvo pa vodi predsednica Milena Lavbič. V teku leta bomo, v teku leta običajno tudi še dopolnjujemo, do zdaj smo vsako leto še kaj novo, bomo tudi še kako sekcijo ustanovil, tako da bo društvo še napredovalo v teh, v tej ponudbi članov, ki se še včlanujejo in pa tistim, ki so že tu glede na interes in pa potrebe članov našega društva ne.

Od kje se financirate?

Društvo se financira iz same članarine, ker rečeš da si član nekega (...) društva, je logično posledica, da je tudi članarina, ki pa je sicer tudi socialno naravnana, da gre za borih deset evrov po osebi, e, nekaterim tudi predstavlja strošek, e, kot drugo zadevo smo humanitarna organizacija s priznanim statusom in tudi imamo status reprezentativnosti in stojimo (...) preko Zveze delovnih invalidov Slovenije, e financirajo podpirajo te teh programov ko sva jih prej naštela tudi e psiho, se prav refundacija za financiranje invalidnih in humanitarnih organizacij Slovenije.

Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate?

No js sem po izobrazbi trgovski poslovodja, funkcija v društvu je predsednik društva, e v privatnem pomenu sem pa lastnik in pa podjetnik firme Eurotrejd Šentjur.

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi? Kakšne programe za kakovostno starost izvaja društvo?

Kot že rečeno teh pet socialnih programov je ravno v tej smeri naravnanih in e predvidenih, da se tem našim članom nudi to, kar ste me zeje vprašala, da skozi teh pet programov e zajamemo bistvo vsega tizga kar e moramo nardit za naše člane in kar tudi družba od nas pričakuje.

Kje in kako se izvajajo ti programi?

Programi se izvajajo e nekaj v prostorih, ki nam jih e na nek način zagotavlja Občina Šentjur, nekaj na samem terenu, se prav tudi športna igrišča, ki jih uporabljamo za nekatere dejavnosti, potem so to tudi naši v končni fazi tudi poslovni prostori samga društva, e, večjih posebnih kak bi reku prostorskih zadev v okviru društva e ne premoremo, je pre pre, bi reku smo prešovoh v finančnem smislu ne, da bi se lahka sami prvošl, vendar z terenskim delom in pa z delom naših pridnih poverjenikov na terenu, ki mammo v vsakem kraju pošlihtano zadevo, seprav da imamo v predvsem oziroma blah reku izključno po vseh krajevnih skupnostih na nekaterih področjih še celo bolj pogostoma ne, da imamo poverjeništvno celo po predelih, recimo v Šentjurju zgornji del, spodnji del, Dramlje recimo konkretno mammo eno poverjeništvno, v Ponikvi sta dva poverjeništvna, v, potem mammo v Stopčah, mammo v Jakobu, v Šentjurju, v Slivnici mammo dva poverjeništvna, tam kjer so večje zadeve so po dva med te večje spada tudi Dramlje, pa vendar v društvu s poverjeništvom obvladujemo zadevo, ker so e na tem poverjeništvu kvalitetni ljudje, hočem reč da znajo stvar pošlihtat sami, da ne potrebujejo dodatnih pomoči z nami, potem mammo tudi v Dobju tudi poverjeništvno in organizirali smo tudi na Planini, ki je bila pred leti izgubljena, pa jo zdaj nazaj uvajamo ne, e to bi blo pa tudi praktično vse.

Ali organizirate tudi kakšne izlete (morda tudi v tujini?), pohode, zabave ipd. Kolikokrat tedensko, mesečno so programi organizirani?

To sem že uvodoma reko pri programih, da brez izletništva pa tega druženja, bi društvo klavrno delovalo ne, se prav da ljudje pričakujejo druženje, da so radi skupaj, da se radi potožijo en drugim kaj bi želel in nekomu tudi prijetne besede al pa topla misel ogromno odvaga pri premagovanju nekaterih ovir ne in zato smo tudi v tej zadevi zelo dejavni ne vsako leto, preverimo približno vsak mesecih, v nekaterih mesecih celo po dva druženja, po enga pa sigurno ne, mogoče spustimo tam v tisti najhujši vročini, ker ne bi blo primerno za večji del članov e, sicer pa tudi na kulturnem področju recimo veliko stvari nardimo na e

praznovanju osmega marca al pa dneva žena recimo ne, to delamo zelo lepe, lepe zadeve, tu večinoma oziroma večji del teh prireditev se odvija v Motelu Šentjur, kjer je na taka osrednja točka, da so vsi približno enako oddaljeni z prihodom na to prireditev ne, da imajo približno vsi gilih enako daleč ne, potem so e planinski dan, ki ga vsako pomlad v aprilu mesecu naredimo e v okviru društva, se prav enkrat pohod na Resevno, drugič na Kalobje in tako dalje, to so te pešpoti, ko jih vsi tisti ki jih zmorejo se jih udeležujejo v čistem smislu pohodništva, ostali ki pa želijo pridet na to prireditev pa jim to ni žav omogočeno zaradi zdravstvenega stanja, pa tudi pridejo z prevozom ali pa jih prpeljajo svojci in pridejo spet po nje nazaj in tako dalje, in to je taka lepa gesta. Ponovno spet potem čez leto enkrat v juniju mesecu, ko še ni prevroče gremo obvezno na morje, letošno leto smo bili pri zamejskih slovincih v Italiji, tam so nas sprejeli naši zamejski slovinci, Monika njihova strokovna delavka je bila zraven nas kar celo dopoldne in nam vse razkazovala od vlade, samega mestnega jedra, e, Trsta in pa vseh teh inštitucij, ki tam posedujejo, do vseh teh trgov, ko smo jih bli včas navajeni, so ti naši člani včas obiskoval pontarose, pa vseh ostalih naprej in do tega grandbi kanala, ki ga ma tudi vsako italijansko večje mesto, e, potem e, želel smo tudi z tem slavnim Borisom Pahorjem skupi pridet in nam je e, žav takrat ni bil v svojem domačem zavetišču, da bi bil prišu, bi bil vesel našga povabila, vendar je bil, ker so ga gilih takrat nominiral za eno veliko nagrado in so ga zarad tega celo za v, e za to tavečo nagrado na svetu, no kak se že reče, ja no nobelovo nagrado, in so ga takrat vlačil po vseh teh radijskih in televizijskih postajah (...). Potem smo šli v Piran v v center Trtinijevga trga, e ta, ogledal smo si nov akvarij, je bil zdaj na novo zrenoviran, oziroma čist na nov postavljen in je blo kar marsikaj za videt ne, so bli presenečen nad tam, kar so vidl, kar je v srednjem jadraniu je tudi v tem akvariju, morskega psa so lahka božali kulk se jim je pustu, al pa kulk je bil kdo korajžn. Potem smo mel kosilo v enem prestižnem hotelu Piran tik ob obali, se prav štir metre od pluskanja vode ne, to je blo za nekatere kar veliko doživetje e, moram povedat, da smo mel celo eno gospo, ki je letnik 1925 ne, je prvič sploh vidla morje, ta gospa, gilih se ne bom spomnil čist njenga priimka, lahk pa naknadno to dostavim, je v bistvu v poverjeništvu Primož in je bla kak bi reku hepi pol, potem smo mel nadaljevanje ogleda še okolice in pa v Kortah smo šli tudi poskusit zlati refošk od gostišča Ivančič, tam so strašn prijazn ljudje, so nas sprejel že v drugo in se že oni in mi veselimo naslednje leto v tretje, e, potem pa seveda povratek nazaj domov. E, kot poletne variante, ko sem rekel, da v teh vročih mesecih si ne prvošmo ne vem ka, v izogib problema ne, e, udeležujemo pa se teh prireditev, ki jih na nivoju ZDISA nardijo, se prav planinski dan v Kopah, vsako leto v začetku avgusta al pa konc julija in pa konec avgusta izlet v Logarsko dolino, e seveda da ne bom pozabu moram omenit e četrti september v letošnjem letu, to je

prvo soboto v septembru bomo mel dan, got našega društva dan delovnih invalidov Šentvid in Dobje, to je že zdaj tretje, ga že poimenujemo kot tradicionalno srečanje vseh, ki jim je moč priti na to prireditev, tu se praktično zbere ogromna količina ljudi, tu je največja kulturna dvorana v okviru krajevne enote Šentjur in v Slivnici, poleg dvorane imajo tudi zelo lep prireditven prostor, športni plac e, ki ga obvladuje tam domače gasilsko društvo in znjimi že tretje leto sodelujemo, da takrat zavzamemo komplet od kulturnega doma do, do prostorov in pa e pomoči in pa vseh sredstev gasilskega društva Gorica pri Slivnici. Tam je to prireditev zelo zelo e ka bi reku odmevna, zelo priljubljena vsem našim članom, tam se zbere od 300 do 400 ljudi, lansko leto jih je blo 374, letos jih pričakujemo preko 400, tu je dvorana nabito povna, tam se odvija tapru kulturni program, za kulturnim programom daruje sveto mašo ta krajevni župnik e gospod Marko Šraml, ki je tut navdušen nad našimi člani, se ne more načuditi količini ljudi, ki se jih zbere, tak da je lansko leto dal tako bombastično izjavo, da se je počutu kot škof na Brezju, ko je jemo tako količino ljudi pred sabo, da mu je zmanjkal celo hostije, da je moral poslat pomočnika med samim obredom v cerkev oziroma v samo cerkev, po končani (...) je skor pridigo naredu, je reku da kaj takega se mu še ni zgodl, da bi mel tolk ljudi pred sabo in je bil navdušen do kraja in v letošnjem letu smo ga prosl spet za to sodelovanje je reku, da je to že v njegovem planu, da to že vse drži. Po tem kulturnem programu in pa po maši mam pa druženje, na katerem se odvije pa resnično tisto pravo druženje, veselje, z glasbo domačo, z glasbenimi gosti, tu se e peče od odojkov do vsega iz roštilja, e motel šentjurski nam običajno za začetek skuha fantastičen golaž, da ga, da vsi neki toplga dobijo, potem se ukvarjamo vmes tudi skakim cvičkom med samim popoldanskim druženje, skratka vsi so dobre volje in veseli in komaj čakam vsako leto, da ta stvar pride ne. Vmes mam druženje v neznano, tam se nam običajno zgodi najlepše, ker stvari niso predvidene, najbolj fajn lansko leto smo mel to prireditev, da smo šli v vinsko klet, obnovljeno vinsko klet po evropskem merilu ne, po evropskih normah v Konjice ne, od tam smo šli na osrčje Pohorja pod Osankarco, gostišče pri Bredi in smo tam nadaljeval z tem druženjem, je blo tut prfektno, čudovito, čudovita zadeva je bla odmevna, vsi so bli veseli in pa pričakoval, da se bomo še kdaj tja vračal, e na koncu e leta pa vsako leto nardimo tudi tretjega decembra, to je pa e mednarodni praznik invalidov, invalidski praznik tretji december, ena prireditev, ki je kulturno zabavna prireditev, na kateri nastopajo potem tudi pomembnejši gostje, lansko leto je bla, je bila e Majda Petan s svojim repertuarjem je bla strašn gur vzeta ne, so jo, so jo kar za svojo vzel in je oblubla da letos spet pride celo v Slivnico, tudi na humor ne pozabmo, enkrat mam tega slavnega šravfncigerja, drugič nam pride kaj veselega, povabi se tudi ta cestni Pepi gospod Žvižej ne, tak da celo leto je zelo pestro.

Kdo so pravzaprav osebe, ki se najpogosteje zatečejo k vam in z vami sodelujejo? Ali so starostniki tisti, ki so v vašem društvu najbolj dejavni?

To ne bi reko, naše društvo je pač društvo delovnih invalidov ne, pr nas mammo od mladih do srednjega in do starejših tudi. Se prav, pr nas je obojno, kak bi reku, kdor komu se kdaj kaj zgodi, nekomu se lahko zgodi prvo leto neki, ko je v službo prišu za en avtomat al pa za en stroj pa mu je roko odnesl al karkoli, drugič je lahka čist mlad kmet pa ga en en kartan na traktorju e zahakla pa ga lahka razmesari, drugo je lahka en človk, ki je garal leta in leta v težji industriji in si je zkozi leta nabral tulk pa tulk težav ali pa zdravstvenih obremenitev, da je potem postal invalid in da mu je to priznala invalidska komisija, tak da je to čist različn. Ljudje fejest (...) oziroma fejest kak bi reku e poenačujejo, zdaj če je društvo invalidov Šentjur (...) tudi absolutno narobe in to fejest (...) Zadeve pr nas so popolnoma drugi parametri, so popolnoma druge zadeve, popolnoma druga skrb za naše invalide, tak da. Katere populacije je pa več? Ja več jih je, več jih je v celem smislu je to vprašanje po strokovni izobrazbi, ne ne, po starosti, po starosti jih je več, ker zdravje zgubiš skozi delno v fabriki in kjerkoli, kar narobe delamo se nam pokaže šele pol v kasnejših letih. Res pa je, da mammo tudi ljudi, ki so delovni invalidi pa so brez služb žal, ko so na uradu za delo prijavljeni kot iskalci zaposlitev in s temi so največji problemi, ko se trudmo kako najdit varianto, da (...). omogoči nekot ne zgolj kot samo društvo (...), da prtiskamo na vladne organizacije ne, da ustvarijo pogoje da pod boljšimi pogoji lahko delodajalci dobijo delovno silo iz (...) , to so naši delovni invalidi, da jim na nek način omogočijo, da pridejo do do samostojnega dela in pa do samostojnega življenja, da so neodvisni, kar je naš osnovni cilj.

Zakaj se obrnejo prav na vas?

Tisti, ki so invalidi tak al tak slišijo v našo organizacijo. Drugo je pa to, ko občutjo to domačnost v našem društvu, pa ko se čutjo enakovredni z vsemi, da ne delamo razlik, niti po izobrazbeni strukturi, niti po ne več čem, (...), da so vsi enaki, to je ko sem vam prej reku, da pr nas smo tko ko pri jagrih, vsi na ti, smo si vsi prijatli, vsi eno in isto, ti ljudje starejši ko so, bolj čutijo pomanjkanje po druženju, bolj čutjo e, tudi ljudje doma recimo ne morjo dobit ne vem kakega zadoščenja, da bi nekdo zmiram dežuru zram njih, da se tak po domače izrazim ne, e ker so vsi teti tamladi z svojimi problemi z službami, ono tretje, in se pravzaprav za starejše ljudi sploh ne najde časa ne, in pol to ljudje čutijo pomanjkanje po druženju, čutijo pomanjkanje po prijateljskih odnosih in to mi uspešno z programskimi izhodišči tudi dobro poskrbimo za njih ne in so radi vključeni, zato tudi naše društvo trenutno bi lahk reko oziroma že neki časa je to v veljavi, da smo največje društvo v teritoriju Upravne enote Šentjur, ki

združuje Občino Šentjur in Dobje, mam preko tisoč tristo evidentiranih naših članov, tko da ne poznam organizacije, ki bi bla večja v tem smislu.

Menite, da jih je iz leta v leto več? Zakaj je po vašem mnenji temu tako?

Ja moram povedat, da se članstvo na eni strani zmanjšuje z odlivom v tem smislu, da, ker je starostna struktura kar visoka ne, da umirajo in redko kdaj se zgodi, da bi kdo to iz kakšnegakoli razloga izstopil iz društva, ker tudi praktično skor ni za pričakovat glede na deset evrov članarine.

Menite, da so to večinoma tisti ljudje, ki so bolj osamljeni in išče jo družbo?

Ne bi reko, ne bi reko, vsi so, vsi različni sloji, različnih varjant, vendar mislim da večinoma so skoraj v paru, se pravi da prideta mož in žena. Tudi v velikih primerih je to, da sta oba redna člana, ker mi pod redni član razumemo član, ki ima odločbo o delovni invalidnosti, od prve do tretje kategorije. V zlo velikih primerih je to kar v tandemu, seveda sta oba mož in žena, v vseh ostalih primerih pa bi reku, da se v osemdesetih procentih nardi tko, da se edn od teh, ki je nastal invalid, al pa že to je bil in se je odloču da se notr včlani tudi svojga partnerja kot podpornega člana, da se pol lahka skupi udeležujeta, kak bi reku čistih posameznikov, bi reku da jih ni posebej veliko, so neki mladi, ne mladci, al pa da so tisti, ki so zgubl svojga partnerja, ne.

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom se izvajajo programi? Gre le za druženje starostnikov ali imajo ti programi, ki jih izvajate večji pomen?

Naši programi majo večji pomen. Če se spet nazaj povrnemo nazaj na te naše osnovne programe, katere smo e na nek način dolžni izvajat, če naše poslanstvo vodi v tem smislu kot je dejansko res potrebno, je pravzaprav že kar iz tega iz teh programov razvidno, da naša osnovna najpomembnejša skrb je za neodvisno življenje težkih in nepokretnih invalidov. Da mormo mi met e, osebna in socialna pomoč in informiranje invalidov pomeni za naše ljudi zelo veliko, ker eni so osamljeni, nekateri nimajo svojcev, nekteri nimajo bližnjih (...) kaj se dogaja okoli njega, kaj se dogaja v smislu invalidnosti za izboljšanje in poslabšanje razmer in zato je dolžno društvo za te stvari poskrbet. Potem pomoč invalidom pri ohranjanju zdravja po težkih operativnih posegih in jo izvajamo na ta način, da v okviru združenja delovnih invalidov Slovenije, ki e poseduje al pa (...) kapacitete za e ohranjanje zdravja, al pa bi reko

za termalno zdravljenje ne in vsi tisti, ki so v tekočem letu prestal kakršnokoli veliko, veliko zadevo v smislu operativnih posegov, majo prednost pri tej načrtovalni zadevi, da lahko, da lahko koristijo te naše kapacitete, ki jih vzdržujemo na nivoju ZDISA, sicer pa cirka šestnajst, tam nekje od šestnajst do sedemnajst terminov tak al tak dobimo vsako leto in ti termini so podeljeni po enem ključu, ki jih izdela socialna komisija in socialna komisija na osnovi vseh prijav, ko se ti prosilci prijavijo ne, in jim jo odobrijo po prioritetni list kdo, kam, kdaj, ker to ni letovanje, ampak termalno zdravljenje, da jih vsako leto rešujemo tam okrog šestnajst. Dejstvo je, da tistim pomagamo, ko od države, al pa bi reko od čistega socialnega skrbstva na osnovnih doktorskih napotnicah ne dobijo, da zato na nek način pa društvo poskrbi, da se vid da to potrebujejo.

Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov? Pa jim vi nudite del tega?

Jaz bi to težk reku, ker se še ne počutim nekot star, ampak ko gledat tote naše, in ko sva se že skoz zdaj pogovarjala ne, (...) vso materialno zadevo, ki jo ti ljudje potrebujejo al jo majo al jo nimajo, al jo pričakujejo, al jo ne pričakujejo, se mi zdi, da jim je največ v veselje in v v, kak bi reko, kot vzpodbuda za naprej, da se radi družijo. To je za mene po moji oceni največ, da se radi družijo, da vejo da niso sami, da vejo, da imajo tudi druge ljudi okrog sebe, da niso izključeni iz družbe, da vejo, da v našem društvu v kolikor bo to potrebno, bojo tudi dobil pomoč osebno ali kolektivno, da mam v društvu zdaj v zadnjem letu, ko smo neke stvari na nivoju socialne komisije organiziral, da smo začel lahko kupovat medicinske pripomočke, da bomo priskočil tam v tistih delih v tistih segmentih na pomoč, ko država recimo zataji, ko se zgodi, da človek rabi recimo bergle, pa jih ni dobil, ker mu ne pripadajo, po nekih strogih merilih, (...) državnih institucijah ne, in v končni fazi tudi v zdravstvene, pa mam tudi že voziček recimo v, v okviru društva, ko ga mam za posojevanje za v izjemnih primerih, ko to ne dobi preko socialne, če lahk temu tako rečem ne. Da smo nekaj že nardil na teh antirevmatikih, da ljudem pomagamo, da so tisti ki so šibki v socialnem smislu ne, in so te zadeve dokaj drage v lekarni in da bomo to pomagal, že neki smo na tem področju nardil, pa bomo še v bodoče. Kar pač lahko, kar je možno, v okviru tega kolk mam pač finančnih možnosti, pa kot je to v vseh društvih je tudi tu omejeno, za to še vlada nima velik, bo treba še kaj nardit.

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi?

No jaz mislim da bi kdo drug lahko bolj odgovoril kot jaz, vendar jaz mislim da to ne, kak bi reko, (...) stanje glede bodočnosti v kasnejšem življenju na stara leta ne, da tu se ljudje fejest obremenjujejo. Standard rapidno pada, z leta v leto so težji pogoji in ono tretje, da je hudo za za za e, prihrankov ni, ti ljudje ki so zej, tale populacija ko je zajle trenutna ne, žvi od od tistga za boljši jutri ne, ko so nam včas rekl ne, bo jutri prišo boljši, boljšega ni ne, in država pa reže na vseh koncih ne, ker je dejansko težka situacija, ne samo pri nas, tudi v svetu, po Evropi, da ti ljudje to čutijo, vidijo in da se stvari nagibajo v v negativno smer ne in ljudje, čeprav so navajeni trdo živeti pa se boriti za življenje, se bojijo da bi, da bojo težko težko pregural tudi tote zadnje stare dni in to je en problem, ki ga bi mogla družba širše pogledat ne, da ti ljudje e zdaj te očitke, da zdaj v vladi morjo delat za 1,6 delavca že za za enga upogojenca, to niso zdrave zadeve. Ti ljudje so 40 let delal in ustvarjal, in ta denar bi ga država zdajle mogla met, al ga ima, al bi ga mela na fondu svojem izločeno za to, da bi jim zdaj nudla to pravo socialno pomoč oziroma status, da bi lahko normalno žvel, al pa bi blo to v v ta denar v državnih firmah ne, če bi z svojim e novoustvarjenim delom tulk ustvarjal, da bi lahko te stvari pokrival, ti ljudje niso krivi, da je zdaj problem z denarjem in par let nategovanje gore dole. Tako finančno stanje je največji problem.

Kako vi oziroma vaše društvo pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekemu in mu pomagate na tej poti v tretjem življenjskem obdobju?

Lahk bi reko, da strašn mal glede na zmožnosti društva ne, ki jih ima, ima zelo omejeno zadevo, zelo mal lahka na finančnem področju, se skor ne znam predstavljat, da bi lahko nekemu rento dajal zraven tega, zdaj če ma on slabo penzijo, da tu bi mogla država bit tista, ki bi te stvari pošlihtavala, da mi lahka tu malo nardimo, res pa bi v ključnih primerih, recimo za kakšno večjo katastrofo, da jo en naš član doživi, nikol ni bil problem, da na socialno komisija da vlogo in socialna komisija to obravnava in tudi odloči v njegovo korist kakršnokoli pomoč, v kaki višini ne poznam kolk bi blo možno, ampak v okviru zmožnosti sigurno se bi tudi društvo z veseljem udeležilo ne, tako da bi pa kar na splošno bi reko, dotacijo za ljudi, (...) društvo pa da bi dobil neko finančno pomoč, tega pa ni v stanju društvo izvajati, ne.

Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje?

No lejte pomoč e za vsakega neki pomeni, kakršnakoli je ne. V glavnem pr nas to ka mi e pomagamo našim članom, je odobravanje sigurno na visokem nivoju, da so hvaležni, res je, da

kaj velik, tak kot sem že prej reku, se to ne pozna, ker smo tudi bi reku finančno šibki ne, to gre za bolj ko ne e kot smo včasih rekl sitničarji majhno zadevo ne, v bistvu denarji kolkr so, jih z samo, kak bi reko to medletno zadevo se to porastroši, tak da teh donacij al pa nekih posebnih od firm je zdaj v zadnjem času vse pozamrl, ker so firme bolj bolj boge, same se komi oteplejo finančnih težav, in tudi da bi zdaj šli z nekimi prošnjami ven, ko že naprej veš, da bo da bo negativen odgovor, če vidmo da Alpos (...) v Šentjurju se bo (...) in bo zgleda šov tudi v stečaj ne, ne vem če bi blo smiselno tja dat vlogo naj nam finančno priskočijo na pomoč, ker so sami v taki težavi, da ne bojo pržvel. Z zelo majhnimi prispevki bi lahka več kupil, da bi si lahka sami prvošl ne, tak ko sem prej že reko ne, da se za na morje recimo nebi nobeden odloču da bi šol v lastni režiji, s tistim denarjem nebi niti do pol pota prišu, kot pa to če mu društvo zram sofinancira, pa da greš v paketu in da v paketu tudi dobimo boljše pogoje plačilne pri vseh ponudnikih, ki se jih ponuca takrat v taki seriji, ko greš na eno tako pot ne. To je to, to je v bistvu to.

Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Ja sigurno da so, sigurno da so tudi taki primeri bili pred mano in tudi med tem časom ko jst tu precedujem v društvu pa še bojo kasneje ne. Vendar se pravim, tako ko sem reko z rednimi finačnimi vložki nismo nikol nastopal, ker denarja enostavno kot vemo ni, ne, da bi lahka kaj nardil, recimo so pa strašno zadovoljn s tem ljudje, ko vidjo, na koga se lahk obrnejo po prvo pomoč, da lahka kot društvo računajo, da ko se jim kaj zgodi, pa jim pol omogočmo, da lahk grejo na eno tako termalno zdravljenje recimo ne, pol ko ni recimo bil uspešen pri e državnih inštitucijah, da bi prišel do do enga desetdnevnega zdravljenja termalnega, ko si ga je želel, pa ga je potreboval, pa mu ni to pripadal, pa je v našem društvu uspel. ()Potem so tu ženske, ko majo svoje probleme, ko mamu tudi v Dobrni in pa v Topolšici te kapacitete, da jim omogočimo, da tudi te lahka koristijo to zadevo v okviru tega našga paketa zdravstvenega, ne. Ti ljudje po mojem so strašn hvaležn in vsak pravzaprav, to je skromen narod in je za vsako stvar hvaležen, vsi so hvaležn in za vsako stvar.

Ali med seboj v društvu gojite tudi globlje, prijateljske stike ali drug z drugim delujete le formalno?

Bi reko da se tut kaj takega zgodi, da so se mnogi pozbližal ne, tudi v društvu se je zgodil, da so se pol po, kak bi reko, po povezal, celo poročil nekateri.

Ste navezani drug na drugega?

Bi reko da. Bi reko da, da so kar fejest, vidim ko se srečujejo po mestu, da se med seboj pozdravljajo, pa kok pa ti, pa ono tretje, pa boš šla tja, pa bomo tam. Js sicer že iz samga kšefta mam ogromno, ker sem že lepih 30 let trgovec, pol pa po Šentjurju širše in še naprej poznam ne, da mi ljudje mahajo in pozdravljajo iz različnih koncev, zaj še pa toti naši ne vsi, ki me poznajo, tako da sem že včas čist čorav, (...).

Menite, da ljudje, ki se odločijo za sodelovanje z vašim društvom, čutijo tudi pripadnost do društva in do drugih v društvu?

Mislím da v 95 % je tako, nekateri so pač taki, tako kot vse povsod, se tudi v našem društvu nekaterim ni vse po volji, ampak mislim da v 95 % pa to pripadnost zelo čutijo ne in se tudi čuti v društvu utrip njihov ne, da radi, da so, da da zagovarjajo naše bi reko storitve, ne.

Kaj pomeni to za njihovo življenje?

Ena izmed njihovih, bi reko, (...) ja pripadnost, tak ko sem reku, da se med seboj povezujejo, pa da se tut ko se srečajo pa ta občutek, da so združen v našem društvu, ta pripadnost je sigurno prisotna ne, da e oni vejo ne, jutr se bomo spet dobil, pa bomo tam pa tam skupi, da bomo to pa to skup obdelal, da ko bo treba kakšne zadeve, da se bomo endruga podprl, to sigurno pozitivno vpliva.

Se družite ali družijo (člani vašega društva) tudi v zasebnem življenju?

Mislím da, tak ko se reko, celo še kaka ohcet se vmes nared.

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju? Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov?

Mislím da v okviru zmožnosti da ne, bi blo pa fajn, če bi blo več sredstev, da bi še lahka kaj več naredil.

So zadovoljni?

Proti mojemu osebnemu pričakovanju so bolj zadovoljni, kot bi človk pričakoval.

Menite, da bi lahko kaj bolje naredili? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje?

Sigurno da bi lahko več ponudil, če bi nam družba kot taka več tudi nudila za samo delovanje društva. Mogoče bi sam izpostavil, da mam teh e, bom napačno se izrazo turističnih (...) premal ne, pa teh 16 (...) za 1300 ljudi je odločno premala številka, da bi tega lahk blo dost več, ne. Da bi blo lahko tudi v onem kontekstu ko sem reku s temi zdravstvenimi pripomočki in tako dalje, bi tut lahka kaj več nardil, da bi lahka tut tretje ko smo rekl, da bi jim lahka kaj finančno pripomogl ne, v vojni za preživetje, to bi blo vse, če bi društvo prišl do teh sredstev.

Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od članov društva?

Ko se neka stvar, neka prireditev, neka akcija, al pa nek program izvaja ne, so takoj odmevi, al so ti ljudje zadovoljn al niso, običajn so, morm priznat da so, če niso zadovoljn, jim v pisarni strokovna delavka z veseljem prisluhne ne, in to posreduje na upravni odbor in pa na socialno komisijo ne, da ta stvar tudi se razišče pa dodela pa še kaj popravi, mislim da je to na tem nivoju to vse.

Sodelujete tudi s katerimi drugimi društvi ali organizacijami? S katerimi in na kakšen način?

Ja mi praktično smo odprti za vse. Sodelujemo z vsemi našimi člani, (...). Mi sodelujemo recimo z upokojenci v Šentjurju. To je že kar po logiki ne, ker jih je 50 % naših, je tudi tam združenje in to logično posledica ne, e potem bi lahk reku s športnimi društvi aktivno sodelujemo, ker delamo na športnih programih, mormo to sodelovat z njimi, da smo v kontekstu njihovem, potem združujemo se normalno na nivoju združenja v okviru ZDISA ne, sodelujemo v vseh teh 69 društvih, mam skupna izobraževanja, mam skupno predavanje, tak da to je to.

Na kakšen način to vpliva na vaše društvo, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi?

Sigurno da so to izkušnje iz drugih, ki se prenašajo pol na nas in obratno ne.

Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanje večja, boljša ipd.?

Če se dotaknem teh skupnih seminarjev in izobraževanja na nivoju združenj invalidov Slovenije, ki organizira to zadevo je sigurno to pozitivno in se to prenaša pol preko teh naših delegatov, ki jih tja pošljemo v samo društvo, predvsem bi lahk reko bolj na socialno komisijo, kot pa karkol drugega.

Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Če sem čist odkrit, da bi se kdo posebej ukvarjal v Šentjurju z starejšo populacijo, razen seveda vseh teh društev, ki so v okviru občine, se prav društvo upokojencev ne, ne poznam. Ne poznam, da bi še kdo specialno s tem ukvarjal. Verjetno se kaka državna inštitucija ukvarja s tem zadevam, sam da bi pa men blo glih posebej znano pa ni.

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi?

Jaz mislim, da bi lahk blo boljše.

Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)? Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja?

Če iz stališča našga društva gledam, bi lahk reko, da pri starejših se še bolj pozna recimo arhitektonske ovire recimo ne, da jih težje premagujejo, da bi blo na tej zadevi dobro več nardit, da bi mogoče se Občina Šentjur vključila v program občina po meri invalidov, da bito bla ena dobra gesta, da bse nardila, pa da bi na državnem nivoju tudi neki nardil na, na teh socialni transferi ki so premajhni glede na to, da je naša občina ali pa naša populacija v takem položaju bla v času aktivnega življenja, da so takrat z majhnimi osebnimi dohodki, kak bi reko, funkcioniral, pa zdaj transparirajo z zelo šibkimi. ()

Poznate kakšen program za kakovostno staranje, ki ga v Šentjurju ni?

Ja mogoče za tretje življenjsko obdobje. (...)

Kaj pa medgeneracijski center?

Fajn bi blo da bi bil.

Bi bilo to potrebno?

Sigurno da bi blo, če ne druga da bi se zgladle, kok bi reko, same e, same medsebojne odnosi, mogoče celo konflikti.

Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo ljudem ali morda tudi vašemu društvu?

Ja sigurno da bi, da bi taka medgeneracijska dejavnost tudi pripomogla k bolj, kak bi reko sproščenemu življenju starejših, ne, da bi čutil, da nekdo z njimi diha, da se lahko na nekoga oslonjo tudi na težkih trenutkih, ne sam da bi to bilo ().

Priloga E: Intervju – Spominčica Šentjur

Datum in ura: 22. julij 2010 ob 18h

Intervjuvanec: Doc. dr. Zlata Felc, dr. med., spec. Pediatrije (predsednica)

Opis društva

Prosim, opišite mi društvo v katerem delujete? Kako se društvo imenuje? Kako dolgo deluje in koliko je dejavnih članov? Kakšne vrste dejavnosti izvajate?

Ja, dej tole naše društvo je humanitarno prostovolno društvo za pomoč svojcem oseb z demenco in pa za pomoč osebam z demenco. Zakaj, zaradi tega, ker demenca je pravzaprav kuga ne, sedanjega časa. Veste ne, da ljudje se starajo in ko si star enkrat več kot 65 let si kandidat, da zbolijo za demenco. To naše društvo je ustanovljeno februarja 2008, zdej smo stari 2 leti, em sedež imamo v Šentjurju, v Domu starejših v Šentjurju. Ee trenutno imamo dejavnih članov ee 80, e upravni odbor, no ta je sestavljen uresnici iz najbolj dejavnih članov, pa šteje 9 ljudi. Eee mi smo se ustanovili ravno zaradi tega, ker ljudje o demenci zelo malo vedo, vedno mislijo, da so ti ljudje starejši, ki zbolijo za demenco, da so žleht ne, ker pozabijo kam kaj dajo, pozabijo kam so denar dali, obsodijo koga, da jim je uzeu in tak naprej in enostavno smo si zadali naše delovanje v teh takih glavnih smereh. Ee ena je, da organiziramo predavanja za širšo javnost mi rečemo, ee, da približno šestkrat na leto zorganiziramo take velike strokovnjake s področja demence, slovenskega prostora, ki pridejo predavati, ee poslušavcem, ki jih to zanima o demenci. Različne, različni, različne tematike s področja demence, ampak vse je prilagojeno tem e bom rekla ljudem, ki niso ravno zdravniki al pa medicinske sestre, ampak taki, ki imajo, ki se srečajo z demenco in bi radi o tem kaj več vedli in tudi znali pomagati svojcem. To je ena stvar. Druga stvar je pomoč, en tak program za svoje osebe z demenco, zosebami z demenco, to pa pomeni, da se dogajajo delavnice majhnih skupin, teh zelo zainteresiranih ljudi, ki potekajo ponavadi v jeseni vsako leto in so sestavljena iz 5 ali 6 sklopov takšnih delavnic, predavanj in pa še mogoče najpomembnejša stvar je pa skupina za

samopomoč. Ta pa dela vsak prvi četrtek v mesecu, use to se dogaja u Domu starejših Šenjur, ki nam zelo gostoljubno nudi ee tam prostor in eno tako prijetno okolje je in ta skupina za samopomoč. Tle se pa zbirajo res svojci oseb z demenco, najmanjše število, tm od 6 do 12 recimo, ee in se med seboj mal pogovarjajo, povedo na kakšen način najbolše rešujejo težave stemi bounimi ljudmi doma, si dajo kakšne ideje. Seveda pride tud kakšn svo, kakšn bolnik zraven in ponavadi se tud kr vključjo udebatu, če še niso zelo prizadeti in se mi zdi, da so te skupine res takšne, taka dragocena pomoč, kr jim marsikira huda teža odpade tem e svojcem, ker so sami drugač. Oni se ne morjo na nobenga obrnt, bolnik to je ponavadi kaka zelo ljuba oseba, je zej to mama al oče al je zakonc al je kdorkoli se naenkrat spremeni in ni več takšn kot je in ti mu ne morš pomagat in ne veš kaj si narobe nardil, da se vsak dan stvari nekak čudno dogajajo ne. In tle si res, kaj js vem, dobijo neko energijo in vodi to skupino ena medicinska sestra, ki je bla včasih u Vojniku uslužbi, e tak da je večča komuniciranja, ker ubistvu je umtnost vodenja te skupine, da ti sploh ne vodiš ne. Zraven si pustiš, da se ljudje pogovarjajo, potem ko pa odnese pogovor kam daleč, pa malenkost srefiraš stavri in zelo radi hodjo no, ti svojci.

Od kje se financirate?

Ee financiramo se neki malga iz članarine, ki je zelo niska, emm 7 evrov je za upokojene, pa 10 za zaposlene, pa še to ne plačujejo vsi. Prijavljamo se pridno na razne razpise, včasih smo uspešni, včasih tudi ne, ee in pa seveda prosimo ne z dona, donirajo nam kakšna podjetja, kakšni znanci, ki so vslužbah u takih, ki zaenkrat še dobro stoječih podjetjih, pa farmacevtske firme. Potem vsi tisti ko delamo v upravnem odboru, ee zelo aktivno pridobivamo donatorje. Tak da smo celo ee, ker seveda te predavatelje pa vseeno jim je treba neki plačat, ker pridejo scele Slovenije in je ubistvu to kar precej tako mokotrpno delo ne, če pa hočmo te aktivnosti peljat, zj če jih je 6 s predavanjem za javnost, pa če jih je 6 u teh delavnicah za svojce, je to 12 ljudi treba plačat in nekaterim še potne stroške dat jim. Zdej smo se dogovoril, da je neto mm plačilo za predavanje 100 evrov plus potni stroški, če pridejo kaj js vem iz Lublane, iz Maribora,, tak da tu nismo nič povišal že odkar obstojamo, se zaenkrat strinjajo ti predavatelji. Uradno majo eno uro predavanja, ampak se skor vedno zavleče na eno uro pa pou in ee so zelo ee, mislim, da so poslušavci zelo e zadovoljni no. Ke zej u teh, zej bo že skor tri leta em, kr redno počenjamo to.

Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate?

Js sn pa precednica tega združenja. Aha, nism vam pa še imena povedla ne, ko je komplicirano, imena našega združenja. Na kratko smo kr Spominčica Šentjur, sicer smo pa uradno Združenje zahodnoštajerske pokrajne za pomoč pri demenci Spominčica Šentjur. Tak dougo je pa zarad tega, ker smo hotl poudarit, da nismo sam Žentjur, ampak smo zahodnoštajerska pokrajno, da smo za pomoč pr demenci, da smo več kot društvo, kot združenje, da smo vŠentjurju ne. Spominčica je pa rezervirano ime za taka društva, ki pomagajo e pri demenci in trenutno nas je vSloveniji že 10. Kar je super, ker ubistvu je fajn, da so taka društva blizu ljudem ne. Zdej si zamislte, ko sma midva zočetom ee, js mam pač u družini demenco ne, to jebla tud glavna pravzaprav spodbuda ne, da smo začei. Ko sma midva zočetom se vozla uLublano na ta predavanja za svojce, takrat je blo to še samo vLublani, vsak tedn enkrat popoudne ne, ee, je prihajala tud ena gospa iz okolice Šmarja, tak da se je mo in to je blo popolne ob štirih u Lublani, njo so moral svojci prpelat najprej do vlaka iz vlaka je šla dp Celja do vlaka, iz Celja do Lublane in potem ker je blo tam od štirih do šestih, u Lublani ni mela več veze nazaj ne in je pri hčeri sreča prespala, ker je tam živela, ampak zamislte si, ko to eni drugi ljudje, ko to rabjo, splooh ne morjo tega obiskovat in zarad tega je že takrat men reku en tak zlo znan psihiatr, dr. Kogoj je na tem področju, je reku pa dejte vi tam nardit neki na vašem koncu in to je biu pravzaprav en takšen močn stimuv, da smo začel.

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi? Kakšne programe za kakovostno starost izvaja društvo? Kje in kako se izvajajo ti programi?

Pravzaprav s tem, da ozaveščamo to javnost nasplošno, da se ljudje zavedajo, da njih lahko čaka demenca, še zlasti potem, ko so stari 65 let in da živijo tako, da bi čimbol odmaknal da začetek demence al pa sploh e bi pridobil demence. To pa pomeni, da zdravo živijo. Zakaj, kr vidl smo, da večkrat obolijo za demenco ljudje, ki so sladkorni, ki imajo visok pritisk, visok holesterol, ki so predebeli, ki se premal gibajo, ki se nepravilno prehranjujejo, ki kapi možganske doživljajo ravno zarad takšnega nezdravga načina življenja, zard tega jih poskušamo vsodbujat, da oni zlo, da se gibajo vsaj pou ure na dan, hoje če je tomožno seveda, da živijo zdravo, da jejo zdravo, to pomeni po tej piramidi prehranski, ko itak vsi poznate, čimveč čimbolši stvari, čim majn nevarnejših stvari za organizem, da se stem izognejo možganskim kapek, ki zlo spodbuajjo nastanek e demence. Ker demenc je 200 različnih vrst že poznanih in e, to je bolezn z največ obrazi ne in velikokrat je neki ozadi. Zdej najbolj znana je ta alchajmerjeva, to so verjetn že vsi slišal, te je 60%, 40% je pa druge vrste i ncelo ene se dajo pozdravit, redke. Zato je tak važno, da ljudje znajo opazit pr svojih svojcih

al pa pr sebi ne, če je še na začetku neke znake demence, da prav čas poiščejo zdravnika, da jim nardi, da jih ee potem stanalizira udiagnostičn potopek, da se vidi za kiro vrsto demence gre. Ker ene se pa res dajo pozdravit ne, da se tega ne zamudi. Zato je to naše ozaveščanje tok zlo pomembno, to je ena vlka bom rekla ee naša vlko poslanstvo. Drugo je pa to , da potem nekak nudimi pomoč zlasti tem svojcem ne, da niso sami, da vejo, da imajo še nekoga, ki jih razume, da stalno, če jim je zlo hudo, da pridejo na skupino al na predavanja in tm vseen slišjo kej takšnega kar jim koristi ne. Vsaj vejo za kaj gre. Tak da to je potem, mislim, da stem tud seveda pridonesemo hvalitetnemu staranju, ker ljudje vejo. Recimo moja vlka želja je, da bi nekoč napisala eno knjigo o demenci za vnučje, za tamale ne, ker recimo ti otroci sploh ne vejo ne. Babica pa dedi se spremenita ne, če sta bouna, majo občutek, da jih nimata več rada ne, ker jih ne spoznata, ker sta hladna postaneta, obtožta jih da sta ne vem kaj delala in se mi zdi, mama v načrtu zeno psihiatrico, da bi nardile eno takšno knjigo, ampak trenutno smo obe tak zaposlene zdругimi stvarmi, da se še nisma lotle pisanja. Ampak to je tak moja vlka želja, kr js sm pediater po osnovni izobrazbi in so mi otroci mogč tud mal bol blizu no.

Ali organizirate tudi kakšne izlete (morda tudi v tujini?), pohode, zabave ipd. Kolikokrat tedensko, mesečno so programi organizirani?

Ja, enkrat na leto pa res zj organiziramo en takšn izlet za svojce, pa tud za bolnike zdemenco, ki ima tud mal priokus stroke no. Lansko leto smo bli vIdriji, smo si šli ogledat mal to njihovo bolnišnico za duševno boune, pa zlo na kratek čas, ni to mišleno, da bi stm zamoril te svoje obiskovalce, mal smo šli na Divje jezero, muzej pogledat, čipkarsko raztavo, pa seveda žlikrofe pojest, to je njihova zlo značilna hrana. Letos smo bli pa na Dornavi. To nevem, če poznate, to je pri Ptujju en prekrasn dom za ee otroke, mladino sposebnimi potrebami. To so takšni ee mladi, ki so bi rekl včasih prizadeti no al pa ki ni, ki majo posebn način življenja zarad svoje bolezni in tam majo pa tud eno snuzerin terapijo eno se reče za demenco, zato smo šli tud tja. To je pa ena taka terapija , ee posebno opremlene sobe do zglazbo, zvožnimi dražlaji, e zraznimi, kaj js vem posebnimi stoli. Ravno za te dementne, da se umirijo, da iz njih izvabjo maksimalno še kar lahko in je prekrasno. In tam majo delovni terapevtke, glasbene terapevte majo, majo seveda šprtne profesorje za ples, za učenje. Tk je blo lepo, tk da mislim, da so bli letos ti naši emm svojci pa tud ti bolniki zdemenco, ki so bli zraven prav navdušeni. Pol smo šli pa na kmečki turizm mal neki pojest, pogledat tisto pokopališče, cerkev sv. Vlko Nedeljo ne, ee, ki je zlo znana in smo šli tud še eno pokopališče kjer je največ križov mislim ,da uSloveniji. Tko da vedno poskušamo mal strokovnega združiti z velik družjenja. Gremo zavtobusom, izlet je enodnevn in u bistvu smo veseli, da nam to nekot uspe

zdonacijami pol to nekak poplačamo. Eee poleg tega ee pa ee seveda za ee svetovni dan alchajmarjeve boležni, to je pa 21. septembra vsako leto po celem svetu. Nardimo stojnice v Šentjurju in pa u Celju, zato da ozavestimo ljudi sploh o tej bolezn mal. To je pa tkšna stojnica, na en tak prijazn način tistim, ki jih to zanima al pa jih tud mal lovimo, ko grejo mim, poskušamo povedat zakaj so taka društva bom rekla pomebna. Tko da letos smo se dal tud mal u mednarodno strokovno javnost, smo nastopal vGrčiji zenim e krajšim predavanjem, em kjer smo e prikazal rezultate ankete o tem kulk poznavaj, kulk poznajo demenco ee odrasli Slovenci in smo celo mel tako srečo, da smo zanketo pridobil 60 ee zdravstvenih delavcev, pa 60 nezdravstvenih, tak da smo lahk primirjal mal odogovore in smo vidl, da kr dobro poznajo demenco, znake demence. Seveda več zdravstveni delavci kot nezdravstveni, ampak je pa en problem ne, kar sn js že skoz slutla ne, pa nisl, zj pa vem ne, da vbistvu pa ne vejo ti svojci al pa zdravi ljudje, da dementi nimajo al pa zgubijo sposobnost vsakodnevnih, običajnih opravil in to ljudje nimajo u u glavi in hudi spori nastanejo udružini ne, zlasti med starejšima zakoncema. Recimo obtoži en starejši zdrav mož zeno, ko je demntna, da je lena ne. Da nč ne dela, da mu ne skuha večerjo, da nč ne posprav, ona pa pozabi, kr bistvo pr demenci je, da sveže stvari pozabjo, neki ti oblubi, pa se obrne, pa pozabi ne. Za najzaj se pa spomnejo, tak da se mi zdi, da na tem mormo še gradit ne, pa ljudji na tem nivoju ozavešlat.

Kdo so pravzaprav osebe, ki se najpogosteje zatečejo k vam in z vami sodelujejo? Ali so starostniki tisti, ki so v vašem društvu najbolj dejavni?

Zlo so starostniki, pa sredna leta ne. To pomeni otroci teh ostarelih zdemenco, pa njihovi partnerji. Partnerji ostanejo tak nekak sami, prvič najprej rabi neki časa, da sploh vidi, da je partner bolan, potem ko pride do diagnoze jih tak mal stran, izolirane se počutjo, potem ee majo težave doma, ker ne vejo kak bo to šlo naprej a ne. Če bojo sami zmogli skrbet za partnerja, za dom marsikdo nima denarja, pa tud prostora ni, pa tud nočjo it ne ti partnerji in otroc pa niso doma ne, so po celem svetu al pa po celi Sloveniji in oni, ko niso doma sploh ne vidjo, da z mamu pa atom ni kej uredu ne in ti ljudje slo zlo taki in zlo je dobrodošla ta pomoč. To vidmo, to csi tisti, ko delamo mal bol aktivno vidmo. Po drugi strani so pa ti otroci od teh dementnih starešev, ki pa živijo z njimi al pa je zlo pogosto, ki delajo in tud ne vejo na kak način bi jim pomagal in tud zlo pridejo ne. Zj mi jim bol na nivoju tega, da jih pomagamo pol tud usmerit kje lahko pa dobijo recemo zlo take konkretne pomoči, dela u Lublani vokviru tega slovenskega združenja za pomoč pri demnci, to je slovenska Spominčica, ki ima sedeš uLublani, ki je bla prva, ki sicer ni krovno združenje, ampak je najstarejše in vsi se knjim obračamo po pomoč in tam majo trikrat ne tedn telefon, svetovalni. Mislim, da je u pondelk,

sredo, pa četrtek, ee kjer so prav strokovnjaki dve uri na telefonu, pri telefonu in pomagajo zodgovori tem bom rekla včasih čist obupanim svojcem a ne in ee mi tud svoje navedemo na telefon, ker nima smisla, da je vSloveniji več kot en telefon in tam so vresnici strokovnjaki. Pol če vidmo, da rabi kakšn pregled pr zdravniku, pa se ne zaveda tega, jih nekak spodbudimo, da to nardijo, ee uglavnem jim pomagamo na ta nčin, da jih, da jih mal no oborožimo z znanjem, kulkr sploh lahko ne. In so zlo, morm rečt, da eni prihajajo čist redno na ta predavanja. Nimamo pa organizirane kake take oblike, da bi lahk ti svojci pr nas li ne, karkoli, ker mi smo čist prostovolni i ntud nismo ee dost izobraženi vtej smer, tega se zavedamo in zato prosimo za predavanja strokovnjake ne, ee tu pa tam tud sami kje predavamo, ampak ee pokažemo predavanja komu, ki se res stem ukvarja, kakemu psihiatru, pa tud vemo no do kje naj sega to naše znanje, upam, da vemo.

Menite, da jih je iz leta v leto več? Zakaj je po vašem mnenji temu tako?

Ja, absolutno. Zato ker se stara prebivalstvo ne. Ejđing je ne, mi se staramo in zj ljudje živijo 100 let, včasih so pa pr 60ih že umrl, se še sploh demenca ni razvila, ker najpogostejša pa je po 65. letu. Pol pa sinkovito narašča. Pr 80em letu je že skoraj polovica bounih ne, pr 65em mogoče 1-5%, pol pa vedna več ne in ee zarad tega je fajn a ne, da je družba na to pripravljena, a ne, da je to ni problem, k iga ti pometeš pod preprogo in fino bi blo, da bi blo čimveč takih združen, ki pomagajo enem segmentu ne. V anketi, ki smo jo delal, to je blo letos spomladi, so zlo ta društva za pomoč pri demenci visoko kotirajo pri ljudeh ne, nekje najdejo.

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom se izvajajo programi? Gre le za druženje starostnikov ali imajo ti programi, ki jih izvajate večji pomen?

Men se zdi no, da je bistvo vsega tega medgeneracijsko povezovanje ne. Ker zdej ni, družine ne živijo več tak, ko vstarih časih, ko so živel od stare mam, mame, otrok, njihovih otrok, vsi visti hiši. Zdej smo vsi poraspolcerirani po svojih stanovanjih, po svojih hišah in tega zlo manka ne in se mi zdi, da ti programi za kakovostno staranje ee nekak emm ee opremljajo te starejši ljudje tud zveč znanja ne, ker je pa vseživljensko učenje ud zlo pomembno postalo in to pomeni tud, da so bol samozavestni, da tud lažje pristopajo ne ktem mlajšim. Ker zj pogledjte sej, sej tud js sn recimo zdej skor starejša generacija ne, mal še pa bom 65, ampak u bistvu že mi nimamo za svoje starže čas, naši otroci nimajo za nas, vnuki nimajo stare starše

čas in to je treba nekak povezovati. Ti programi se mi zdi no, da vnjihovi najglobji globini je ravno ta želja, to medgeneracijsko povezovanje.

Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov?

Ja, js mislim ,da je še vseen najpomembnejše zdravje ne, zdej zdravje je pa treba negovat ne. Zdravje lahk mimgrede zgubiš, treba ga je ohranjat, treba ga je negovat, treba ga je krepit, to pomeni, da se more človk že od mladih let zavedat ne, kak je pomembno delat na tem, da ostaneš zdrav, če pa že nisi več zdrav, pa kako to ssvojo boleznijo čimbolše živet ne in u bistvu mogoče je tud ta socialna izolacija ne, temu bi se moral tud izognit. Ti starejši ljudje, zlasti ovdoveli moški, bol kot ženske ne, oni se kr zaprejo med štiri stene in ne grejo in ne jejo in se ne družjo in živijo neko življenje, ki skor, da ni vredno človeka ne, ni, ni socialne komponente ne. Sej človek je pa socialno bitje, sej ne morš, tu pa tam se ti že lub bit mal sam, sam u resnici pa ti ne morš živet sam ne, in se mi zdi, da, da če si bol nekak zdrav, da si tud bol socilan. Tak da to kakovostno staranje tud u bistvu spodbuja to socialno komponento, a ne. In pa to, da itak stari ljudje vidijo, da niso za odpad, oni majo še tulk nekih e bom rkla potencialov, ki jih lahk ponudjo mladim, al pa mlajšim generacijam in to bi moral seznat mlajši zavedat že enkrat. To pa je to medgeneracijsko izobraževanje, pa povezovanje. Men se zdi, da je u bistvu bistvo vtem pobežovanju no, bol ko razmišlam, bol se mi zdi to vse skupi bistvo vsega ne.

Pa jim vi nudite del tega?

Absolutno, ker tud unaših teh druženjih združujemo te različne generacije, in dej se že dogaja, da vnuk prpelje recimo staro mamu na predavanje, doma pa pazi mama vnukova očeta, ki ma demecno. Tist čas, ko je pač nesposobn pridet zraven, če lahko pride seveda tud pride. In to je zdej to ne, da se vsak zaveda, da ma možnost pomagat no. To bi nekak radi še bol spodbudili ne. Ne pa da ljudje kr rečejo , ta je žleht, je star, kak boš temu pomagu in velikart je tak in ko bomo enkrat mogoče , to sam to je proces ne, to mnde vsi vemo, da traj leta in leta ne, kr uglavi je treba vse spremenit ne. Način razmišljanja ljudi, pa da te ni sram, da lahk greš zenim človekom nekam, k odesetkrat isto stvar vpraša, ampak, če ljudje vejo, da tega ne počenja zanalašč, da mu tud osorno ne odgovorajajo. Vsi ko dementnega, če ga spraviš u stres, postane agrsivn ne in pol je še bol zakrknjen in je še slapš. Zato je ogromno je še za nardit ne, ampak stvari se prmikajo no.

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi?

Js ravn mislim ,da ta izoliranost ne, njih je strah kako bojo, če bojo sami ne, so pa prponosni, da bi prosl za pomoč. Oni rečejo ne bom šeu k otrokom, oni majo svoje življenje ka jim bom napot ne, to je ogrmnokrat. To je ena stvar. Druga stvar penzije niso prav previsoke ne, si ne morjo prvoščit niti doma recimo in zlo pa pravjo ti strokovnjaki vdomovih kok je tlo zlo narobe, ker ne pridejo prav čas k njim ne. Tud dementni ne, še u zgonji fazi majo tuk enih aktivnosti se dogaja u domu, tuk se jim še da spodbujat tistega spomina, ki jim ostane, ampak oni pridejo ponavadi knjim, ko jim že u tistih kasnih fazah, tak da to, to socializacija no, kak bi človk reko a ne, to, mislim izoliranost je mogoč taka najhujša rak rana te starosti, ampak nihče si neupa tega priznat ne. Vsak reče ah sej men pa paše, da sm mal sam, ampak vsi so al majo kolke pokvarjene al šepajo la mislim, problemi so, ko recimo enkrat smo se pogovarjal kak so te potojoče knjižnice super ne, za te starejše ljudi, ki ne morjo, ki res zberglami hodjo, pa ne morjo it tam daleč. Seveda so super, ampak kaj se men zdi da manka, ti ljudje so zlo načitani starejši, pol pa nimajo skom debatirat o tem preberejo. Te potujoče knjižnce bi moral ponudit, potem pa še nekoga, ki je pripravljen, da se pride potem še pogovarjat stemi ljudmi o tem kar so prebral. Tega pr nas ni ne, js bi na tak način še stvar dopovnila, če bi bla na tem področju ne.

Kako vi oziroma vaše društvo pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagata na tej poti v tretjem življenjskem obdobju?

Js mislim, da ravno s tem širjenjem znanja, s tem dviganjem samozavesti, ymajnševanjem te izolacije socialne in pa nekak druženje no, kakorkoli že in že to ko vidiš, da grejo nasmejani domov, ko so prišl prej čist zaskrbljeni, že to je lepo ne. Že če vidiš, da hodijo, to pač pomeni, da je, da jim to neki pomeni a ne, da si utrgajo čas tud u času teh kaj js vem, del na vrtu, pa pridejo ne, da so to stvari tud, ki se dogajajo maja, pa junja, pa septembra, pa okrobra, ko so trgatve, pol veš, da je morda pa to le ena tkšna gesta, ki jim neki pomeni ne.

Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje?

Ja js mislim, da je vseen večja kvaliteta življenja zarad tega, ker vejo, da je to kot normalna stvar, ki se dogaja uživljenju, ki jo doživlja marsikdo in si upajo o tem tud kej rečt in o tem tud mal bol samozavestno nastopat. Si tud potem ne bojijo več vsakega dneva posebej, ker vedo približn stvari, ki jih lahko pričakujejo. Seveda vsega ne, ampak mal več vedo in vbistvu tudi morda sami živijo pol na tak način, da bi se le izognal temu, če bi šlo temu, da demence

ne izbiraš. Sej vidte Regana al pa te slavne igrauce filmske, ki so popolnoma vredu, potem pa zbolijo ne, eni pa so 100 let popolnoma bistri. Je pa res ee, da ee en problem pa js tuki vidim ne, če recimo svojc, samo en svojc skrbi za svojega, lahko pa izgori ne, ker tud ponoč more za njega skrbet, ker oni stranišče ne najdejo, tavajo ponoč, hodjo na vodo, ti svojci nič ne spijo. To, da se začnejo zavedat svojci, da obstojajo dnevna varstva, to, da lahk čez dan da u dom svojca. Res, da neki stane, ampak on je lahko brez skrbi uslužbi, ga ne skrbi, da bo pržgau na štedilniku neki la bo u hladilnik spravu ne vem kako denarnico recimo ne. Pa ga potem ne bo nihče našu, ker ga ne bojo tam tam iskal, pa bo obsodil nekoga, da mu je ukradeu denar, ker bo pozabu. Tak da je, to so stvari, k ise, mal jih, se kamenčki nalagajo, pa se potem neka taka cestica začne gradit, ki privede do nekega bolšega razumevanja. Ni vedno lažje svojcem, ampak velikokrat jim pa je ne. To rečejo ti ljudje, kr hodjo te gospe, ko sta jim že dementna moža umrla in rečejo včasih joj ko bi me to prej vedle, mamu sm mela tako, ata sm mela takga, je ležau celih 10 let u posli, pa nihče ni vedeu kaj mu je, zj pa vidim, da je bla demenca ne. Tak, da neki jim to pomeni ne, če se stvari, bom rekla mal razjasnijo ne.

Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Ja, ee to je recimo, to vam bom bol povedala primer svojca no, ki se mogoče tud dotika e tega bolnika zdemenco. Recimo to je zakonski par, oba sta upokojena učitelja, zelo vestna delavca sta bla, zelo rada sza opravljala svoj poklic, bla sta spoštovana in potem je mož zboleu pr 70ih proč. In ta njegova soproga je bistra, ni bouna, ampak je blo tak težko znjim živet, ker je enostavno včasih ni našeu vrat iz kuhne, ni našeu ničesar in je bla popolnoma obupana. Sram jo je blo povedat sosedom, sram jo je blo povedat sinu, ki ni tega vidu in kljub temu, da ssvojo družino živi visti hiši, eno nadstopje više in potem k smo mi ravno na teh stojnicah za 21. septembr delal reklamo vŠetnjurju, je prišla ta gospa en dan na stojnico. Opreml smo jo mal zliteraturo in ji povedal, da obstojamo in jo povabl u društvo, ker je sumla, da je mož za demenco bolan in je tudi emm bom rekla opogumila in ga peljala kzdravniku. Res je, diagnoza je bla postavljena, dobil je zdravila, ki pa seveda bolezn zadržijo, jo pa ne pozdravjo, je pač ta alchajmerjeva demenca. In potem je začela hodit najprej na predavanja knam in potem še vto skupino za samopomoč in se je popolnoma prerodila vskupini. Je rekla zdej sm pa jes drugi človek, vem kam se lahk zatečem po pomoč, vem, da je tudi drugim hudo, vem da majo podobne težave, da to ni konec sveta, da se da uživat u malih stvareh. Je vesela, če mož recimo, ko kakšn dan rešuje križanke, če ji pomaga pr kuhi, greta vsak dan na sprehod, tud če ne najde kaj js vem iz vrta vrat u hišo včasih ko pride, če ji prnese metlo

namest lopate. Ko ga pošle po to, ve, da vsaj neki nardi, da se trudi in ji je zdej lažje no. Tak da to bi biu en takšn primir, ko nas je vse naudau zeno tako zenim zadovolstvom, da mm, da je mogoče pa le to tapravo, ker je bla ona popolnoma skrušena, zrušena, pa se ni mela na nikogar obrnat ne. Eemm seveda pa se tud dogodi, da pride kak dement svojc, pa reče svojem otroku, ko ga ma zlo rat, odraslemu, kaj si mu ukradeu celo gredo jagod, ko je pozabu, da je prejšn dan to pobrau me. Ampak stem se je treba navadit živet, pa potem kupit enejagode, pa jih nest, pa tud, če jih po tleh zabriše ne. Tulk da ni, pa tud to je važn, nikol dementnga ne smeš ga prepričvat. On živi vsvojem svetu, ti ne morš rečt ee to pa ni res ne, ampak ga morš oddvet zbesedami, ee se mu približat ne. Rečt recimo ja ja res je tak ne, ee kot rečeš, recimo tud, dostkrat se zgodim da vdove rečejo sej bo pa moj moš prišu, ko je že 10 let nazaj umru, ja ja reči, sej bo pršu ata, zjle ne, morda pa kasneje ne in to je včasih zlo, zlo težko ne. Tak da se mal stvari spreminjajo na tak način.

Ali med seboj v društvu gojite tudi globlje, prijateljske stike ali drug z drugim delujete le formalno?

Ja se mi zdi, da morda zaenkrat še vseen mal bol formalno, kljub temu, da se odnosu zlo poglablajo, ker vi si morte prdstavlat, predstavlat, da smo vsaj večina je zaposlenih, to predstavla to prdcej na odgovornih emstih, ker ee prostovolstva se lotjo ljudje, k so že itak do vrh glave zaposleni ne. Pa tud takšni, ko so na vodilnih delovnih mestih, ampak se pa tudi bom rekla tkejo te vezi zlasti vskupinah za samopoč, ko se pa res tud med seboj pokličejo kdaj, pa potem potožjo al pa povejo dans se je pa zgodil neki lepga. Tak da vbistvu se tkejo ja ta prijateljstva tudi. Sam zj se men zdi, da smo Slovenci tak narod, ko kr doug rabmo, da navažemo stike. Del ko pa mogoče Hrvati al pa kdorkoli.

Menite, da ljudje, ki se odločijo za sodelovanje z vašim društvom, čutijo tudi pripadnost do društva in do drugih v društvu?

Ja absolutno. Mislim, da zlasti čutjo to pripadnost do sočloveka, ki potrebuje pomoč. Zj al je to svojca al je to, ker mamu tud člane društva, k majo prjatlece al pa prijatle, ki so oboleli, ni nujno, da so svojci in čutjo to dovžnost, da jim je treba pomagat. S tem, da najprej sebe izobrazijo, da bo znal njim pomagat, a ne. In tud potem bom rekla so aktivni, da nardijo vdruštvu po svojem planu ne. Ker ne mormo jim pomagat kaj js vem zblagajničarskimi posli, pa to, ker nimamo redno zaposlenih članov, ampak lahko jim pa pomagamo z nasveti, da jim ponudmo statut, če ga želijo eemm kaj js vem, če želijo na kak način delovat, pa si ga

prilagodijo, pa da smo jim o pomoč z nasveti al pa kje pridobit predavatelja, na kak način, kje sredstva pridobit, to pa ja.

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju? Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov?

Verjetno, da to ne, ne, ampak se pa trudmo. Zj začetek je, valovi se širjo, al pa kje se pač veča al pa kakorkoli hoče več ljudi. Začel smo strideset člani ne, zj nas je 80, tak da pomeni počas se širi. Je pa res, da je 50% izven Šentjurja ne, ne ee članov. Ker to pomeni, da res ta regija ne rabi tako društvo in je u bistvu eem pravzaprav to ena takšna, en takšn začetek. In vŠentjurju so se nas kr nekok navadl. Morem pa poudarit, da nas je opčina zelo podprla u teh naših nagibih in da je tud pravzaprav nas dom starejših zelo podpru in nam nudi use brezplačno. Zlo so uredu in nam celo še po predavnajih vedno mal drobnega peciva prnesejo, tak da se še ob tem taka zlo ponavadi lušna debata razvname in to je tud ena vrsta druženja, tak kot ste prej rekl. Se poglabljajo te vezi, tak, da morm rečt, da mislim, da tu smo zlo lepo sprejeti. Me je pa ravno predučerejšnem prosila tale predstojnica doma starejših v Celju za Savinjo, če bi lahko ee organiziral morda pa eno predavanja namesto vŠentjurju pa uCelju, da bi še njih mal bol zanimiral. Tak, da bom jes predlagala tem našem Upravnem odboru, da bi drugo leto pa res te naše Šentjurčane pvabl, da pridejo uCelje in poslušajo, še mal tm dom vidjo in da mal začnemo ne ee širit še, ne sam zizleti, ampak še na tak način. Šentjur pa mislim, da se nas je kr navadu tud že no, nas tud objavljajo utem napovedniku mesečniku, kar se nam zdi tud uredu ne, tak da ljudje mal vejo. Pogrešamo pa, sam mogoče nimajo časa, da bi mal zdravstveni delavci iz šentjurskega zdravstvena doma prišl, ampak mislim, da so zlo prukopirani no. Premal jih je, nimajo časa, velikokrat ravno takrat delajo popoudne, ko mam mi te dogodke, tak da. Pa mladi no.

So zadovoljni?

Ja, ja, kr smo tud ee evaluiral od začetka kar precej. So zadovolni, ja ja, so napisal, da so.

Menite, da bi lahko kaj bolje naredili? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje?

Ja verjetno, da bi se dal, mogoč res te aktovnosti, da bi združval, da bi tud kake pohode, pa take stvari organiziral, da bi še večkrat na leto neke take aktivnosti prav za druženje ponudl ne. Sam to bi se pa morau res nekdo organizirano stem ukvarjat in to neki taki, ki ma mal več

časa. Al pa bi res si ga morau enostavno uzet. Pa še men bi se zdel pol tud zlo fajm em, zj sm pač jes precednica ne, e mogoče drugo leto, pol bi pa to rada predala nekemu, ki bi pa sploh nebil iz zdravstvene stroke, ampak bi biu res ee is populacije, ki to najbolj rabi. Mogoče, da bi oni znal to zorganiziral, pa mogoče res tak ko bi blo za njih najboljše, to se mi bi zdu tak kvaliteten preskok za naprej. Pa da bi dla u Upravn odbor tud bolnike z demenco, ono bi najbolj povedl kaj rabjo a ne, mi ne vemo. To to bi moral vSloveniji nardit, da bi te ljudi vklučl, se pa vsi neki bojimo, vtujini je pa že to. Vtujini majo bol distancirane a ne, ta ma to, ta je alchajmer, ta bo takrat zgubo spomin, ta takrat in pol povabjo vskupino glede na to. vSloveniji morjo še marsikej nardit na tem področju.

Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od članov društva?

Od svojcev ja. Od članov, ker na predavanja hodjo tud nečlani in ubistvu od teh njihovih odzivov. To je ena stvar. Druga stvar je udeležba na predavanjih je kr uredu ne. To je tud ena vrsta ne pokazatelja. In pa tud tole ne, ker je že zj tolk izobraženga bi že zj radi meli neko literaturo ne, da bi mel od vsakega predavanja kake izročke, če druga ne. To je pa zlo težko zahtevat od predavatla, ker oni so pa sploh zlo zaposleni. Mam občutek ,da so zadovolni, sigurno bi se pa dal kaj bolj nardit, pa mogoče tud kaj js vem kakšn koncert kdaj, kakšn dobrodelni in bi se tud več družl, bi tud večja razpoznavnost potem bla ane.

Sodelujete tudi s katerimi drugimi društvi ali organizacijami? S katerimi in na kakšen način?

Ja, smo pridruženi člani ee Alchajmer Evropa, ki ma sedež u Luksmburgu. Od lanskega leta smo to. Sm bla na kongresu u Bruslu, pa smo tam postali pridruženi člani, nismo redni člani, ker je članarina previsoka, mi smo obveščani, dobivamo njihove časopise, niamamo pa pravice glasovanja. Tak da smo to zje že dve leti edini iz Slovenije, tak, da smo znjimi. Seveda tud se poskušamo tud povezvat stemi slovenskimi, zljublanskim. Zljublansko Spominčico smo zlo povezani, oni so nam na začetku tud zlo znasveti pomagal, tud zorganizacijo predavan, predavatelje so nam sm pošilal in nam tud računal sam polovično ceno, ko še nismo mel denarja. Tak da se povezujemo. Z domom smo itak povezani, zupokojenci vabimo jih na predavanja, ampak nismo pa tak uradno povezani. Zj ste mi dal idejo lahk bi bli pa zmarsikom, sturističnim, skomerkoli povezani. Zj najprej smo si želel, da bi se tuki učvrstil tuki kot druženje ne, ampak mate prav, zj pa čas, da se začnemo povezvat. Mogoče tud s kakimi poljedelskimi al pa kej takega. Ker ti ljudje, ki so zboleli za demenco zlo radi delajo na vrtovih in to. To bi blo res dobr mogoč, hvala za idejo.

Na kakšen način to vpliva na vaše društvo, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi?

Recimo širno to znanje naše tem ee aktivnim članom u društvu, stem lahko ponudmo tud več tem našim članom ne, recimo men so se zlo odprla obzorja tam u Bruslu, ko je biu član ee njihovga združenja bolnik z demenco. Pa so predaval trije bolniki zdemenco. Mel so res napisana predavanja, ampak oni so kaj js vem, pred 1000 glavim avditorijem bral predavanje. Mislim in takrat smo potem tud pr nas začel na tak način, da smo svojca povabl, če bi neki povedu o svojih izkušnah. Smo dobil mmm enga zlo lepo je povedau, mamu je mu dementno in mu je medtem, ko je oblubo da bo predavu umrla ee, ampak je tko lepo povedu. Ampak moja nasledna želja je pa, da bi pa enga bolnika povabl ne. Ampak sj sm vam že rekla ne, vSloveniji ni diagnoza tako ee prefinjena kot je udrugih državah. Tam grejo cele milijarde za raziskavo alchajmarjeve bolezni ne. VAmeriki se obadajo stem kok bi jim presajal te multipotentne celice, da začnejo, da se začnejo tvorit nove možganske celice ne. Pr nas še ni ne tako daleč, ampak enkrat pa bo ne.

Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Ja zdejs morm priznat, da živim vCelju ne, ker nim ravno vŠentjurčanka, ampak vem da so ti programi na tej ljudski univerzi majo to izobraževanje ne, upokojenci majo ta druženja ne, športne aktivnosti, pa šah, pa izlete, pa so ta pohodniška društva, tk da je dost. Udomu majo pa itak ogromno teh programov ne. Sam ne vem kok se kej udeležujejo. Mogoč bi jim mogl tud mi mal povedat, ka vse imajo, si bomo mogoč dal u plan za nasledne leto ne.

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi?

Ja verjetn, da bi se še dal kej nardit. Prvič še kakšn dom bi bil verjetno potrebn, dnevno varstvo bi moralo bit a ne, to da prpelejo zlasti te dementne svojce a ne, zjutri, da jih pustijo, pa jih potem pozno popoudne dvignejo al pa da majo to organizirano, da jih pridejo iskat ne. Ampak, ko smo spraševali vodstvo doma so rekl, da ni blo povpraševanja ne. Emm potem pa mogoče še tud kake vrste druženja ne, pa da bi mogoče na teh druženjih mal več o demenci govрил ne, na takšn neformaln način, da ljudje mal razmišljajo o tem.

Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)? Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja?

Ja majo občutek, da so odrinjeni. Vsi se zatečejo nekak u te svoje al gorce la vrtove al karkoli, izolirajo se ne. Mogoče bi ene take vrste druženja moral še met, zj ti upokojenci sej je, ampak spet se morjo oni prpelat. Ko bi blo to mogoče po različnih okoliših, zaselkih, pa da bi mogoče tud večkrat jim ponudl kaj js vem to mirjenje krvnega pritiska, da majo občutek, da nekdo za njih še vseen skrbi ne, pa da bi mladi, ker ti starejši majo res tak radi mlade n. pa res to kar sm že prej rekla, da se jim te potujoče knjižnce tak ko en krožek nardi, da lahko debatirajo. Velik ljudi teh starejših majo pokvarjene kolke, pa sploh iz hiše ne morjo it ne, da je treba pomislit tud na to, da je treba te aktivnosti prbližat njim na dom ne.

Kaj pa medgeneracijski center? Bi bilo to potrebno?

Ja to bi blo super ja, bi blo zlo zlo vreau in to bi blo treba pridobit te zlasti mlajše ne, ker dost teh mladih pa finitete do starejših in prav želijo pomagat ne in to bi bla krasna iztočnica za večjo kvaliteto življenja teh mladih in tud onih. Absolutno je premalo tega povezovanja. Mi tuki skušamo vnašem društvu z pritegnjenjem mladih, ampak vam povem, da če so že člani hodjo pa zlo mal na te aktivnosti ne. Enostavno njih to zadene šele ko majo svojca bounega ne, pa čist nč prej ne. To je to ne.

Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo ljudem ali morda tudi vašemu društvu?

Absolutno, absolutno, vete da. Že te aktivnosti drugačne ne, ti maladi majo dost idej, že bi to znal nardit drgač ne. Mi smo starejši bol okalupleni, oni pa nimajo predsodkov ne. Pa je to včasih supr , ne. Starejši majo zlo korist način razmišljanja, niso kr za odmet a ne. Zlo majo neke izkušne, ki jih pa mladi nimajo ne. In to se včasih premal povezuje in tuki bi se dal na tak način. Če bi znal mldai to zanimirat bi blo krasno ne, lahk je pa uparu, mladi in starejši skupi delajo, dva aktivista, ki se medseboj dopolnjujeta in dosežeta krasne rezultate ne.

Priloga F: Intervju – Dom starejših Šentjur

Datum in ura: 28. julij 2010 ob 10.15h

Intervjuvanec: Ljubica Gombač (socialna delavka)

Opis zavoda

Prosim, opišite mi organizacijo v kateri delujete? Kako se imenuje? Kako dolgo in kako deluje? Kakšne vrste dejavnosti izvajate? Od kje se financirate?

Takole, naš dom je Dom starejših Šentjur, ee deluje 10 let. Emm, u bistvu kakšne vrste dejavnosti institucionalno varstvo starejših oseb, to je starejših nad 65 let, čeprav mamo tud nekaj izjem ne, tud nekaj mlajših. Ee, od kje aha, ste me vprašala od je se financiramo. Financiramo se tako od osnovni vir financiranja, ubistvu so pokojnine, ee prispevki naših stanovalcev ne. Zj ali so to njihove pokojnine samo ali so to doplačila svojcev in občine za tiste, ki nimajo dovol ne. Potem pa še en drug vir financiranje je pa ee zdravstvena zavarovalnica, ne. Tam so pa razporejeni stanovalci, zdravnik razvrsti ne. Prva, druga, tretja, četrta nega ne, nega ena, nega dva, odvisno od zdravstvenega stanja in tulk dnarja pač pripada na dan od zdravstvene zavarovalnice.

Kakšna je vaša izobrazba in kakšno funkcijo opravljate organizaciji?

Mhm, sm socialna delavka, to funkcijo opravljam, tako, socialna delavka udomu starejših.

S čim pripomorete h kvaliteti življenja starejših ljudi? Kakšne programe za kakovostno starost izvaja organizacija? Kje in kako se izvajajo ti programi?

Takole, mi imamo različne prostovolne, prostočasne dejavnosti za upokojece ne. Največ tega izvaja delovna terapevtka, potem mamo tud fizioterapijo, kamor hodjo tud stanovalci k telovadbi, k individualnim fizioterapevtskim obravnavam, emmm potem mamo pevski zbor, mamo skupino za rože, potem mamo skupino za ee molitveno skupino, potem mamo vinogradnike, ker mamo svoj vinograd. Potem imamo ubistvu delovno terapijo, ki poteka praktično vsak dan dopoldan, u dopoldanskem času, ee tm izvajajo različne emm aktivnosti vsmislu ročnih spretnosti, ee potem ee rečmo šivanje gobelinov, izdelovanje različnih e takih rožic, razne slike, slikanje na svili, izdelovanje voščilnic, potem pa u bistvu tudi en del delovne terapije je tudi rehabilitacija ee po možganski kapi, pa drugih obolenjih ne. (...) Dost

je teh prostočasnih, literarnih skupin in nekatere so občasno, nekatere so redno, kot je pevski zbor je redno, vinogradniki. Ogromno prireditev imamo, res tega je sploh u kakem takem času, december, okrog kakih praznikov takrat je res ogromno tega. Ko pridejo od drugod različne skupine ne al posamezniki, tudi znani ee izvajalci, pa tud pevci, pisatelji. Veliko jih je bblo v teh desetih letih pa pol. Od Helene Blagne, do emm, kaj je že Nuša Derenda, potem pa pisatelji emm Partljič, ee emm Ciril Zlobec, kr znani, taki res. Različne delavnice mammo ne, ob različnih priložnostih ne.

Kaj vse nudite starostnikom? So zadovoljene vse njihove potrebe glede prehrane, obleke, nege in oskrbe, druženja? Ali organizirate tudi kakšne izlete (morda tudi v tujini?), pohode, zabave, delavnice ipd.? Kolikokrat tedensko, mesečno so dejavnosti organizirane?

Ja vsekakor delamo na tem ne, se trudimo, da bi bilo vse to zadovoljeno ne, ee se pravi hrano sigurno ne, štirje obroki hrane pripadajo ne in se trudimi, da so zadovoljni, kakovostno pripravljene obroki, da so zadovoljni stanovalci, da so obroki pripravljene po njihovem okusu ne. Imajo enga stanovalca oziroma stanovalko, ki je predstavnica za pripravo jedilnika, ki se aktivnovključuje vpripravo jedilnika, emm in tud vedno imajo možnost se pritožit če kaj ni v redu in naša vodja kuhinje ne, je vedno pripravljena ne in zelo prisluhne če, če nekomu kaj ne odgovarja, sploh pa če to izrazi več ljudi, da nekaj ni po njihovem okusu ne. Vsekakor prilagajamo njihovim željam ne. Mal drugačna prehrana, rečmo kot v kakem večjem mestu, ker tukaj je praktično podeželje ne in poskušamo temu pač sledit. Drugače pa emm, ee obleke pa te stvari tudtt to tisti, ki je slučajno nimajo ne ee mi jih mammo dovolj ne (smeh), vedno mammo na zalogi kake, tud za to poskrbimo ne, da taki bol ko majo res mogoče majn dnarja ne, pa da si ne morejo privoščit ne emm vedno poskrbimo, da dobijo oblačila, trenirke ne, emm, naša vodje pralnice ima to v takih omarah spravljenno ne. Eee tako je, če kdo umere dostikrat svojci pustijo, pa če so stvari v redu zakaj ne bi nekomu dali, ker določene stvari so čist nove ne. Nega vsekakor, nega vsekakor more bi a ne, nega je na zelo visokem nivoju ne, zelo, mislim tud skakimi se ne špara pretirano, s kakimi sredstvi za nego ne, ker to je lahka različno ne, lahka so najcenejši ne, lahko so srednji al pa tisti najboljši, tak da mislim da tu gledamo, da so tisti res kakovostni materijali intudi včasih neglede na ceno ne. Druženje ja, različno res, tud mašo imamo, da ne pozabim, tud k maši hodjo vsak dan, potem molitvena skupina, potem druženje imamo še tud pogovorne skupine dvakrat na tedn po dve različni skupini se sestajajo. To vodi delovna terapevtka, potem različni nastopi. Pripravljajo se za različne nastope in taki, zelo. Delavnice tudi imamo različne, se pravi delavnice dostikrat v sodelovanju z vrtci, sšolami, pa z ee emm društvom upokoencev, pa z s skupino za samopomoč vrtnica ne. Z

njimi dostikrat u sodelovanju z njimi imamo kake delavnice, rečmo za vlko noč al pa okrog Božiča, emm, da skupno kaj izdelujejo, se družijo, potem izleti, seveda imamo izlete, izletov imamo kar precej. Enkrat na leto imamo tak velek izlet, z vlkim avtobusom za use samostojne stanovalce ali okay samostojne. Za tiste, ki so pa na vozičkih al pa s kako hoduljico al pa mogoče, da težko tako sami hodijo, da rabijo pomoč druge osebe so pa majnši izleti, ker niso primerni taki avtobusi, ampak imamo svoj kombi. In potem s kmbijem, pas našim službenim golfom, pa zavtom ee organiziramo take krajše, majnše izlete, poudnevne mogoče, včasih enodnevne. Odvisno čisto kakšni stanovalci grejo ne. Letos smo imeli prvi izlet, smo šli velikonočnice gledat na Ponikvo, emm so bli res taki stanovalci, ki so rabli res veliko pomoči. To so bli koraki taki, mini koraki, ampak smo prišli do tja. Emm in tak, mislim, takim ljudem še več pomeni tak izlet no, takih izletov imamo dosti. Obiščemo kak drug dom, se dogovorimo z njimi, daj ih tud tam mal pogostijo ne. So šli u dom Rogaško letos ne in potem pa še hodijo upokojenci dosti na te ratave po domovih ne, sploh pa tisti, ki sodelujejo pri nas na delovni terapiji. Potem za nagrado hodijo, organizirano seveda, vodeno, hodijo po drugih domovih na raztave in potem še mal na kak izlet zraven. Tak da tega je kr.

Kakšne so kapacitete doma?

Takole. Trnutno je 160 stanovalcev. Zdej malo je odvisno od tega, lahko bi blo še nekaj več, odvisno je od teh oskrbovanih stanovan, ko jih imamo. Eee u teh oskrbovani hstanvanjih bi lahko ponekod ble dve osebe, pa je samo ena ne. Ampak ne gre drugače ne, ne moremo oskrbovano stanovanje, če je ena oseba al pa da je, da sta bla mož pa žena, pa je mož umru, pa je žena sama ne, kej takega ne. Potem je oseba sama ne, tako da 160 imamo trenutno stanivalcev. Emm u bistvu to so za nas poune kapacitete ne. Eee, če to zadošča? Takole, ta kriza se kr pozna in je zelo upadlo število vlog. Mislim, dan i samo kriza razlog, ampak je razlog tudi ee to, da je u celjski regiji, pa tudi mal širše, da je zdej u bistvu vzelo kratkem času bilo zgrajeno veliko domov, veliko domov in ti domovi seveda tud se zelo trudijo da s, dasi zapounijo kapacitete, da niso prazni, čeprav so večina teh domov dražji, ker so privat ne, ampak ee, če nekdo nujeno rabi, potem pa da mora čakati na prosto se bo, se odloči potem tudi za dražji dom, tud če ni u domačem kraju, ee pa da dobi ne, potem se dostikrat prestavi u naš dom ne, ni pa nujno ne. Če se tam navadi, pa da je zadovoljen ostane tam ne. Tako da js mislim, da to je razlog, da je dosti teh domov novih in potem to še, da e, da je kriza, da je ta kriza, gospodarska kriza, ki se pozna ne. Se poizna, da je vlog bistveno majn kot u prejšnjih letih, sploh pa za te ljudi, ki so samostpjni, mi rečemo tem ljudem tisti, ki imajo oskrbo ena,

ee, ki so dokaj samostojni. Za največ povpraševanja, še največ je u bistvu za emm nepokretne, e ali pa osebe z demenco.

Koliko oddelkov imate in kako delujejo posamezni oddelki? Koliko stanovlancev imate trenutno po oddelkih?

Emm, mamu mi zdej, mi ločimo samostojni oddelek ne, potem imamo delno samostojni, negovalni, ee pa oskrbovana stanovanja. Emm pravzaprav to mi zared sebe mal ločimo, čeprav to ni toliko zelo, zelo ločeno, ubistvu je zelo povezano. Ni to tak kot majo unekaterih domovih posebej oddelek za demenco ne, mi ga nimamo posebej, ampak na tem oddelku, ki mu rečemo delno samostojni, za delno samostojne stanovalce in za tiste na negovalnem oddelku za nepokretne, imamo te stanovalce z demenco ne.

Imate raznolike programe glede na duševno in fizično stanje starostnikov?

Ah seveda, mislim vse te u bistvu aktivnosti so prilagojene določenim skupinam. Se prav osebe z demenco imajo posebej vsak dopoldan, pa pomožnosti tudi vsak popoldan, če smo pač kadrovske dosti tisti dan zasedeni, ee imajo skupine ee, mi rečemo skupina za demenco ne, to so pač vodene aktivnosti za osebe z demenco, ki so različne. Razlikujejo se od tega, od letnega časa, če je lepo vreme grejo ee, poskrbimo, da so vatriju, da so zunaj ne, ee, senco naredimo ne. Potem kake aktivnosti glasbene, kakšno kuhanje kompota, da skupaj pomagaja, da režejo, da lupijo, da se potem mamu tam na oddelku štedilnik, pečicosvojo na oddelku. Pogosto pridiš gor kaj, od palačink, marsikaj ne, da oni pomagajo kaj zamisli, pap otico pečejo, različne, z ocvirki kaj, take stvari ne. Kuhajo kavico, potem če kdo kaj praznuje še nazdravijo ne. To je ta skupina u bistvu za demenco. Za to skupino smo pred kratkim odprli en zimski vrt, je tak zelo lepo opremljen ne, tud ima pečico, pa štedilnik, ee pa take udobne fotelje za starejše, tisti, ki ne morjo tak dolgo sedet. Verjetno ste slišal ne za demenco ne, kak to, je to pač specifična emm, specifično stanje starostnika, ki si pač moramo prilagajat. Zelo različna demenca je lahko ne, takšna ali pa drugačna in se kaže na zelo različne skupine ne. Te skupine so zelo zanimive.

Jim nudite dovolj za zadovoljitev njihovih potreb?

Ja mi se trudimo, da nudimo čimveč. Nikoli ni dovolj, mi se pa trudimo, da bi bilo dovolj ne. (smeh) vedno si želimo kaj novega, tako da, da se nponavljajo stvari ne. Učimo se, vsi skupaj ne.

Prosim govorite mi o tem kako poteka povprečen dan življenja vaših stanovalcev?

Emm takole, običajno večina stanovalcev ima pač ee prvi obrok nekje okrog osmih, po devetih, zdej od oddelka do oddelka različno ne. Po zajtrku pa se večina odeležuje različnih aktivnosti. Zelo številčna udeležba je fiziterapij, tam kjer imajo telovadbo, najprej skupine samostojnih stanovalcev, skupina samostojnih stanovalcev, potem emmm za njo potem skupina stanovalcev, ki os težje premični in so na vozičkih , to so zelo številčne udeležbe. Potem večina gre pol po različnih takih skupinah, aktivnostih udelovno terapijo al pa u drugo skupino. Eni so za rože, eni čistijo, emm eni so za vinograd, različno ne. Dosti jih pa potem tudi v skupini za demenco, tud se pravzaprav dostikrat povabimo iz drugih oddelkov tud ne, tam kjer je skupina za demenco so zelo zanimive aktivne. Sploh pa če so kaki taki pikniki al kej takega ne, mini pikniki, povabimo ptem še druge stanovalce, da se družijo, da to ni tak ločeno, pr nas bol ta integriran model je. Da so u bistvu dementni eem bol vključeni ne, majo možnost hodit po celem domu, dvorišču, pazimo pa, da nam kdo, ki je zelo begav kam ne, ki nima nobene orientacije, pazimo da nam ne gre kam, ne.

Potem je, po vseh teh aktivnostih kosilo, okrog dvanajstih, pol enih, odvisno od oddelka tudi. Emm po kosli pa potem tudi imajo, nekateri iamjo te pogovorne skupine, eeem nekateri imajo različne druge, kake pevske vaje, kej takega, literarne, molitvene i,ajo tud popoldan po kosilu, tak da, nekaterim pa paše počitek. Eem, mm, prireditve so običajno ali ob desetih dopoldne ali pa popoudne okrog štirih. Em, mammo lepo dvorano, zelo akustično, tako prijetno vlko dvorano in a so zadostikrat kake različne prireditve. Res zelo pestre in se masovno udeležujejo teh prireditev, ne da bi jih blo deset, ampak res običajno je vse pouno. Potem je seveda tud tisto kar ljudje pač počnejo radi sami ee eni grejo na sprehod, eni majo obiske, eni se čisto med seboj družijo, eni kej berejo. Različno ne. V popoldanskem času tudi, takrat, ko imamo prostovoljce prihajajo tudi prostovolci. Trenutno mislim, da ni, ampak obučajno pa mislim, da imamo prostovolce, ki prihajajo popoldne. Ha, kaj se popoldn dogaja? Ja pa tud pelemo jih kdaj na sprehod tiste ki so zežje pokretni. Potem je pa večerja, po večerji pa tud rezlično, po večerji pa ni prav takih organiziranih aktivnosti, ampak bol po njihovi izbiri. Eni radi grejo kr spat ne al pa mogoče kej prebrat u sobi. Zvečer po večerji se kr hitro res umiri u domu ne. Se vidi, da je res pestro čez dan ne in da rabijo počitek.

Imate tudi dnevno varstvo?

Dnevno varstvo nimamo, ker ni dosti povpraševanja.

Kdo so strokovni delavci ki so zaposleni v domu? Iz katerih področij prihajajo in kaj je njihova naloga?

Takole, seveda bom začela s seboj ne, ko sm že tule. Socialna delavka, vodenje socialne službe, sprejem, socialno problematiko, reševanje kakih konfliktov za reševanje vseh socialnih pšroblemov, kar se lahko starejšemu zgodijo ne. Eemm prvo direktor oziroma direktorica ne, potem je, mi rečemo glavna sestra še vedno po starem, čeprav to po novem se reče emm namestnica direktorja za področje nege in oskrbe, ee to je pač zdravstvena usmiritev, eem potem je delovna terapevtka, fizioterapevtka, pa diplomirane medicinske sestre ali pa tehniki ne. To so strokovni delavci ne.

Kdo so pravzaprav osebe, ki se najpogosteje zatečejo k vam?

U bistvu najpogosteje osebe starejše od 65 let z zdravstvenimi težavami.

Zakaj se zatečejo k vam in kdo jih k vam napoti? Jim družinski člani ne morejo nuditi tega kar jim lahko vi?

Ja zatečejo se zato, ker u bistvu, običajno gre za to, prav zato, da nimajo doma možnosti, da bi kdo poskrbeu za njih ne, včasih pa tudi sami ne želijo, da bi obremenjevali koga ne, ee pa čutijo, da rabijo pomoč in zdravstvena osebja in socialne službe in in mamu zdravnika u hiši praktično vsak dan in zdravstveno osebje, kar starejši dostikrat potrebujejo. Potrebujejo različne tud zdravstvene storitve zaradi katerih doma niti nebi blo možno tolk dobit ne.

Menite, da je to povezano s hitrim življenjskim tempom in pomanjkanjem časa?

Vsekakor, sigurno da. U preteklosti ni blo tulk domov nem ker je blo, način življenja je biu drugačn, se pravi emm, mlajši so poskrbeli za starejše ne. Sigurno, da je to razlog ne.

Menite, da jih je iz leta v leto več?

Ja zdj u času krize se je dostikrat pokazalo, da se svojci odločijo, da bojo meli starejšega doma, ker u bistvu s tem pomaga družinskem proračunu s svojo pokojnino. Mislim žalostno, vendar resnično. Mislim, da se to kar dosti dogaja. Dostikrat se dogaja zdej, da ljudje rečejo se bi ga dali, ampak radi vidimo, m da je doma ne, pač pokojnina ostane doma.

Ali nudite tudi kakšna izobraževanja za družine s starejšim družinskim članom, v smislu kako jih negovati, jim pomagati in jim omogočiti kakovostnejše življenje?

Zdije izobraževanja imamo predvsem v sklopu Spomončice, pač u našem domu mamu ta center ne in dosti teh izobraževanj, kar precej jih je na letu, zdej številčno gledam kolk mamu na leto teh predavanj. To je predvsem za svojce, mi pošiljamo vabila, za vsako prdavanje pošljemo individualna vabila, mal sami presodimo kdo bi bil primern in so ta predavanja zelo obiskana običajno, je vse polno. To je za svojce stanovalcev, pa tudi lahko pridejo strokovno delavci centra za socialno dleo, lahko kdorkoli pride, emm, mislim, kdo še. Vemn da smo iz drugih domov, tudi smo meli ja. So prihajali delavci ne al pa svojci tudi ne. Ta predavanja so zelo različna. Včasih predavajo kakšni psihiatri, nevrologi, zdravniki iz splošne prakse, delovni terapevti, sociologi. Zelo, zelo pesto je ne. To je največ teh predavanj za svojce. Drugih predavan prav za svojce mislim da nismo meli, mogoče pred leti da je blo nekaj, ampaj zdej neki časa ne.

Pomen programov za kakovostno staranje

Prosim povejte mi s kakšnim namenom delujete? S kakšnim namenom se izvajajo posamezne dejavnosti znotraj vaše organizacije?

Z namenom, da pač poskrbimo za potrebe starejšega človeka ne, ki je pač naš stanvalec ne. Čeprav mi nudimo tud precej informacij in svetovanja ee tudi zunanjim ne. Sploh pa mislim da precej socialna služba. Dostokrat prihajajo starejši in svojci njihovi, pa mogoče sploh ne razmišljajo resno o kaki namestitvi u dom, ampak pridejo in dobijo informacije. Sploh največkrat je ee mislim, da demenca problem al pa kake druge tud težave ne. Ee in tud mi jim damo kaka gradiva, dajemo jim naslove, povabimo jih na predavanja, čeprav niso še naši stanovalci na predavanja, eem razložimo jim, da je potrebno čimprej kzdravniku, če demenca prisotna, em kako se pride do napotnice, kako se uveljavi pravica do dodatka za pomoč in postrežbo, pravica do varstvenega dodatka, različne stvari, kr starejši morajo bit informirani, pa na žalost včasih to še zdraniki niso, mogoče kdaj pozabijo kaj povedat ne, emm pa povemo in so zelo hvaležni.

Seveda, da se upošteva individualne potrebe se upoštevajo ne, emm, da se zadovoljijo pač njihove želje, njihove potrebe, sposobnosti ne, ljudje majo različne sposobnosti ne. Emmm ().

Gre le za oskrbo in nego starostnikov ali imajo ti programi, ki jih izvajate večji pomen (kakovostno preživljanje prostega časa, druženje, povezovanje, zabavo ipd.)?

Vsekakor, vsekakor, daleč od tega, da bi bila samo nega. Še tisti ljudje, ki so nepomiočni ne, se zelo prizadevamo, da so vključeni ne, vsportne igre. To sm pozabla povedat, športne igre imamo organizirane in potem zj tudi se tak dogovarjamo, da jih nekateri stanovalci, ki so bol sposobni, pa imajo organizacijske sposobnosti tudi vodijo potem te treninge, vaje in se trudimo, da vključujemo ljudi, ki so emm na vozičkih na ta tekmovanja na em, zelo krasno sodelujejo zram. Tak da, nikakor ni to samo oskrba, pa nega.

Kaj menite, da je najpomembnejše za kakovostno starost oziroma za kakovostno življenje starostnikov?

Da se starejši počuti sprejetega, da nima občutka, da je odveč, da je nekje na robu, ampak, da je vsredišču dogajanja. In to vdomu poskušamo, da je vsredišču, da je center, da je vse naravnano vbistvu na človeka, ne. Ker vdružbi je vbistvu dostikrat opaziti, da je starost mal tabu ne, ker pač ni najbolj priljubljena tema starost ne, umiranje, te stvari ne, ampak ee.

Pa jim vi nudite del tega?

U domu se pa res trudimo, da so oni vsredišču ne, pa da oni kreirajo ne, kreirajo življenje, da sodelujejo. Zelo, zelo to cenimo, spoštujemo, spodbujamo ne, samoiniciativnost, pa pohvalimo, nagradimo. To mislim, da največ pomaga.

Kaj menite, da je tisto kar starejšim ljudem v življenju predstavlja največje probleme, težave, ovire, jih omejuje in jim povzroča skrbi?

Seveda vsekakor zdravje, zdravje, zdravstvene težave in ta zmanšana možnost gibanja in skrbi za samega sebe.

Kako vi oziroma vaša organizacija pripomore k temu, da je teh ovir, problemov, skrbi manj? Kaj je tisto kar lahko ponudite nekomu in mu pomagata tako fizično kot duševno, na poti v tretjem življenjskem obdobju?

Mhm, se pravi tako, če izhajam iz tega, da je največji problem zdravstveno stanje in to kolk je pač samostojn, pomičen, da lahko sam poskrbi za sebe. Seveda se dosti da na to pri nas, da ee izkoristimo vse stanovalčeve še preostale sposobnosti ne, da si lahko izraža tam kjer lahko ne, ee če ne more hoditi, pa je na vozičku al pa če ne more ene roke uporablat ne, lahko pa kaj druga počne in se ga aktivira in se ga vključuje mm, ker se le da. To je tud zelo skrbi za to

fizioterapevtka, delovna terapevtka, zdravstveno osebje, socialna služba in vsi tisti, ki imajo kake, ki vodijo skupine ne, različne ne. Tudi pri osebah z demenco, da se, da se res človeku tisto, prostale sposobnosti izkoristijo maksimalno, ee najdemo jih, poskušamo najdet tiste svetle točke, ki jih ma kdo.

Kako vpliva vaša pomoč na njihovo življenje?

Mislim, da kr bistveno, da je tud smisel tega, da pridejo v dom, da imajo eno oporo, da imajo unas ubistvu pomoč in ee, da se zavedajo tega, da jim želimo pomagat, da želimo videt tiste njihove močne stvari ne, da niso neki odveč ne, da so vsredišču.

Lahko poveste kakšen primer osebe, ki je vidno potrebovala vašo pomoč, da se je rešila življenjske bede, ovir, težav in je zdaj srečna v življenju, starosti?

Takih je veliko, zdej se prov ne spomnem kirga. Prav konkretnega koga? Hmm, res je takih dosti, ampak da bi se prav takega zelo zanimivga spovnala. (...) Rečmo ena naša stanovauka ima pač več obolen ne, takih bol resnih i nje gospa, pripoveduje, ona zdej pri nas 6 do 7 let. In se je že sprijaznila s tem, da ne bo dolgo živela še, več ne in da emm bo šla u dom še za enih mogoče leto, dve pa potem nekak je mela umislih, da pač ne bo več živela ne. Ampak, ko je prišla k nam ne, je postala zelo aktivna, zelo, zelo aktivna u bistvu tud u, nam na recepciji tud pomaga, potem je predstavnica vseh e, vseh stanovalcev u svetu zavoda ne, eem. Aktivna še na dugih podorčjih. Mislim marsikje ne, ni pa edina res, takih primerov je dosti. In ona vedno vsem pripoveduje, da nikakor ni planirale še tulk živet. Je rekla, da zdej je pa tulk zanimivo, tulk ee, tulk se počutim potrebna, koristna, zaželjena, da enostavno to da eno tako energijo in željo in vesele do življenja.

Ali med seboj, v domu varovanci gojijo tudi globlje, prijateljske stike?

Ah seveda. (smeh) Različne, različne ja. Ja lahko so čisto tak prijateljski, lahko pa mogoče še malo več kot prijateljski tudi ne, tud to imamo ne, kar je normalno ne in to mi zelo sprejemamo.

Menite, da ljudje, ki živijo v domu, čutijo tudi pripadnost do doma in do drugih v domu?

Zelo, zelo.

So navezani drug na drugega?

Večinoma ja, mamu pa tud nekaj ljudi, sploh u teh oskrbovanih stanovanjih, imamo nekaj ljudi, ki pač želijo več zasebnosti, ee in to spuštujemo in ee vsak si lahk zbere tist kar mu

paše. Mamo ljudi, k iso res vskrbovanih stanovanjih, pa ee se zelo malo stvari udeležujejo. So drugače živahni, aktivni, ee, če kaj rabijo pridejo, pokličejo, mamo gospoda rečmo, ki smo mu omogočl, da smo mu internet ee dali priklopit ne, ee pri devedesetih, ee za rojstn dan je dobil računalnik od sina in potem smo mu priskrbeli, da je dobu tist internet priključek ne, tak, da gospod zdej z nami se dopisuje po lektronski pošti, po interenetu naroča, po skajpu se pogovarja z otroci. Mi smo ga naučili, različno pač, socialna delavka, direktor, kaki pripravniki, prostovolci al kej takega ne, ee če je bla kaka mladina, pa če je blo ke, je kej zaštekalo je priletel hitro sm, pomagite mi, neki mi ne dela. Pa običajno ni bla kaka večja napaka, če pa je pa pokličemo računalničarja, pa mu to uredi. In on je star zdej že 96 in u bistvu že kar dobro oporablja računalnik. Ima zelo kvalitetno opremo in e se pravim, to mu veliko pomeni, da lahko kontaktira po skajpu ee u živo se pogovarja ssojimi otroci, ki so pač u tujini ne.

Se družijo med seboj, si pomagajo?

Eee ja, eni bol, drugi majn ne. Se pravim različno ne, eni so bol ee, bol takšne nature ne, da radi pomagajo šibkejšim, bolanim ne. Drugi so pa bol za sebe ne, to je pač po želji.

Menite, da se počutijo kot doma?

Js mislim, da se. Največkrat sm presenečena to ko, za koga takle ko pride u dom, pa ga sprejmemo u dom, pa mam občutek joj kak se bo težk navadu ne. Potem čez nekaj časa ne, gre na obisk domov ne, ksvojcem in svojci pridejo pa rečeje a veste tolk in tolk časa je biu doma, tri, štir ure al pa ne vem dva, tri dni, odvisno ne, pa rečejo ja veš komi čakam, da grem nazaj, eni rečejo celo grem domov ne, grem domov. Tak da takrat sm pa res presenečena in to se večini dogaja. Zelo radi pridejo, radi domov odhajajo tudi, vsekakor, amapk zelo prihajajo tudi nazaj in to je tisto kar ee.

Kaj pomeni to za njihovo življenje?

Ja u bistvu je to njihov dom, sigurno, sej mora bit. Drugače ni smiselno, da bi človek živeu uneki ustanovi, da je to neka institucija, da sploh nimaš občutka, da je to, more bit dom.

Kaj pa osebje in stanovalci? Je njihov odnos zgolj formalen?

Ne. Ne, daleč od formalnega. (Smeh) Mora biti včasih tud formaln, seveda ne, ampak najpogosteje pa je daleč od formalnega. Enostavno vsak človek je drugačn, njegove potrebe so drugačne, ee stanovalci in zaposleni seveda ne se družimo, se skupaj poveselimo, ee na

izletih, na zabavah, na piknikih, ee vsakodnevno pridejo z raznoraznimi prošnjami, potrebami, željami. To ni nobenga problema, če ne js, pomaga kdo drug, če vem, da bi kdo drugbil bol primern, pa prosim drugega sodelavca. Tak da, to je daleč od formalnosti, res.

Ustreznost ponudbe za kakovostno staranje

Ali menite, da nudite dovolj za boljše življenje ljudi v tretjem življenjskem obdobju?

Da nudimi dovolj. Js imam občutek, da nudimo dovol ja.

Zadostno pripomorete h kakovosti življenja starejših občanov?

Ja, ja, čeprav vedno bomo težili k temu, da je vedno boljše. Vedno boljše, vedno kej novega, vedno več, ampak mislim, da tudi trenutno dobro skrbimo, da dosti nudimo.

So zadovoljni?

Ja, mislim, da so zadovolni, večina, da so zadovolni.

Menite, da bi lahko bilo kaj bolje? Bi lahko ponudili še kaj več, kar morda primanjkuje?

Vedno je kaj več, nikoli ni ee status kvo ne, more biti vedno nekaj ee novega, sigurno, da je vedno več. Drugač pa tud mogoče dnevno varstvo mogoče zdej razmišlamo o tem, da bomo delal raziskavo. Ee pred ne vem kolkimi leti smo delal neko raziskavo, ampak ni nič blo, zelo, zelo malo povpraševanja. Zdej pa razmišlamo o tem, da bi delali novo raziskavo o potrebah dnevnega varstva. Ee, potem, pa mogoče več druženja, medgeneracijskega druženja.

Kako pa sploh pridete do takšnih ali drugačnih zaključkov glede kakovosti izvajanja programa za kakovostno staranje? Jih dobite od stanovalcev ali morda od njihovih svojcev?

Od stanovalcev, svojcev, od lokalne skupnosti, šireše Slovenije, drugih okolij in potem po medijih ne, različne izkušne ne in potem pač poskušamo uvajat tisto kar mogoče slišimo, da je kje kaj dobrega.

Sodelujete tudi s katerimi drugimi organizacijami, morda z društvi? S katerimi in na kakšen način?

Ja društvo upokojencev vsekakor, potem društvo, zveza borcev, potem seveda dosti se družimo sšolami, zvrsci. Ee se pravi to so običajno take delavnice skupne zotroci. Različni nastopi, pa potem druženj, ee, mogoče mal premalo, da bi kakih rečmo mi obiskovali vrce,

šole, tudi kdaj kake skupine ne stanovalcev ne, pa da bi malo vidimo v tej smeri, medgeneracijsko malo več bi lahko. Mogoče v prihodnosti, da bi nekateri stanovalci imajo zelo razvite ake spretnosti, pa bi kakšne, vsodelovanju s šole mogoče naredili pri njih na šoli takšne delavnice, mogoče bi kdo od stanovalcev jim prišlu kaj povedat ne ee iz preteklosti ne, e pa kake zanimive stvari, ki jim mogoče kdo kake obvlada. Pa mislim ,da bi se dalo več, sigurno, medgeneracijsko.

Na kakšen način sodelujete z društvom upokojencev?

V bistvu, em, povabimo jih na te naše prireditve, dostikrat tudi oni nastopajo pri nas z njihovimi skupinami, ee tak da je pol to eno tako prijetno druženje., pogostitev, druženje, pogovori.

Kaj pa s Spominčico?

Tesno povezani. V domu imajo sedež, naši stanovauci radi hodijo, tisti, ki so, ki nimajo težav z demenco, radi hodijo ne samo svoji, radi hodijo na ta predavanja, ker je zelo zanimivo. Sm bla presenečena ne, da hodijo, pa so čisto samostojni, pa jih zanima. Pravijo, da so zelo kvalitetna predavanja in se tudi udeležujejo.

Kaj pa ljudska univerza?

To smo mogoče tudi premalo, mogoče eem , mislim, da to še malo premalo, mogoče z ljudsko univerzo, nekako nam zmanjka časa in energije. Ampak to je, nekako vidim v prihodnosti pa res nebi blo slabo ne, to pa. Ee vesela sm, hvaležna sm, da nam pošiljajo ta obvestila po elektronski pošti dobimo ne, ampak zaenkrat se še nismo, nismo nič udeleževali z njimi, pa blo fajn. To je to, to je tisto , kar je vedno nekaj novga ne.

Na kakšen način to vpliva na delovanje vaše organizacije in vaše stanovalce, kaj je pozitivnega v povezovanju z drugimi?

Ni tiste utesnejenosti, občutka, da so samo tukaj, da so v bistvu aktivni člani družbe ne, da niso odrinjeni na rob v domu, ki je rečejo včasih zadnja postaja, ampak to ni več ne. Emm, pa ta občutek, da niso odrinjeni na nek rob, v nek dom, ampak da so vključeni. Meli smo, letos smo meli tud še neke stojnice, eee, k oso naši stanovalci predstavljali naše izdelke, prodajali in predstavljali izdelke delovne terapije ne, so bli tako ponosni, tako res zelo. Mamo tam vavli so slike, ee in to so, so prodajlali, več različnih je blo ne, so se mal menjavali, da ni blo

naporno preveč ne in to je ta pripadnost res domu velika ne, res fajn. Res ena taka vlka družina. (smeh)

Je vaša ponudba dejavnosti za kakovostno življenje starejših ljudi zaradi povezovanje večja, boljša ipd.?

Vsekakor, brez tega povezovanja bi blo to res suhoparno, res zelo, zelo. To pa res ni, brez tega ni mižmo, v današnjem času ne in vedno je je več treba se odpirat ne. Js vidim nekako v prihodnosti to, v tej smeri ne, še več povezovanja zlokalno skupnostjo, odpiranje ne, sodelovanje z društvi, z tudi med domovi. To jim tudi veliko pomeni, da se domovi obiskujejo. To jim zelo, zelo radi hodijo in se družijo, tak da.

Poznate še katere programe za kakovostno staranje v občini Šentjur? Kaj ti programi nudijo starostnikom?

Js poznam samo to Univerzo za tretje živlensko obdobje, pa em, tole ss, kaj je že, skupina za samopomoč Vrtnica. To poznam, zdej pa še kej druga pri društvo upokojencev ne vem če še kaj imajo. No js si želim še več povezovanja stem društvom upokojencev ne. Mislim, da v bližni prihodnosti bomo temu dali posebn poudarek.

Je v občini Šentjur glede na potrebe dobro poskrbljeno za starejše ljudi?

Eee. Bi rekla dobro je, ampak ne še vedno dovol, sigurno, da ne dovol. Mislim ,da prav vtem okolju, mogoče pa prav sam mesto Šentjur ne tolk, ampka e okolica, se prav širša občina, da se najde kar precej osamljenih, odrinjenih starih ljudi ne, še vedno, še vedno je dosti.

Kaj je tisto s čimer menite, da starostniki niso zadovoljni (da ima negativni vpliv na njih, na njihovo življenje)?

(Smeh) Vam povem, najbolj so nezadovolni zniskimi pokojninami, ker si dostikrat tud doma ne morjo privoščit, no mislim to je naj. Ampak je zelo povezano, če ma človek malo denarja, potem je pa si marskaj ne more privošit. No dobro, dom si vseeno lahko na konc koncev privošči, če potem gre, če občina doplača, pa potem gre vknjižba na prmoženje. Kar si starejši pogosto ne želijo, želijo pač otrokom pustit premoženje, ne želijo da se občina vknži na premoženje in da se potem financira iz, ker to je tud edn od načinov financiranja, pokojnina, ko pa zmanka pokojnine potem je pa opčina stem, da se vknjižjo na prmoženje.

Menite, da manjka kaj, kar bi imelo velik (pozitiven) pomen za kakovost njihovega življenja?

() Ma kaj, js mislim, da to podobno vdrugih okoljih tud manka, ne samo prav vŠentjurju, ampak kašni taki mm, gerontološki al pa medgeneracijski centri.

Bi bilo to potrebno?

Seveda, to je stvar prihodnosti, js upam, da bližne prihodnosti.

Zakaj tako menite, kako bi to pomagalo starostnik ali morda tudi vašemu domu?

Eehh vsekakor za, vedno več je starejših ne in ee starejši se dostikrat še vedno, ee nekako so za sebe, se ne znajdejo najbolj udanašnjem času ne, vtem hitrem tempu ne in ee kakšni center, ki bi biu prav za al gerantološki center al pa medegeneracijski center mogoče še boljše, ee sigurno bi zelo pripomogu ktemu, da ee, da bi se lažje najdli, boljše počutli vtem ee današnjem času ne, dostikrat mu niso kos no. Sploh pa ko pride bolezn, pa težžje hodijo, dostop do informacije, različna svetovanja, različna predavnja, ee druženja, delavnice, emm ki bi bla organizirana za vse te ljudi, ki niso vključeni nikamor ne. Vdomu je, mislim krasno poskrbljeno, amapk za te ljudi , ki pa niso vključeni, pa mislim da bi se dalo stakim centrom super, super bi blo res. Ee to bi pridobili na kvaliteti življenja ogromno.

LEGENDA:

()	Odmor med govorjenjem.
(...)	Nerazumno oz. pretiho posneto.
<i>Poševnica v tekstu</i>	Podvprašanja in vprašanja spraševalce.